

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студентки Лійки Надії Анатоліївни
(ПІБ)
академічної групи 072-163-1 (заочна форма навчання)
(шифр)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»
на тему: «Фінансова діяльність підприємств сільського господарства і
напрями її удосконалення (на прикладі ТОВ "Шератон")»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Замковий О.І.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Доценко О.Ю.			

Дніпро
2020

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

О.В.Єрмошкіна

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2020 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

студентці Лійці Надії Анатоліївни академічної групи 072-163-1
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

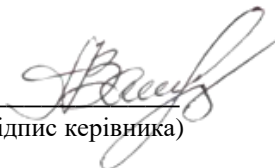
(код і назва спеціальності)

На тему: «Фінансова діяльність підприємств сільського господарства і напрямки її удосконалення (на прикладі ТОВ "Шератон")»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від _____ № _____ -л

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	02.05.2020- 07.05.2020
Розділ 1	Методичні підходи до регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств	08.05.2020- 17.05.2020
Розділ 2	Аналіз стану та ефективності регулювання фінансово-економічної діяльності ТОВ «ШЕРАТОН»	18.05.2020- 26.05.2020
Розділ 3	Планування фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств та її регулювання	27.05.2020- 03.06.2020
ВИСНОВКИ		04.06.2020- 06.06.2020
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	07.06.2020- 09.06.2020

Завдання видано

(підпис керівника)

Замковий О.І.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **06.04.2020 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **10.06.2020 р.**

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

Лійка Н.А.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Лійка Н.А. «Фінансова діяльність підприємств сільського господарства і напрями її удосконалення (на прикладі ТОВ «Шератон»)». – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за напрямом підготовки 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена організації ефективного планування підвищення рентабельності на підприємстві. В роботі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми і конкретизовано завдання дипломної роботи. На підставі огляду літературних джерел визначено основні теоретичні та методичні підходи до оптимізації та сутності показників рентабельності, а також їх значення для підприємства в сучасних умовах розвитку української економіки. Був проведений аналіз рентабельності на підприємстві, а також досліджено фактори, які впливають на рентабельність підприємства в умовах самофінансування, освітлено проблеми.

На підставі результатів оцінки визначено основні заходи щодо шляхів удосконалення процедури планування доходів і розрахований економічний ефект від запропонованих заходів. З урахуванням яких і за допомогою математичної моделі розраховані прогностні фінансові показники у порівнянні з фактичними, що показали ефективність проведених досліджень.

Рекомендації щодо найкращого з розглянутих варіантів планування можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ «Шератон».

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ, РЕСУРСИ, САМОФІНАНСУВАННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПЛАНУВАННЯ, ЛЕВЕРІДЖ.

ANOTATION

Liyka N.A. “Financial activity of agricultural enterprises and areas for its improvement (in terms of “Sheraton” Ltd). - Manuscript.

Qualification work for obtaining an educational qualification level for a bachelor's degree in the field of preparation 072 "Finance, Banking and Insurance" - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2020.

Qualification work is devoted to the organization of effective planning to increase profitability in the enterprise. The present state of the problem is stated, the relevance of the topic is substantiated, and the objectives of the thesis are specified. Based on a review of literary sources, the main theoretical and methodological approaches to optimization and the essence of profitability indicators were determined, as well as their significance for the enterprise in the current conditions of Ukrainian economy's development . An analysis of profitability at the enterprise had been carried out, as well as research of factors that affect the profitability of enterprise in the conditions of self-financing , on the basis of which the main problems were formulated.

Based on the results of the assessment, the main measures to improve the income planning procedure were identified and the economic effect of the proposed measures was calculated. Given which and using a mathematical model, predicted financial indicators are calculated in comparison with the actual ones, which indicates the effectiveness of the study.

Recommendations of the most successful of the considered planning options can be used in the future activities of Sheraton Ltd.

FINANCIAL ACTIVITY, PROFITABILITY, ECONOMIC ANALYSIS, RESOURCES, SELF-FINANCING, EFFICIENCY, PLANNING, LEVERAGE.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	10
1.1. Сутність регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств як сегмента ринкового середовища	10
1.2. Методика та принципи регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств	16
1.3. Методика аналізу показників, що характеризують управління фінансовими ресурсами підприємства	20
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО–ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ШЕРАТОН»	26
2.1 Аналіз фінансового стану сільськогосподарського підприємства ТОВ «Шератон».....	26
2.2. Аналіз стану та розвиток кредитного і страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств	47
2.3. Податкове регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств	56
Висновки до розділу 2	63
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ	65
3.1. Визначення стратегічних напрямів регулювання та планування фінансово-економічною діяльністю сільськогосподарських підприємств.....	65
3.2. Методика розрахунку ефективності використання пільгових кредитів та оптимізація джерел фінансування сільськогосподарських підприємств	69
3.3. Удосконалення планування фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств	77
3.4. Прогнозні показники підвищення прибутковості ТОВ «Шератон»	95

	6
Висновки до розділу 3	107
ВИСНОВКИ.....	109
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	113
ДОДАТКИ.....	119

ВСТУП

Актуальність теми. Перспективи розвитку національної економіки України, її продовольча безпека, фінансова та соціальна стабільність значною мірою залежать від стану і розвитку такої галузі економіки, як сільське господарство. Наслідком ринкових трансформацій, які відбулися у сільському господарстві, стало скорочення бази формування власних джерел фінансування діяльності підприємств, ускладнення доступу до залучених фінансових ресурсів через зниження фінансової стійкості підприємств, що у кінцевому підсумку призвело до зменшення їх фінансового потенціалу. Тому важливим напрямом її регулювання є створення умов ефективної фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Мета роботи полягає у науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних положень та розробці практичних рекомендацій щодо підвищення результатів фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Відповідно до поставленої мети визначені такі завдання дослідження:

- узагальнити досвід економічно розвинутих країн щодо взаємовідносин держави й підприємств у сфері регулювання аграрного виробництва;
- виявити рівень впливу заходів зовнішнього регулювання на обсяги виробництва продукції та результати фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств;
- запропонувати методичний підхід щодо оцінки ефективності інвестиційних проектів та оптимізації джерел їх фінансування.

Об'єктом дослідження є процес регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарського підприємства ТОВ «Шератон».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних та прикладних аспектів регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств у частині їх кредитного забезпечення, страхового захисту та оподаткування.

Прикладна цінність. отриманих результатів дипломної роботи – в наданні керівництву сільськогосподарського підприємства ТОВ «Шератон» фінансово-економічних висновків про поточний економічний стан підприємства та економічно обґрунтовані шляхи розвитку підприємства з застосуванням трьох механізмів комерційного кредитування, що дозволяє в два рази підвищити прибуток підприємства та розширити його виробничу базу при обмеженні коштів на інвестування власним капіталом та прибутком підприємства.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є системний підхід пізнання фундаментальних положень фінансово-економічної діяльності підприємств як економічного поняття. За допомогою абстрактно-логічного методу, зокрема прийомів аналогії, індукції, дедукції та співставлення сформульовано поняття «фінансово-економічна діяльність». При аналізі впливу існуючих заходів регулювання на фінансово-економічну діяльність сільськогосподарських підприємств застосовувалися: статистико-економічний метод з використанням прийомів порівняння, групування, графічного методу. Методичні рекомендації щодо визначення розрахункових значень коефіцієнтів ефективності використання довгострокових кредитів надано за допомогою розрахунково-аналітичного методу. При визначенні оптимальних джерел фінансування інвестиційних проектів підприємств та напрямів раціонального використання фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію цих проектів, використано метод економіко-математичного моделювання.

Інформаційна база дослідження. Джерелами інформації для отримання даних є нормативно-правова база України, офіційні матеріали Держкомстату та його органів, Міністерства фінансів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, фінансова та статистична звітність сільськогосподарських підприємств зокрема ТОВ «Шератон» за 2017-2019 р.р., ресурси світової інформаційної мережі Інтернет.

Апробація результатів роботи. Основні положення, результати, висновки та пропозиції роботи обговорено та схвалено на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах

глобалізації», яка відбулася 15-17 квітня 2020 року у м. Дніпро.

Особистий внесок. Власним внеском автора є розробка системи удосконалення процесу управління формування фінансових ресурсів підприємств та ефективність їх використання (на прикладі ТОВ «Шератон») на основі економіко-математичного моделювання. В ході аналізу результатів, одержаних від моделювання було запропоновано удосконалений та обґрунтований вибір оптимальної методики управління фінансовою діяльністю підприємства. Результати дослідження мають високе практичне значення та можуть бути використані сільськогосподарськими підприємствами для прогнозування майбутнього обсягу прибутку, яке необхідне при обранні стратегії розвитку підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, викладена на 120 сторінках друкованого тексту. Матеріали роботи містять 27 таблиць, 21 рисунок, додатки, список використаних літературних джерел налічує 66 найменувань.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств як сегмента ринкового середовища

Фінансово-економічна діяльність підприємств є складовою частиною, основною ланкою економічного розвитку суспільства. Від ефективності діяльності підприємств залежить можливість задоволення матеріальних і нематеріальних потреб суспільства, стан економіки у цілому. Незважаючи на те, що підприємство є самостійно господарюючим суб'єктом, на його діяльність впливає безліч різноманітних чинників, тобто воно постійно перебуває в реальних умовах, що весь час змінюються. Фінансово-економічна діяльність сільськогосподарські підприємств мають низку особливостей: сезонність виробництва, залежність від погодних умов, досить тривалий виробничий цикл та невисоку оборненість оборотних коштів. Ці та інші фактори обумовлюють досить суттєву вразливість сільськогосподарських підприємств до постійних змін ринкового середовища. Тому сільськогосподарські підприємства потребують регулювання фінансово-економічної діяльності у більшій мірі порівняно з підприємствами більшості інших галузей.

Заходи регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств мають не стільки активно втручатися у процеси, пов'язані з їх діяльністю та керувати ними, скільки створювати умови для економічного зростання підприємств, надавати нормативно-законодавчу, навчально-консультаційну та, у разі необхідності, матеріально-грошову допомогу суб'єктам підприємницької діяльності усіх форм власності. Тому метою заходів регулювання фінансово-економічної діяльності підприємств мають бути дії щодо створення умов для ефективного використання матеріально-технічної бази, впровадження нової техніки і технологій,

інноваційного спрямування діяльності; сприяння ділової активності; нагляд за дотримання норм чинного законодавства; цілеспрямованої та збалансованої кредитної, грошової, податкової політики підприємств; контроль за виконанням соціальних програм тощо.

Необхідно зазначити, що особливістю заходів щодо регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств є те, що це поняття тісно пов'язується з поняттям їх державної підтримки.. Основними напрямками державної фінансової підтримки є наступні: політика ціноутворення на промислову і сільськогосподарську продукцію, бюджетне фінансування, пільгове оподаткування, регулювання експортних та імпорتنих митних тарифів» [12].

Натомість, по-перше, наведене визначення «державної фінансової підтримки» розкрито не повністю через відсутність у тлумаченні цього терміну таких складових як: надання бюджетної компенсації відсотків за банківськими кредитами, регулювання інвестиційних процесів, сільськогосподарське страхування тощо. По-друге, між поняттями «державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств» та «регулюванням фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств» є зв'язок, але вони не тотожні. Фінансова державна підтримка сільськогосподарських підприємств є напрямом регулювання, який передбачає виділення бюджетних коштів їх розвиток. На відміну від державної фінансової підтримки, заходи регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств повинні забезпечувати взаємну узгодженість, системність впливу економічних чинників на їх розвиток.

Адже, процес регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств є сукупністю фінансових відносин, які формуються у ринковому середовищі.

До таких відносин належать: грошові відносини між підприємством та його засновниками; грошові відносини між підприємствами та іншими суб'єктами господарювання; грошові відносини між підприємствами та

різноманітними ланками фінансово-кредитної системи; грошові відносини між підприємствами і зайнятими на ньому працівниками; грошові відносини у середині самих підприємств» [27]. Виходячи із сутності вище наведеного визначення, поняття «грошові відносини» фактично ототожнюється з поняттям «фінансові відносини». З цим можливо погодитися тільки у тому сенсі, що всі фінансові відносини мають грошовий вираз. Однак гроші є тільки загальним еквівалентом, який обслуговує фінансові відносини.

Вважаємо, що всі фінансові відносини підприємства поділяються на зовнішні та внутрішні, у залежності від суб'єктів цих відносин. Так, до зовнішніх фінансових відносин належать відносини:

- між підприємствами і державою з приводу перерозподілу власних фінансових ресурсів в рамках законодавства про оподаткування, страхування діяльності, соціальний захист, формування державних цільових та позабюджетних фондів, використання бюджетних коштів, інвестованих у вигляді дотацій на виконання державних програм;

- між підприємствами та його акціонерами з приводу розподілу отриманого прибутку, нарахування та виплати дивідендів, реінвестування прибутку, напрямків вкладення капіталу;

- між підприємствами та його постачальниками і покупцями з приводу виконання господарських договорів та зобов'язань, отримання виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), здійснення платіжних розрахунків;

- між підприємствами і фінансово-кредитними установами з приводу обслуговування платежів, отримання та повернення кредитів, сплати відсотків за користування ними, депозитарної діяльності, страхових платежів та отримання страхового відшкодування у разі настання страхового випадку, інвестиційних вкладень та отримання доходів по них [19].

До внутрішніх фінансових відносин належать відносини:

- між підприємством та засновниками (учасниками) з приводу формування статутного та інших видів капіталів, отримання частини прибутку на вкладений капітал, розподілу прибутку, який залишається та напрямків його використання;

- між підприємством та його структурними підрозділами з приводу розподілу фінансових ресурсів на формування необоротних та оборотних активів;

- між підприємством та його працівниками з приводу формування фондів оплати праці, матеріального заохочення, використання частини фінансових ресурсів на виплату матеріальної допомоги, фінансування соціально-культурних заходів (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Фінансово-економічна діяльність сільськогосподарських підприємств у системі фінансових відносин ринкового середовища [14].

Під фінансовим станом підприємства також розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення

грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями». Отже, фінансовий стан підприємства залежить від результатів його фінансово-економічної діяльності, тобто поняття «фінансового стану підприємства» є похідним від понять «фінансово-економічна діяльність підприємства» та «фінансові відносини».

«Фінансова діяльність – це система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це та практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її результатів [25].

Отже, об'єктом фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств є економічна діяльність, пов'язана з рухом коштів, формуванням капіталів та використанням фінансових ресурсів. У відповідності до класифікації видів економічної діяльності «економічна діяльність – це процес поєднання дій, які призводять до отримання відповідного набору продукції чи послуг» .

Тобто економічна діяльність необхідна для того, щоб перетворювати різні види ресурсів в потрібні для суспільства економічні блага – товари і послуги, що задовольняють ту чи іншу потребу людей і наявні в розпорядженні суспільства в обмеженій кількості. Власне економічна діяльність включає виробництво і розподіл. Ці дві складові нерозривно пов'язані, тому, що вироблені блага можуть дати корисний результат у тому випадку, коли вони дійшли до споживача [36].

Аналіз законодавчої бази дозволяє зробити висновок про те, що у деяких нормативно-правових актах поняття «економічна діяльність» замінюється поняттям «господарська діяльність». Так, відповідно до податкового законодавства «господарська діяльність – діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами. У цьому визначенні, по суті, йдеться про діяльність, пов'язану з виробництвом продукції , її реалізацію та отримання фінансових результатів, тобто фінансово-економічну діяльність підприємств.

У відповідності до Господарського кодексу України «під «господарською діяльністю» розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність». Тобто це є фактично економічною діяльністю підприємств. У наступному пункті кодексу надається пояснення: «господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку є підприємництвом... Господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність)» [2; 4; 5-7]. Отже, за економічним змістом господарська діяльність поділяється на фінансово-економічну та іншу господарську діяльність, яка не має безпосереднього впливу на процеси виробництва, розподілу, формування та використання капіталів, фінансових ресурсів та інших фінансових джерел.

На підставі узагальнення вище наведених понять вважаємо за доцільне викласти поняття «фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств у такій інтерпретації: фінансово-економічна діяльність сільськогосподарських підприємств – це діяльність щодо формування, розподілу та використання їх фінансових ресурсів, яка є синергетичним результатом внутрішніх і зовнішніх фінансових відносин. Її цільовими пріоритетами є забезпечення процесів виробництва, реалізації сільськогосподарської продукції (виконання робіт, надання послуг) та виконання зобов'язань з метою поліпшення фінансового стану підприємства.

Отже, регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств здійснюється за допомогою зовнішніх фінансових відносин: отримання та використання дотацій, оподаткування, відносин з фінансово-кредитними установами. Внутрішні фінансові відносини підприємства залежать від управлінських рішень усередині самого підприємства, тобто від фінансового менеджменту. Оскільки метою фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств є поліпшення їх фінансового стану, регулювання цієї діяльності має сприяти адаптації цих

підприємств до умов ринкового середовища. Отже, система заходів щодо регулювання фінансово-економічної діяльності повинна бути цілісним механізмом, який потребує постійного вдосконалення.

1.2. Методика та принципи регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств

Головними заходами щодо регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств є: державна підтримка у вигляді дотацій на виробництво сільськогосподарської продукції, пільгове кредитування, страхове забезпечення та оподаткування. Сутність заходів регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств наведена на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Заходи регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств [43].

Важливим заходом регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств є також одержання ними банківських кредитів через механізм державної підтримки у вигляді бюджетної компенсації частини відсотків по сплаті за них.

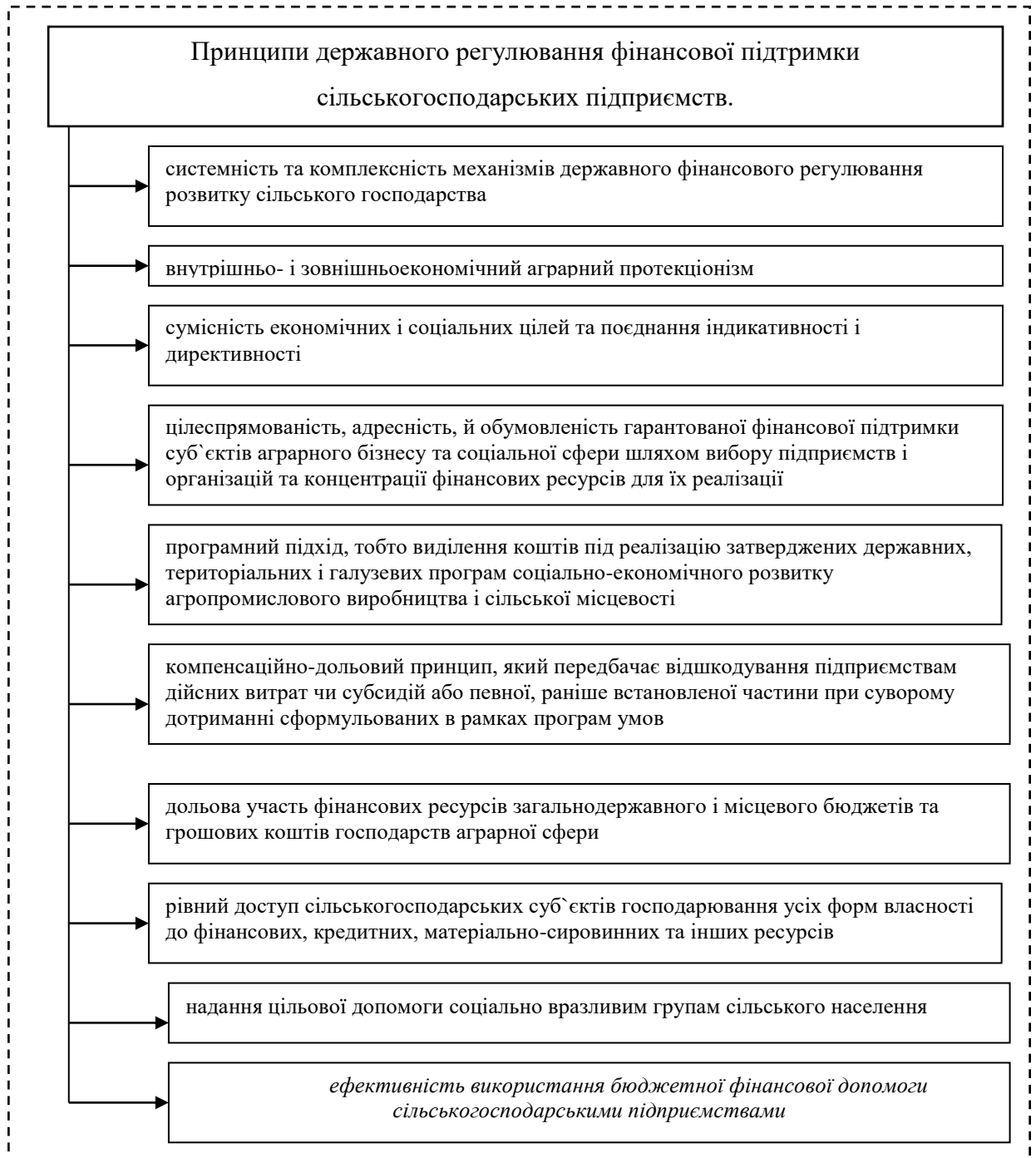

Рис. 1.3. Принципи фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств

[27].

Незважаючи на те, що механізм отримання бюджетної компенсації по кредитах існує в Україні досить давно, вважаємо його не повністю відпрацьованим.

Зовнішні фінансові відносини сільськогосподарських підприємств, які регулюють фінансово-економічну діяльність, не обмежуються державною підтримкою у вигляді дотацій та пільгових кредитів. Оскільки виробництво сільськогосподарської має підвищений ступінь ризикованості, невід'ємним заходом регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств є їх страхове забезпечення.

Основні загальні та додаткові принципи страхування узагальнено на рис. 1.4.

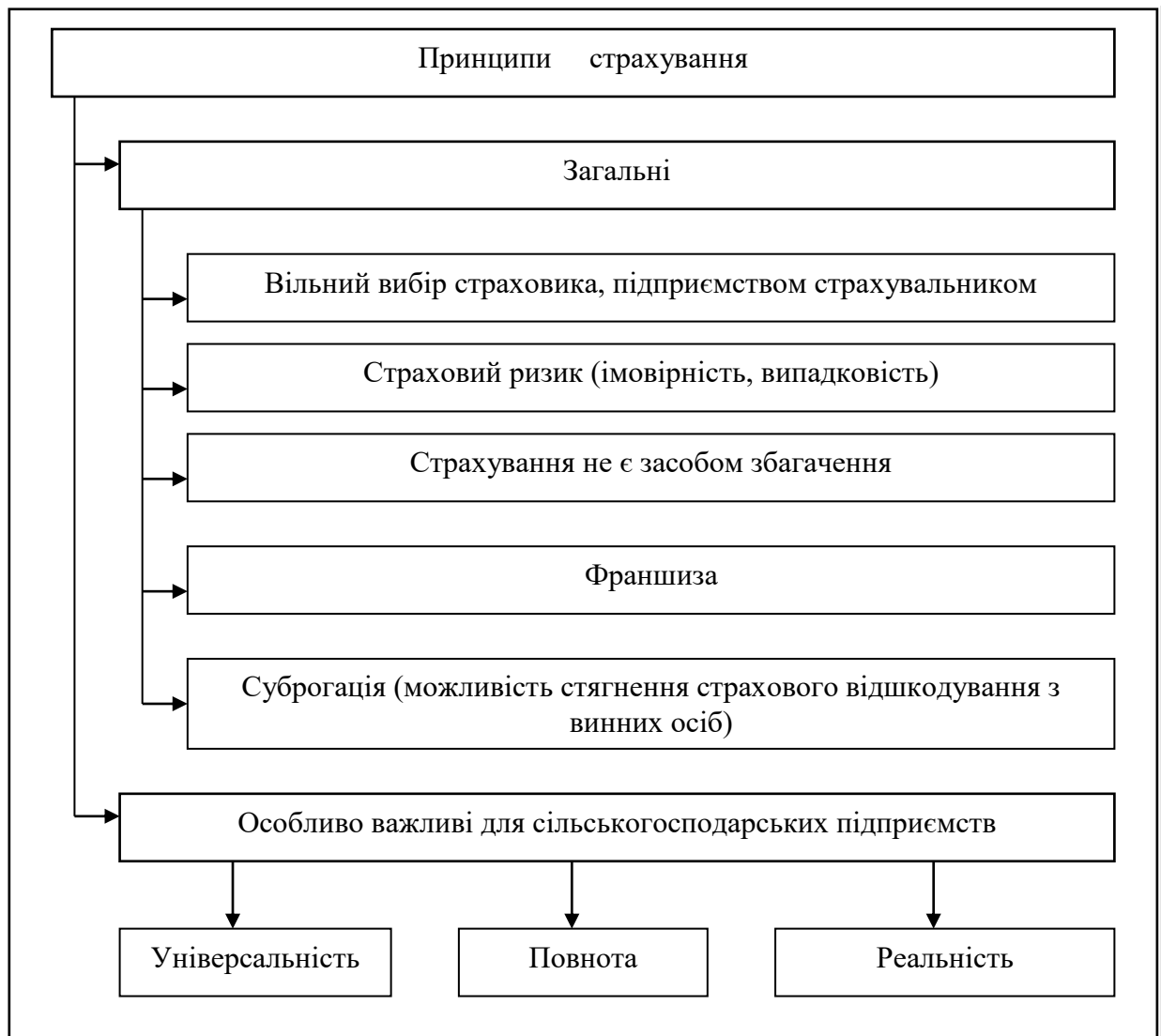

Рис. 1.4. Основні принципи страхування [32].

Починаючи з 2011 р. набув чинності Податковий кодекс України у відповідності до якого «сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим кодексом порядку, становить податкову систему України» [2].

Починаючи з 2011 р. оподаткування сільськогосподарських підприємств регулюється Податковим кодексом України. у відповідності до якого сільськогосподарські підприємства знаходяться на спеціальному режимі оподаткування. Його сутність полягає у застосуванні фіксованого сільськогосподарського податку (далі ФСП). Об'єктом оподаткування є площа сільськогосподарських угідь, базою оподаткування – грошова оцінка землі. Ставки податку залежать від використання земельних угідь та від регіону де підприємство здійснює сільськогосподарську діяльність. За класифікацією податків ФСП можна класифікувати як прямий (за формою оподаткування); загальнодержавний; окладний (за способом стягнення); постійний (за терміном застосування); пропорційний (у залежності від ставок податку).

Переважна більшість сільськогосподарських підприємств є платниками податку на додану вартість (далі ПДВ). Це непрямий, загальнодержавний, окладний, постійний, пропорційний податок, по якому податковим законодавством України запроваджено спеціальний режим оподаткування. Порядок оподаткування цим податком є пільговим для сільськогосподарських підприємств через те, що різниця між податковим зобов'язанням та податковим кредитом з ПДВ не сплачується до бюджету, а залишається у розпорядженні підприємства для виробничих потреб на окремому спеціальному рахунку в установі банку .

Вважається аксіомою, що структура капіталу повинна відповідати виду діяльності і вимогам компанії. Співвідношення позикових коштів і ризикового капіталу повинне бути таким, щоб забезпечити акціонерам задовільну віддачу від інвестицій. Гнучкість у зміні структури капіталу може бути необхідним елементом успіху. Звичайно легше домовитися про короткострокові позики, ніж про середньо- і довгострокові. Короткостроковий капітал може забезпечити

очікувані і неочікувані коливання потоку наявних коштів, тоді як середній довгостроковий капітал потрібен в основному для тривалих інвестиційних проектів [12].

1.3. Методика аналізу показників, що характеризують управління фінансовими ресурсами підприємства

Фінансове прогнозування являється важливим елементом в фінансовій діяльності. В основу розрахунку планування бюджету підприємства включається цілий ряд комплектів документів: план реалізації продукції, план виробництва продукції, бюджет запасів, план витрат, план - звіт про доходи, план руху грошових коштів і планування балансу.

Фінансове планування - це планування всіх його доходів і напрямків витрати коштів для забезпечення розвитку підприємства. Фінансове планування здійснюється за допомогою складання фінансових планів різного змісту і призначення в залежності від задач і об'єктів планування [22].

Прогнозна звітність має мету – показати очікуване фінансове положення підприємства, через визначений проміжок часу майбутнього. Порівняльною моделлю прогнозованої фінансової звітності, є балансове рівняння. Модель прогнозованого фінансової звітності контролює розрахункову інформацію для прогнозів бухгалтерського балансу, прибутку, збитків, потоком коштів.

Де актив 1 це необоротні фонди, 2 – запаси, 3 – дебіторська заборгованість, 4 – грошові кошти та їх еквіваленти.

Де пасив 1 – власний капітал, 2 – довгострокові зобов'язання, 3 – поточні зобов'язання, 4 – доходи майбутніх періодів.

При відображенні господарських операцій на прогнозну балансову модель варто керуватися наступними правилами:

1) правило № 1. Коли зовнішнє середовище – постачальники, банківська установа й інші активізують взаємодію з фінансовою системою підприємства те

результатом такої взаємодії, є збільшення основного й оборотного капіталу у фінансовій системі. Балансова рівність активів і пасивів при цьому не міняється.

2) правило № 2. Коли фінансова система підприємства сама активізує взаємодію зі своїм зовнішнім середовищем, тобто з постачальниками, кредиторами, і іншими контрагентами бізнесу, то в результаті такої взаємодії відбувається відтік активів і зменшення зобов'язань на одну і тугіше величину. Балансова рівність активів і пасивів при цьому зберігається.

3) правило № 3. Фінансові операції відбуваються усередині підсистеми активів підприємства і викликають полярні зміни в зв'язаних між собою об'єктах. При цьому використовують позитивні і негативні числа. Загальна торба активів при цьому залишається колишньої.

4) правило № 4. Фінансові операції відбуваються усередині підсистеми зобов'язань підприємства і викликають полярні зміни в зв'язаних між собою об'єктах. Балансова рівність активів і пасивів при цьому зберігається [26].

Розглянуті вище правила взаємодій фінансовою системою із середовищем залишаються не зміненими для моделювання всієї сукупності прогнозованої операцій фінансово-господарської діяльності. І цілком ґрунтуються на балансовому рівнянні.

При відображенні результату після проведеного моделювання використовуються наступні показники:

- група показників ліквідності;
- група показників ділової активності;
- група показників рентабельності [26].

Під внутрішньою стійкістю підприємства розуміють такий стан матеріально-речовинної і вартісної структури виробництва і реалізації продукції, таку її динаміку, при якій забезпечується стабільно високий результат функціонування підприємства. Вважається, що основі досягнення внутрішньої стійкості лежить принцип активного реагування на зміни внутрішніх і зовнішніх факторів. Зовнішня стосовно підприємства стійкість визначається стабільністю економічного середовища, у рамках якої здійснюється діяльність підприємства.

Вона досягається відповідною системою управління економікою в масштабах усієї країни, а також конкретної галузі. Наші вітчизняні підприємства АПК, що відробили тривалий час в умовах, "штучно" створюваних державою, звикли до зовнішньої стійкості, тобто стійкості, що досягається управлінням ззовні.

Для ринкової економіки характерна внутрішня стійкість підприємства, в основі якої лежить управління за принципом зворотного зв'язку, тобто активне реагування управління на зміну зовнішніх і внутрішніх факторів. Виділяють ще, так названу, "успадковану стійкість", що визначається наявністю відомого запасу міцності, сформованого протягом ряду років, що захищає підприємство від несприятливих дестабілізуючих факторів і "стійкість-опір", що характеризує стан рівноваги підприємства, що зберігається, незважаючи на вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, що вводять підприємство з рівноваги. На наш погляд, саме "стійкість опір" є вищою формою стійкості.[9].

Стійкість підприємства, що поєднує всі аспекти його життєдіяльності, прийнято називати - "загальна стійкість підприємства". В умовах ринку дана стійкість вимагає, насамперед, стабільного одержання виторгу, причому достатньої по своїх розмірах, щоб розплатитися з державою, постачальниками, кредиторами, працівниками й ін. Одночасно для розвитку підприємства необхідно, щоб після завершення всіх розрахунків і виконання всіх зобов'язань у нього залишався прибуток, що дозволяє розвивати виробництво. Виходячи з цього, на наш погляд, у рамках загальної стійкості варто розрізняти статичну і динамічну стійкість. Перша ототожнюється із спокоєм, пасивністю, друга - із стабільним розвитком підприємства. Таким чином, поняття загальної стійкості підприємства припускає, насамперед, такий рух грошових потоків, що забезпечує постійне перевищення засобів над їхніми витратами.

У сьогоденних умовах головними компонентами загальної стійкості підприємств АПК, на наш погляд, є: економічна, фінансова, ринкова і цінова. Проведені дослідження в даній області, дозволили розробити і запропонувати схему, що характеризує можливі грані стійкості підприємства агропромислового комплексу (рис.1.4).

Стійкість підприємства тут представлена у виді трьох блоків, кожний з яких поступово, зверху вниз, розукрупняється. Нижній блок схеми представлений вже окремими гранями загальної стійкості підприємства і дозволяє конкретно зупинитися на компоненті, що цікавить суб'єкта в даний момент. Фінансова стійкість є головним компонентом загальної стійкості підприємства, тому що є характерним індикатором на підприємстві перевищення доходів над витратами.

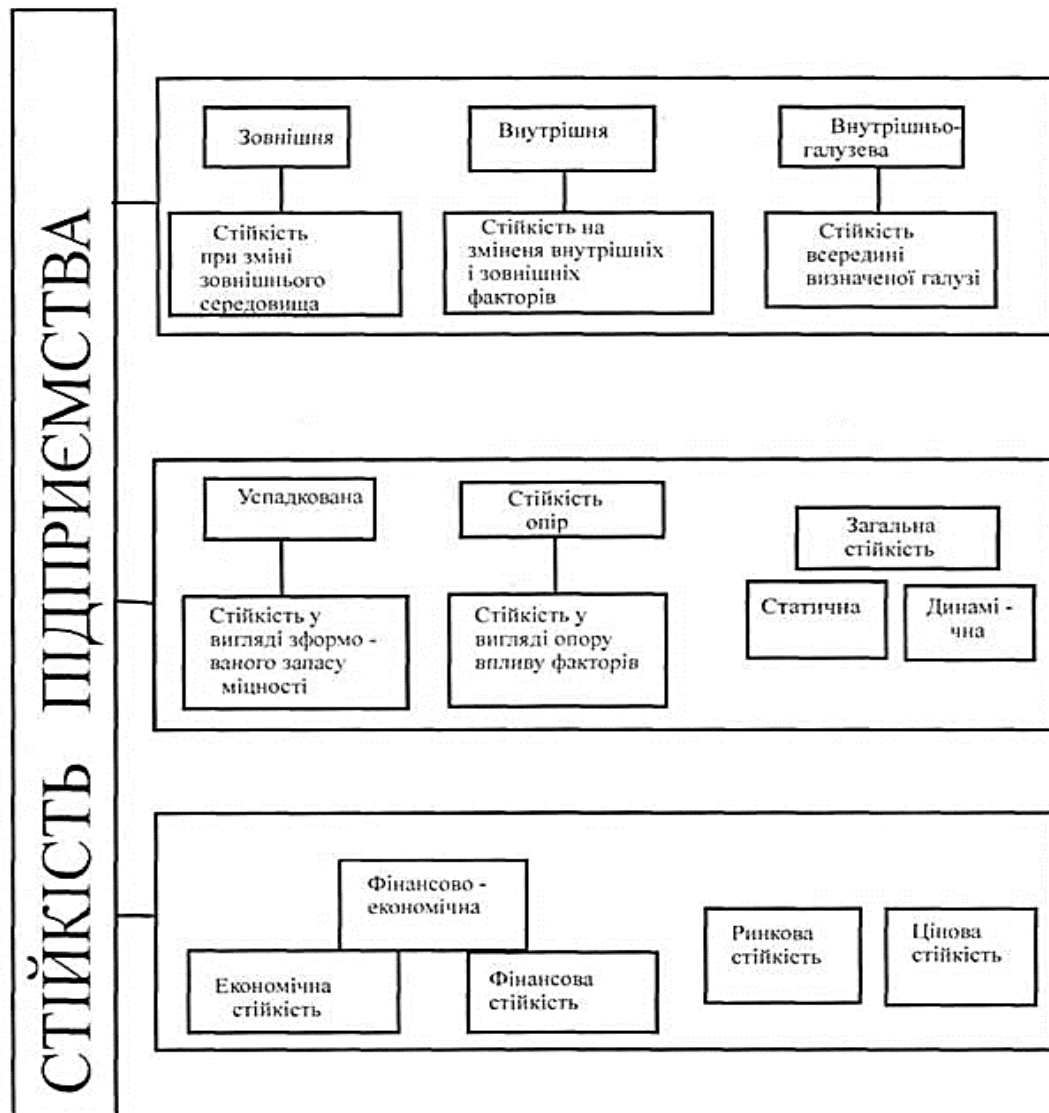

Рис.1.4. Основні види стійкості підприємства АПК [24].

Вона відбиває такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи коштами здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперебійний процес виробництва і реалізації продукції, а також

витрати по його розширенню і відновленню. Подальше дослідження присвячене вивченню фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах.

Так у роботах авторів [21; 43], що займаються аналізом ліквідності, фінансова стійкість підприємства визначається правилами, спрямованими одночасно на підтримку рівноваги фінансових структур і на запобігання ризиків для інвесторів і кредиторів. Мова йде про традиційні правила фінансового стандарту, що включають:

- а) правило мінімальної фінансової рівноваги;
- б) правило максимальної заборгованості;
- в) правило максимального фінансування.

Найбільш відоме правило - правило мінімальної фінансової рівноваги. Ресурси, використовувані для фінансування активів повинні залишатися в розпорядженні підприємства протягом терміну, що відповідає періоду, як мінімум, рівному терміну їхнього заморожування. Справді, у силу ризику виникнення невідповідності в обсягах, часі, швидкості оборотності короткострокових елементів активу і пасиву балансу, варто передбачати запас міцності, що виступає в сумі перевищення величини поточних активів над короткостроковими пасивами, тобто треба мати позитивну ліквідність [32].

Висновки до розділу 1

1. Фінансово-економічна діяльність сільськогосподарських підприємств – це діяльність щодо формування, розподілу та використання їх фінансових ресурсів, яка є синергетичним результатом внутрішніх і зовнішніх фінансових відносин. Її цільовими пріоритетами є забезпечення процесів виробництва, реалізації сільськогосподарської продукції (виконання робіт, надання послуг) та дотримання зобов'язань з метою поліпшення фінансового стану підприємства.

2. Система заходів регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств складається з таких основних елементів:

бюджетні дотації на розвиток сільськогосподарського виробництва; пільгове кредитування та страхування сільськогосподарських підприємств; податкове регулювання суб'єктів господарювання.

3. Вважаємо за доцільне застосування в умовах України таких методів регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, як: спрямування бюджетних дотацій на регулювання цін на сільськогосподарську продукцію; застосування багатоваріантності джерел та механізмів одержання підприємствами пільгових кредитів; розвиток фінансово-кредитної кооперації; застосування податкових пільг для підприємств, які здійснюють діяльність за окремими державними програмами.

4. Оскільки метою аналізу формування залученого капіталу є оцінка його стану та руху як необхідної умови ефективного здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства, а також оцінка доцільності вибору джерел фінансування, то визначено основні напрями дослідження процесу залучення капіталу, що відповідають потребам управління капіталу: аналіз потреби і доцільності залучення капіталу, аналіз фінансового стану об'єктів залученого капіталу, аналіз ефективності залучення капіталу.

5. Таким чином, підсумовуючи сказане, можна зробити висновок, що ефективність використання фінансових ресурсів – предмет дослідження і відкрите питання багатьох науковців. Незважаючи на велику кількість фінансових коефіцієнтів та різноманітних підходів щодо визначення ефективності використання фінансових ресурсів, необхідно впровадити таку систему критеріїв та їх нормативних значень, яка б допомагала найбільш точно оцінити ефективність використання наявних фінансових ресурсів на підприємстві і яка була б зрозумілою, аргументованою та враховувала вид економічної діяльності суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО– ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ШЕРАТОН»

2.1 Аналіз фінансового стану сільськогосподарського підприємства ТОВ «Шератон»

Приватне підприємство «Шератон» засноване 01.08.2012 р. за адресою м.Дніпро вул.Передова,651. Підприємство є юридичною особою, виробником сільськогосподарської продукції. ТОВ «Шератон» здійснює свою діяльність на території Царичанського р-ну. Географічне положення підприємства достатнє вигідно, оскільки воно знаходиться поряд з важливими автодорожніми магістралями і недалеко від обласного центру м. Дніпро. Клімат на цій території сприятливий для вирощування сільськогосподарських культур – жарке літо і помірна сніжна зима.

Основними видами діяльності підприємства являються :

1. вирощування зернових , бобових та олійних культур;
2. розведення свиней;
3. вирощування овочів;
4. виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;
5. допоміжна діяльність у рослинництві.

На основі договорів оренди земельних паїв підприємство обробляє 1400 га земельних угідь, на яких вирощуються сільськогосподарська продукція : пшениця, ячмінь, горох, кукурудза, соняшник, соя, сорго, просо. Підприємство займається розведенням свиней, тобто проводить роботу по одержанню приплоду його підкорму і реалізує як молодняк так і тварин на м'ясокомбінати.

ТОВ «Шератон» має в приватній власності зерносховища, складські приміщення, тваринницький комплекс, майстерні, гаражі, зерносушарку і сільськогосподарську техніку (трактори, комбайни, вантажівки).

Для здійснення діяльності на підприємстві сформовано штат висококваліфікованих спеціалістів та працівників: агрономи, зоотехніки, бухгалтера, інженери. Середня кількість штатних працівників становить 45 чоловік.

Підприємство являється платником ФСП та ПДВ.

Предметом діяльності Суспільства є:

- організація сільськогосподарського виробництва і реалізація продукції і сировини;
- переробка сільськогосподарської продукції як власного виробництва, так і придбаною.

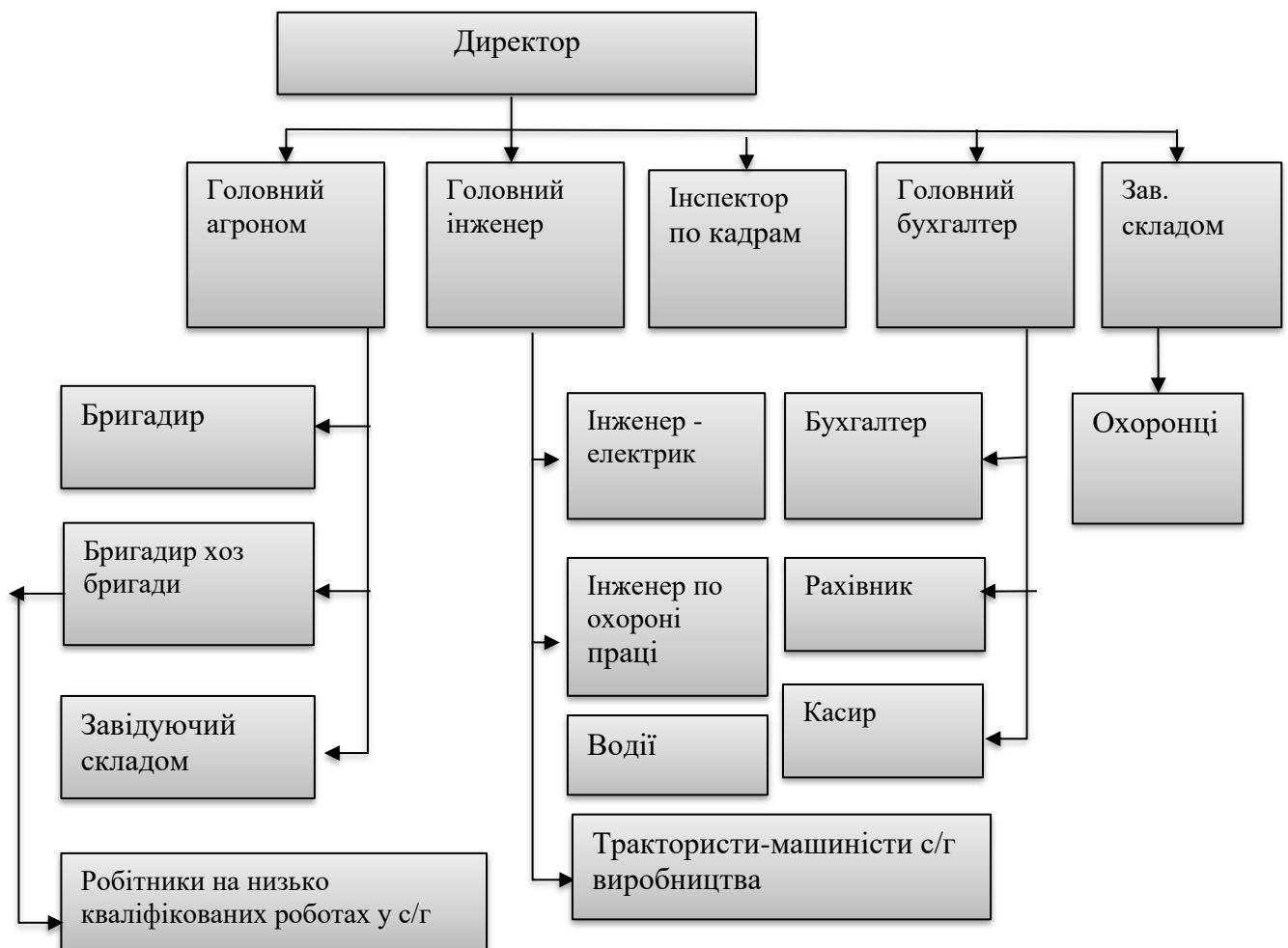

Рис.2.1. Організаційно-виробнича структура ТОВ «Шератон»

Проаналізувавши отримані дані ТОВ «Шератон» в динаміці за 2017-2019 рр. можемо зробити вивід, що загальна сума виручки від реалізації в 2018 р.- знизилась порівнянні з 2017 р. на 1580,5 тис.грн.

Але в 2019 р. спостерігається значне збільшення об'ємів реалізації в порівнянні з 2018 р. (на 1208,5 тис.грн.).

Підприємство працює в галузі сільське господарство, де на фінансові показники впливають природно-кліматичні умови. Оскільки дощі, засухи, морози і інші природні явища можуть значно зменшити збори урожаю, понизити продуктивність праці і інші показники, що відбулося в 2019 р. в багатьох с/г підприємствах України. Тому і в ТОВ «Шератон» за цей рік різко знизилась виручка від реалізації власної продукції.

Структура товарної продукції на підприємстві за аналізований період піддавалася змінам, але впродовж всього періоду пріоритетною сферою (що приносить найбільшу суму прибутку залишалось виробництво і реалізація продукції рослинництва. Питома вага якої в сумі виручки з 2017 р. по 2019 р. збільшилась на 4,88% .Дохід від реалізації продукції тваринництва в 2019 р. в порівнянні з 2017 р. зменшився на 274,4 тис.грн, але ці дані пов'язані з тим, що в 2019 р. на підприємстві проведено закупівлю нового (основного стада) свиней.

Звідси витікає, що виручка від реалізації продукції власного виробництва ТОВ «Шератон» за аналізований період після спаду в 2018 р., набирає темпи по збільшенню в 2019 р. Дані наведені в табл.2.1

Таблиця 2.1

Виручка від реалізації продукції власного виробництва ТОВ «Шератон» за 2017-2019 рр.

Види товарної продукції	2017		2018		2019	
	сума /тис.грн	питома вага%	сума/ тис.грн	питома вага %	сума тис.грн	питома вага%
1	2	3	4	5	6	7
всього за рік в т.ч	4900,8		3320,3		4528,8	
продукція рослинництва в т.ч	4027,4	82,18	2145,3	64,61	3942,8	87,06

Продовження таб.2.1

1	2	3	4	5	6	7
зернові та зернобобові	2145,9	43,79	909,8	27,40	2574	56,84
соняшник	1718,3	35,06	1181,3	35,58	1320,7	29,16
продукція тваринництва в т.ч	838,5	17,11	1158,6	34,89	564,1	12,46
вирощування свиней	838,5	17,11	1158,6	34,89	564,1	12,46
послуги в сільському гос.	34,9	0,71	16,4	0,49	21,9	0,48
всього	4900,8	100	3320,3	100	4528,8	100

Перед сільськогосподарськими підприємствами коштує завдання як найповнішого використання кожного гектара землі. Якщо розглядати сільськогосподарські угіддя з погляду інтенсивності їх використання, то найінтенсивніше використовуються і дають кращу віддачу рілля, потім покращуються сінокоси і пасовища, багаторічні насадження, а потім природні луки і пасовища.

В цілому можна зробити висновок, що відпрацьована спеціалізація відповідає плановим і природно-економічним умовам господарства. ТОВ «Шератон» визначило для себе ланцюг довгострокових цілей, серед яких основними є наступні: збільшення обсягів продажу продукції на 5-10 % щорічно протягом наступних п'яти років і за рахунок цього планується збільшення прибутку на 10-15 % протягом наступних п'яти років. Також планується збільшення частки власного капіталу на 20 %, вихід на нові ринки збуту, підвищення якості продукції. На даному етапі діяльність фірми направлена на виробництво високоякісної та конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції.

Тому для оцінки ступеня інтенсивності використання земель в господарстві необхідно розглянути показники питомої ваги кожного виду угідь в загальній площі земель сільськогосподарського призначення в динаміці (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки складу і структура земельних угідь ТОВ «Шератон» за
2017-2019 р.р.

Види угідь	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення 2019 р. від рівня 2017 р.	
	Площа, га	Питома вага %	Площа, га	Питома вага %	Площа, га	Питома вага %	Площа, га	Питома вага %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Всього угідь в т.ч:	1490,35	100	1406,46	100	1391,08	100	-99,27	*
рілля	1176,42	78,93	1230,59	87,49	1226,85	88,19	+50,43	+9,26
пасовища	313,93	21,07	175,87	12,51	164,23	11,81	-149,7	-9,26

Проаналізувавши дані таблиці 2.2 можемо зробити висновок, що на підприємстві відбувається значні зміни сільськогосподарських угідь: рілля збільшилися на 50,43 га, а пасовища скоротились на 149,7 га. Загалом же земельний фонд підприємства на 01.01.19 р. в порівнянні з 2017 р. зменшився на 99,27 га. Це негативно впливає на результати діяльності підприємства: скорочуються посівні площі, зменшується кількість проведеної с/х продукції, зменшується прибуток підприємства.

До трудових ресурсів відноситься та частина населення, яка володіє необхідними фізичними даними, знаннями і трудовими навиками у відповідній галузі. Формування трудових ресурсів і їх використання в різних галузях економіки мають свої особливості. У сільському господарстві з розвитком продуктивних сил, науково-технічного прогресу скорочується чисельність працівників, зайнятих безпосередньо виробництвом продукції, в їх використанні спостерігається сезонність і тісний зв'язок з природно-кліматичними умовами. Достатня забезпеченість сільськогосподарських підприємств необхідними трудовими ресурсами, їх раціональне використання, високий рівень продуктивності праці мають велике значення для збільшення об'єму виробництва продукції і підвищення ефективності виробництва. Зокрема, від забезпеченості господарства трудовими ресурсами і ефективності їх використання залежить об'єм і своєчасність виконання сільськогосподарських

робіт, ефективність використання техніки і як результат — обсяг виробництва продукції, її собівартість, прибуток і ряд інших економічних показників.

Проаналізувавши табл. 2.3, що характеризує рух працівників, зайнятих в сільськогосподарському виробництві ТОВ «Шератон», можемо зробити вивід, що на підприємстві відбувається скорочення трудових ресурсів. Значні скорочення відбуваються працівників рослинництва (на 10 чол.), це пов'язано із економією фонду заробітної плати і залученням для виконання деяких робіт сезонних робітників і підрядних бригад.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки складу і структури трудових ресурсів ТОВ «Шератон»
за 2017-19 р.р.

Категорії працівників	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення 2019 р. від рівня 2017 р.	
	Сер.к-сть /чол	Питом а вага %	Сер.к-сть/чол	Питома вага %	Сер.к-сть/чол.	Питома вага %	Сер.к-сть/чол	Питом а вага
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Працівники рослинництва	43	86	40	80,6	33	89,2	-10	-3,2
Працівники тваринництва	6	12	8	17,4	3	8,1	-3	-3,9
Допоміжна діяльність	1	2	1	2	1	2,9	0	+0,9
Всього	50	100	49	100	37	100	-13	*

Забезпеченість сільськогосподарських підприємств основними засобами виробництва і ефективність їх використання є важливими чинниками, від яких залежать результати господарської діяльності, зокрема якість, повнота і своєчасність виконання сільськогосподарських робіт, а отже, і об'єм виробництва продукції, її собівартість, фінансовий стан підприємства. У зв'язку з цим аналіз забезпеченості підприємств основними фондами і пошук резервів підвищення ефективності їх використання має велике значення.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки і структури основних засобів підприємства за 2017-2019 р.р.

Групи основних засобів	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення 2019 р. від рівня 2017 р.	
	Сер.річ на в-сть т.грн.	Питома вага %	Сер.річ на в-сть т.грн.	Питома вага %	Сер.річ на в-сть т.грн.	Питом а вага %	Сер.річн а в-сть т.грн.	Питома вага %
Основні виробничі засоби с/гос. призначення	1720	92.2	1304	92.4	1198	93.08	-522	+0.88
Основні виробничі засоби не с/гос.признач.	124	7.8	106	7.6	89	6.92	-35	-0.88
Невиробничі основні засоб.	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього	1864	100	1410	100	1287	100	-577	*

За даними таблиці 2.4. бачимо, що на підприємстві не відбувається оновлення основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення (їх вартість в 2019р. в порівнянні з 2017 р. зменшилася на 522 тис. грн.). Це призводить до старіння і швидкого зношування основних фондів, що потребує додаткових коштів на їх ремонт. Також на підприємстві, як видно з таблиці 2.4, не має невиробничих основних засобів – тобто основних засобів житлово-комунального господарства, охорони здоров'я, культури і ін.

Порівняльний аналітичний баланс характеризує як структуру балансу, так і динаміку його статей.

Таблиця 2.5

Порівняльний аналітичний баланс ТОВ «Шератон» за 2018-2019 р.р.

Показники	2018		2019		Відхилення	
	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Тис.грн	По уд.вазі
Необоротні активи.						
1.1.Основні засоби (ост. ст-ть)	1426	39.05	1303	24.5	-123	-14.55
1.2. Довгосторокові біологічні активи	112	3.07	3	0.06	-108	-3.01
Всього по розділу 1	1538	*	1306	*	-232	
2. Оборотні активи						
2.1. Виробничі запаси	206	5.64	314	5.9	+108	+0.26

Продовження таб.2.5

1	2	3	4	5	6	7
2.2. Поточні біологічні активи	358	9.8	294	5.52	-64	-4.28
2.3. Незавершене виробництво	730	20	1086	20.4	+356	+0.4
2.4. Готова продукція	677	18.53	2037	38.26	+1360	+19.73
2.5. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	139.8	3.82	114.8	2.15	-25	-1.67
2.7 Грошові кошти нац.валюті	3	0.09	171	3.21	+168	+312
Всього по розділу 2	2113.8	*	4016.8	*	1903	*
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	3651.8	100	5322.8	100	+1671	*
П А С И В						
1. Капітал, фонди і резерви						
1.1. Статутний фонд (капітал)	0.3	0.01	0.3	0.01	-	-
1.5. Нерозподілена прибуток звітного роки	2358	64.57	2371	44.54	+13	-20.03
Всього по розділу 1	2358,3	*	2371,3	*	+13	*
2. Довгострокові пасиви						
2.1. Довгострокові фінансові зобов'язання	588	16.1	-	-	-588	-16.1
2.2. Поточна заборгованість за довго строк. зобов'язаннями	646,2	17.7	2895,4	54.4	+2249.2	+36.7
3.1. Кредиторська заборгованість за товари	-		-			-
3.4. Поточні зобов'язання	59	1.62	56.1	1.05	-2.9	-0.57
Всього по розділу 3	705.2	*	2951.5	*	+2246.3	*
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	3651.8	100	5322.8	100	+1671	-

За даними табл. 2.5 можна зробити вивід, про такі зміни в структурі активу і пасиву балансу підприємства за 2018-2019 р.р.:

У структурі активів:

- зменшилась сума необоротних активів на 232 тис.грн., але при цьому оборотні активи зросли а саме ;

- виробничі запаси збільшилися на 108 тис.грн;

- вартість незавершеного виробництва рослинництва зросла на 356 тис.грн.

Значно зросла готова продукція – на 1360 тис.грн

Істотно збільшились грошові кошти на 168 тис.грн..

2. У структурі пасиву:

- відбулися зміни в структурі капіталу і резервів, що позитивно впливає на фінансовий стан підприємства – збільшилася сума нерозподіленого прибутку на 13,0 тис.грн;

- у структурі довгострокових пасивів відмічається збільшення на 2246,3 тис.грн

Розглянемо чинники, які впливають на формування власного капіталу. Для цього складемо спеціальну таблицю (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка і структура власного капіталу ТОВ «Шератон» за 2018-2019 р.р.

Показники	2018 р.		2019 р.		Відхилення	
	тис.грн.	питома вага %	тис.грн.	питома вага %	абсолютне	% до підсумку
1	2	3	4	5	6	7
Статутний капітал	0.3	0.01	0.3	0.01	-	-
Нерозподілений прибуток	2358.3	99.99	2371.0	99.99	+12.7	-
Всього	2358.6	100	2371.3	100	+12.7	*

З таблиці видно, що сума власного капіталу в 2018 р. зросла на 12,7 тис. грн. в порівнянні з даними 2017р. Головною і основною причиною є збільшення суми нерозподіленого прибутку на 12,7 тис. грн. Незмінним залишився статутний капітал. Ліквідність — це здатність активів організацій, фірм, банків легко звертатися в грошові кошти для своєчасного погашення зобов'язань; це мобільність активів підприємства, в першу чергу оборотних, що забезпечує фактичне покриття короткострокових зобов'язань. Одним з показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства, є його платоспроможність, тобто можливість наявними грошовими ресурсами своєчасно погашати свої платіжні зобов'язання [41].

Аналіз платоспроможності необхідний не тільки для підприємства з метою оцінки і прогнозування фінансової діяльності, але і для зовнішніх інвесторів (банків). Перш ніж видати кредит, банк повинен упевнитися в кредитоспроможності позичальника. То ж повинні зробити і підприємства, які хочуть вступити у економічні відносини один з одним. Особливо важливо знати про фінансові можливості партнера, якщо виникає питання про надання йому комерційного кредиту або відстрочення платежу.

Оцінка платоспроможності здійснюється на основі характеристики ліквідності поточних активів, яка визначається часом, необхідним для перетворення їх в грошові кошти. Чим менше вимагається часу для інкасування даного активу, тим вище його ліквідність. Ліквідність балансу - це можливість підприємства обернути активи в готівку і погасити свої платіжні зобов'язання, а точніше — це ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких в грошову готівку відповідає терміну погашення платіжних зобов'язань. Вона залежить від ступеня відповідності величини наявних платіжних засобів величині короткострокових боргових зобов'язань. Поняття платоспроможності і ліквідності дуже близькі, але друге більш ємке. Від ступеня ліквідності балансу залежить платоспроможність. В той же час ліквідність характеризує як поточний стан розрахунків, так і перспективу. Підприємство може бути платоспроможним на звітну дату, але мати несприятливі можливості в майбутньому.

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні засобів по активу, згрупованих по ступеню убутої ліквідності, з короткостроковими зобов'язаннями по пасиву, які групуються по ступеню терміновості їх погашення. У бухгалтерському балансі в активі засобу підприємства групуються по ступеню збільшення їх ліквідності, в пасиві зобов'язання розміщені у міру скорочення термінів їх погашення. Всі активи підприємства залежно від ступеня їх ліквідності, тобто від здатності і швидкості перетворення на грошові кошти, можна умовно поділити на такі групи:

1. Найбільш ліквідні активи (A1) – суми по всіх статтях грошових коштів, які можуть бути використані для здійснення поточних розрахунків негайно. У цю групу включаються також і короткострокові фінансові вкладення (цінні папери).

2. Активи, які швидко реалізуються (A2), - активи, для перетворення яких в наявні засоби необхідно певний час. У цю групу можна включити дебіторську заборгованість, платежі по якій очікуються впродовж 12 місяців після дати балансу, і інші оборотні активи. Ліквідність цих активів різна і залежить від

суб'єктивних і об'єктивних чинників: кваліфікація фінансових працівників, взаємин підприємства з платниками і їх платоспроможності, умов надання кредитів покупцям, організації вексельного звернення і ряду інших чинників.

3. Активи, які поволі реалізуються (A3), - найменше ліквідні активи – це запаси і витрати. Ліквідність цієї групи залежить від своєчасності відвантаження продукції, швидкості і правильності оформлення банківських документів, швидкості платіжного документообігу в банці, від якості і попиту на продукцію, її конкурентоспроможності, платоспроможності покупців, форми розрахунків і ін.

4. Активи, які важко реалізуються (A4), - це активи, призначені для використання в господарській діяльності впродовж тривалого часу. У цю статтю можна включити статті розділу 1 активу балансу «Необоротні активи».

Отже, перші три групи активів (A1, A2, A3) є більш ліквідними, ніж інше майно підприємства. Пасиви балансу залежно від ступеня збільшення термінів погашення зобов'язань групуються так

1. Найбільш термінові зобов'язання (П1) – кредиторська заборгованість, позики для працівників, інші короткострокові пасиви.

2. Короткострокові пасиви (П2) – короткострокові позикові кредити банків і інші позики, які підлягають погашенню впродовж 12 місяців після звітної дати.

3. Довгострокові пасиви (П3) – довгострокові кредити банків, позикові засоби і інші довгострокові пасиви.

4. Постійні пасиви (П4) – статті розділу 1 пасиву балансу [26].

Підприємство вважається ліквідним, якщо його поточні активи перевищують короткострокові зобов'язання.

Ліквідність балансу – це ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких в гроші відповідає терміну погашення платіжних зобов'язань. Вона залежить від ступеня відповідності величини наявних платіжних засобів величині боргових зобов'язань. Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки

по кожній групі активів і пасивів. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконується умова:

A1 : П1;

A2 : П2;

A3 : П3;

A4 : П4

Якщо виконуються перші три нерівності, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується і остання нерівність. Це означає наявність у підприємства власних оборотних коштів, тобто дотримується мінімальна умова фінансової його стійкості.

Невиконання будь-якої з перших трьох рівнянь означає, що ліквідність балансу більшим або меншим ступенем відрізняється від абсолютної. Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Шератон» оформимо у вигляді таб.2.7 проаналізувавши яку бачимо, що за важ аналізований період не виконується перша рівність абсолютної ліквідності балансу. Це свідчить про недостатню кількість на підприємстві найбільш ліквідних активів – грошових коштів в наявній і безготівковій формах.

При аналізі ліквідності підприємства використовують такі показники:

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (До яскраво-червоний). Визначається відношенням найбільш ліквідних активів (A1) до поточної кредиторської заборгованості підприємства (П1 + П2):

$$\text{До яскраво-червоний} = A1 / (П1+П2) \quad (2.1)$$

Цей показник є найбільш жорстким критерієм платоспроможності і ліквідності підприємства і показує, яку частину короткострокових зобов'язань воно може погасити у нинішній момент або найближчим часом. Теоретично достатнім вважається, якщо до яскраво-червоний вище 0,2-0,35. Це означає, що на 20-35% підприємство може у нинішній момент погасити всі свої короткострокові борги і платоспроможність вважається нормальною. Такий показник ще називають коефіцієнтом платоспроможності.

Коефіцієнт швидкої (проміжною) ліквідності (До бл). Обчислюється відношенням суми грошових коштів, короткострокових фінансових вкладень і дебіторської заборгованості (A1 + A2) до поточної кредиторської заборгованості (П1 + П2), тобто :

$$\text{До бл} = (A1 + A2) / (П1 + П2), \quad (2.2)$$

Він допомагає оцінити можливість погашення підприємства короткострокових зобов'язань у випадки його критичного стану.

Теоретично найбільш низьке значення цього показника 1, найбільш високе – 2.

Узагальнюючим показником ліквідності є коефіцієнт покриття (Кп), або загальний коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності. Він розраховується відношенням поточних активів (A1 + A2 + A3) до поточних зобов'язань (П1 + П2):

$$\text{До п} = (A1 + A2 + A3) / (П1 + П2), \quad (2.3)$$

Він вимірює загальну ліквідність і показує, в якому ступені поточна кредиторська заборгованість забезпечується поточними активами, тобто скільки грошових одиниць доводиться на 1 грн. поточних зобов'язань. Теоретичне значення цього показника 1,5-2,5. Розподіл активів і пасивів балансу, аналізованого підприємства по групах відображено в таблиці 2.7 дані взяті з форми №1 (баланс) ТОВ «Шератон».

Таблиця 2.7

Коефіцієнти за групами ТОВ «Шератон» у 2017-2019 р.р.

2017 р.				2018 р.				2019 р.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A1	203	П1	104	A1	3,2	П1	41,2	A1	171,3	П1	36,7
A2	1511	П2	1139	A2	812,2	П2	664	A2	2151,4	П2	2914,8
A3	1484	П3	0	A3	1294,8	П3	588	A3	1693,7	П3	0
A4	1972	П4	3927	A4	1538,2	П4	2358,6	A4	1306,4	П4	2371,3

Згідно вищенаведених формул розраховуємо показники ліквідності і платоспроможності по ТОВ «Шератон» значення, яких приведено в табл.2.8

Таблиця 2.8

Показники ліквідності і платоспроможності по ТОВ «Шератон» за 2017-19 р.р.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	відхилення 2019 / 2017 р.р.
1	2	3	4	5
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,16	0,01	0,06	-0,1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,37	1,16	0,79	-0,58
Коефіцієнт покриття	2,57	2,99	1,36	-1,21

Згідно цих показників можна зробити висновок ,що коефіцієнт абсолютної ліквідності в порівнянні 2017-2019 р.р. знижується ,що характеризує про зниження платоспроможності підприємства і негативно відображається на фінансово-економічній діяльності підприємства в цілому. Тому варто збільшити кількість найбільш ліквідних активів – грошових коштів і їх еквівалентів.

Умовою життєдіяльності і основою стабільності стану підприємства в ринковій економіці виступає його стійкість. На стійкість підприємства впливає дуже багато чинників. Від того, які саме чинники впливають на неї, виділяють декілька видів стійкості.

Головною складовою загальної стійкості підприємства є його фінансова стійкість, яка формується в процесі всієї його фінансово-господарської діяльності. Отже, фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємства, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничий-торгової діяльності. До найбільш важливих проблем в умовах переходу до ринку є визначення меж фінансової стійкості підприємства.

Недостатня фінансова стійкість може привести до неплатоспроможності підприємства і відсутності у нього засобів для розвитку виробництва і загалом діяльності господарюючого суб'єкта. Зайва фінансова стійкість також негативно

впливає на виробничий-торгову діяльність підприємства, оскільки виступає гальмом її розвитку, збільшуючи витрати підприємства зайвими запасами і резервами. Таким чином, фінансова стійкість повинна характеризуватися таким станом фінансових ресурсів, який би відповідав вимогам ринку і одночасно задовольняло потреби розвитку підприємства. Значення і суть фінансової стійкості яскраво відображаються в її показниках. Виділяють абсолютні і відносні показники фінансової стійкості.

Таблиця 2.9

Система показників оцінки фінансової стійкості підприємства

Назва коефіцієнтів	Короткий зміст коефіцієнтів	Методика розрахунку (за даними Форма № 1 "Баланс")	Оптимальне (рек) значення
1	2	3	4
1. Коефіцієнт автономії	Характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень. Визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу	$p.1495 / p.1695$	$>0,5$
2. Коефіцієнт фінансової залежності	Це показник, обернений до коефіцієнту автономії. Зростання цього показника обумовлює збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства	$(p.1695-p.1495) / p.1695$ або $1-p.1$	$<2,0$ $<0,5$
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Показник показує, яке частина власного капіталу використовується для фінансування по точної діяльності. Визначається як відношення власного капіталу до оборотних активів	$p.1495 / p.2515$	$>0,4$
4. Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	Характеризує рівень забезпеченості ресурсами для проведення незалежної фінансової політики. Визначається як відношення власних оборотних коштів до всієї величини оборотних коштів	$(p.2515-p.1645) / (p.2515)$	$>0,1$

Продовження таб. 2.9

1	2	3	4
5. Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості)	Показник характеризує фінансову стійкість підприємства. Він показує скільки грн. власного капіталу припадає на 1 грн залученого капіталу	$p.1495 / (p.1515 + p.1645)$	>1,0
6. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (коефіцієнт фінансового ризику; фінансування)	Показник зворотний попередньому. Він показує скільки грн. залученого капіталу припадає на 1 грн власного капіталу	$(p.1515 + p.1645) / p.1495$	<0,5
7. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Показує, яка частина оборотних активів забезпечується за рахунок власних засобів	$(p.1495 - p.2150) / p.2515$	>0,1
8. Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна	Показує скільки грн реальних активів припадає на 1 грн вартості майна. Цей коефіцієнт характеризує потенційні можливості активів підприємства	$(p.1010 + p.1101 + p.1102 + p.2520) / p.2550$	>0,5
9. Коефіцієнт поточних зобов'язань	Характеризує питому вагу поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування	$(p.1645) / (p.1515 + p.1645)$	>0,5
10. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел формування	$p.1515 / (p.1515 + p.1645)$	<0,2
11. Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Характеризує рівень забезпеченості необоротних активів власними коштами	$p.2150 / p.1495$	>0,5

Розрахуємо дані показники для нашого підприємства, які занесемо в табл. 2.10

Таблиця 2.10

Система показників оцінки фінансової стійкості ТОВ «Шератон» за 2017-19 р.р.

№	Назва коефіцієнтів	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5
1.	Коефіцієнт автономії	0,8	0,7	0,5
2.	Коефіцієнт фінансової залежності	0,3	0,4	0,6
3.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,2	1,1	0,6
4.	Коефіцієнти забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,6	0,7	0,3
5.	Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості)	3,2	1,9	0,8
6.	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (коефіцієнт фінансового ризику; фінансування)	0,3	0,6	1,24
7.	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,6	0,4	0,3
8.	Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна	0,6	0,6	0,5
9.	Коефіцієнт поточних зобов'язань	1	0,6	1
10.	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0	0,5	0
11.	Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,5	0,7	0,6

В табл. 2.10 наведені результати розрахунків і аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості. Методика визначення показників подана в табл. 2.9.

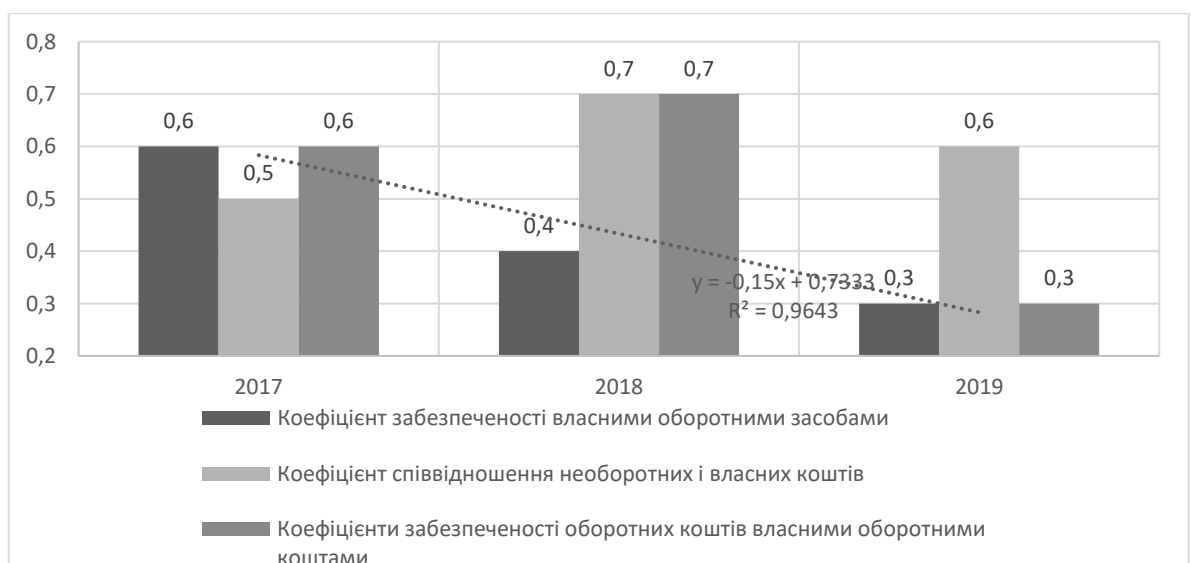

Рис.2.2. Динаміка забезпеченості оборотними та необоротними ресурсами ТОВ «Шератон» у 2017-19р.р.

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості свідчить, що майже всі вони відповідають встановленим нормативам. Водночас, коефіцієнти фінансової стійкості, зростання яких позитивно впливає на фінансовий стан підприємства, в переважній більшості в кінці звітної періоду знизились у порівнянні з початком звітної періоду. Крім системи коефіцієнтів, наведених в табл. 2.8, визначальне значення для фінансової стійкості має надлишок (недостача) джерел формування запасів. Оцінка джерел формування запасів здійснюється через систему показників, які характеризують ступінь охоплення різних видів джерел:

— наявність власних оборотних засобів, які розраховуються за формулою:

$$НВ = (p. 1495 + p. 1525 + p. 1665) - p. 2150, \quad (2.4)$$

де НВ — наявність власних оборотних засобів;

— наявність довгострокових джерел формування запасів, які визначаються за формулою:

$$НД = НВ + p. 1515 = (p. 1495 + p. 1525 + p. 1665 + p. 1515) - p. 2150, \quad (2.5)$$

де НД — наявність довгострокових джерел формування;

— показник загальної величини джерел формування запасів, який розраховується за формулою:

$$НЗ = НД + p. 1625 = (p. 1495 + p. 1525 + p. 1665 + p. 1515 + p. 1645) - p. 2150, \quad (2.6)$$

де НЗ - загальна величина джерел формування

Цим показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості джерелами їх формування: — надлишок (+) або недостача (-) власних оборотних засобів:

$$\pm НВ = НВ - ЗВ, \quad (2.7)$$

де ЗВ — вартість запасів;

— надлишок (+) або недостача (-) довгострокових джерел формування:

$$\pm \text{НД} = \text{НД} - \text{ЗВ}, \quad (2.8)$$

— надлишок (+) або недостача (-) загальної величини джерел формування запасів:

$$\pm \text{НЗ} = \text{НЗ} - \text{ЗВ}, \quad (2.9)$$

Ступінь фінансової стійкості в залежності від рівня показників, які подані вище, міститься в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Оцінка ступеня фінансової стійкості в залежності від рівня відповідних показників

Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійке фінансове становище	Кризовий фінансовий стан
1	2	3	4
+НВ<0	-НВ<0	НВ<0	НВ<0
+НД<0	+НД<0	НД<0	НД<0
+НЗ<0	+НЗ<0	НЗ<0	НЗ<0
1 ÷ 1,1	0 ÷ 1,1	0 ÷ 0,1	0 ÷ 0,0

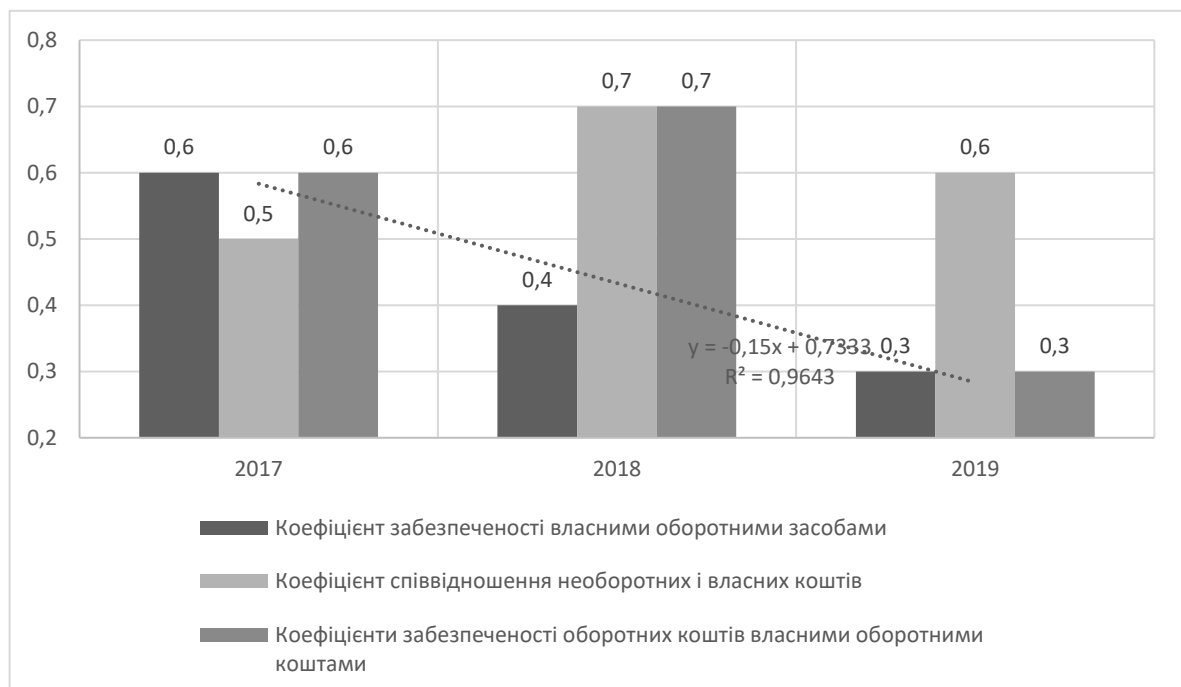

Рис.2.3. Динаміка співвідношення власного і залученого капіталу ТОВ «Шератон» у 2017-19 р.р.

Стан фінансової стійкості досліджуваного підприємства поданий в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз фінансової стійкості досліджуваного підприємства за 2018-2019 р.р.

Показник	2018 р. (тис. грн)	2019 р. (тис. грн)	Відхилення (+, -), (гр.2- гр.1)
1	2	3	4
1. Наявність власних оборотних засобів [(р.1495+р.1525+р.1665)-р.2150]	1955	1064,9	-890,1
2. Наявність довгострокових джерел формування запасів [(р.1495+р.1525+р.1665+р.1515) - - р.2150]	1955	1064,9	-890,1
3. Показник загальної величини джерел формування запасів [(р.1495+р.1525+р.1665+р.1515 +р.1645)-р.2150]	3198	4016,4	+818,4
4. Вартість запасів (р.1100)	177	313,7	+136,7
5. Надлишок (+) або недостача (-) власних оборотних засобів (р.1-р.4)	1778	751,2	-1026,8
6. Надлишок (+) або недостача (-) довгострокових джерел формування (р.2-р.4)	1778	751,2	-1026,8
7. Надлишок (+) або недостача (-) загальної величини джерел формування запасів (р.3-р.4)	3021	3702,7	+681,7
8. Показник фінансової стійкості (р.5; р.6; р.7)	нормальна	нормальна	

Дані табл. 2.12 свідчать, що фінансовий стан підприємства стійкий. Але все таки необхідно розробити стабілізуючі заходи для покращення ситуації, якими можуть бути скорочення поточних зобов'язань, збільшення джерел власного капіталу, додаткове залучення довгострокових засобів, орієнтованих на розширення виробництва.

Як показник фінансової стійкості і платоспроможності рекомендується також використовувати чистий робочий капітал, який розраховується як різниця поточних активів і поточних зобов'язань.

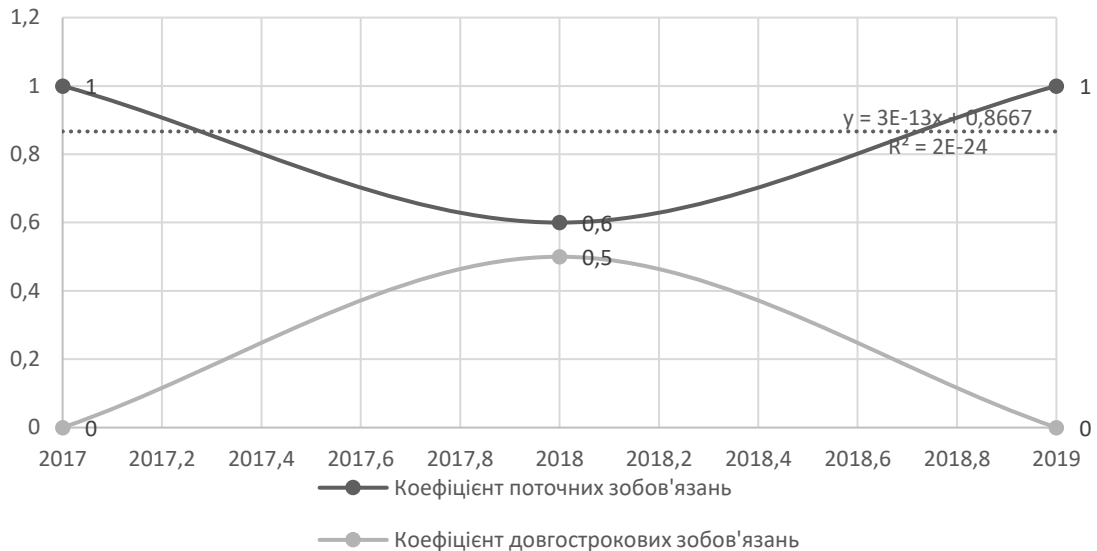

Рис.2.4. Динаміка зміни співвідношення поточних і довгострокових зобов'язань ТОВ «Шератон» у 2017-19 р.р.

Перевага коефіцієнтів полягає в тому, що на їх рівень не впливає інфляція, що дуже важливо.

Разом з тим необхідно врахувати, що коефіцієнти не мають універсального характеру. Їх можна розглядати як орієнтовані індикатори, що відображають найбільш болючі місця в діяльності підприємства, які потребують детального аналізу. В деяких випадках та чи інша величина коефіцієнта не відповідає загальноприйнятому стандарту в силу специфічності конкретних умов діяльності підприємства.

Після чіткого аналізу фінансово-економічної діяльності даного підприємства можна зробити висновок, що в цілому підприємство знаходиться в задовільному стані, але майже всі позитивні фінансові показники в порівнянні 2017-2019 р.р. мають тенденцію на зниження. Тому необхідно підприємству

2.2. Аналіз стану та розвиток кредитного і страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств

На сьогоднішній день інвестиції не вкладаються у сільськогосподарське виробництво тому кредитні ресурси відіграють вирішальну роль у забезпеченні підприємств фінансовою підтримкою. Зважаючи на те, що сільське господарство мають певні специфічні риси, для забезпечення стабільності і безперервності виробництва потрібні швидкі фінансові ресурси під невеликі відсотки та на довший термін виплати. Але комерційні банки, як правило, не ризикують брати на себе таких боргових зобов'язань, враховуючи що ризики пов'язані з неплатоспроможністю підприємств є досить великі.

Одним з основних завдань держави є встановлення ефективної політики щодо аграрної сектору виробництва. Основна мета аграрної політики на сучасному етапі розвитку аграрних відносин в Україні може бути визначена як підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на внутрішньому та міжнародних аграрних ринках. Якщо розглядати весь комплекс актуальних питань і проблем, що існує на сьогодні в сільському господарстві України, то їх можна звести до однієї проблеми — відсутність або нестача коштів для поповнення оборотних та відновлення основних засобів виробництва. Всі інші питання розглядаються крізь призму цієї найактуальнішої проблеми. В Україні проблема кредитування аграрного сектору перебуває під наглядом Уряду. Запроваджено державну програму фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників, яка набула позитивних тенденцій. Однак, на сьогодні ще не повністю подолано всі перешкоди на шляху до покращення системи кредитування аграріїв. В Україні аграрний сектор потребує державної підтримки через кредитне забезпечення сільськогосподарських товаровиробників

Проблемами кредитування сільськогосподарських підприємств банками є: підвищення фінансових ризиків, спричинене отриманням кредиту, у перспективі може призвести до втрати фінансової стійкості і навіть платоспроможності;

відсутність у позичальників ліквідного забезпечення кредитів; високі кредитні відсотки; довга процедура розгляду можливості отримання кредиту; вплив сезону на сільськогосподарське виробництво і залежність від природно-кліматичних умов; катастрофічне падіння родючості ґрунтів та зростання їх ерозії; непостійне законодавство, нестабільність фінансової та політичної системи; неможливість отримання кредиту на створення сільськогосподарського підприємства «з нуля».

Слід зазначити, що важливим питанням для сільськогосподарського підприємства є погашення тіла кредиту та відсотків за ним. Основними причинами неповернення кредитів у зазначений кредитним договором термін є:

- відсутність прибутковості у зв'язку з проблемами реалізації продукції;
- високі відсоткові ставки;
- неефективне використання кредитних коштів.

Відсоткові ставки за кредитами є надто високими для аграріїв, що створює фінансове навантаження для підприємства. Для зниження відсоткових ставок необхідно зменшити ризик неповернення кредиту шляхом інтенсивного використання страхування ризиків. В Україні ринок страхування сільськогосподарської діяльності не набув необхідного рівня розвитку. Це пов'язано із високою собівартістю таких послуг, складністю оформлення страхового договору, відсутністю страхового аудиту та інформації про діяльність страхових компаній, кваліфікованих спеціалістів зі страхування ризиків.

На даному етапі розвитку кредитних відносин основною умовою покращення кредитного забезпечення аграріїв є створення спеціалізованого Аграрного банку, основним завданням якого має бути сприяння розвитку кредитування аграрних товаровиробників шляхом надання позичок, гарантування повернення отриманих кредитів, рефінансування кредитів. Ефективність кредитування аграрного сектору економіки залежить від обґрунтованої кредитної політики. Отже, для підвищення ролі банківського

кредитування необхідно застосовувати комплексний підхід для формування кредитних ресурсів та збільшення фінансового забезпечення шляхом:

- удосконалення системи страхування ризиків комерційних банків при страхуванні сільськогосподарських ризиків та здешевлення страхових платежів;
- розширення обсягів кредитування за допомогою кредитних спілок та кредитних союзів, які сприятимуть мікрокредитуванню сільськогосподарських підприємств;
- удосконалення системи кредитного забезпечення шляхом створення Аграрного банку.

Підсумовуючи вище сказане щодо проблем кредитування сільськогосподарських товаровиробників, можна відзначити, що найголовнішим причинами що стримують розвиток кредитування є висока ціна кредиту, відсутність гарантій повернення кредиту, недосконалість законодавчих механізмів, високий рівень витрат банків при наданні послуг та відсутність надійного позичальника. Значний ризик неповернення кредитів змушує банки встановлювати високу процентну ставку за цими кредитами.

На нашу думку, ефективність кредитування аграрної сфери в значній мірі залежить від продуманості та обґрунтованості розробленої кредитної політики. Основним інструментом підвищення доступності кредитних ресурсів для аграрної галузі є створення механізму часткового або повного державного гарантування повернення позик.

Вітчизняні виробники зацікавлені в можливості кредитування майбутнього врожаю, тому співпраця з банками є невід'ємною складовою формування основи продовольчої безпеки України та вітчизняних споживачів. В свою чергу, іноземні банки підтвердили готовність кредитувати сільгоспвиробництво, а це: сучасні технології, техніка й обладнання, розвиток селекції, вирішення соціальних проблем на селі тощо. Тому, однозначно можна стверджувати, що використання кредитного забезпечення є перспективним напрямком вдосконалення роботи й фінансового стану аграрних підприємств.

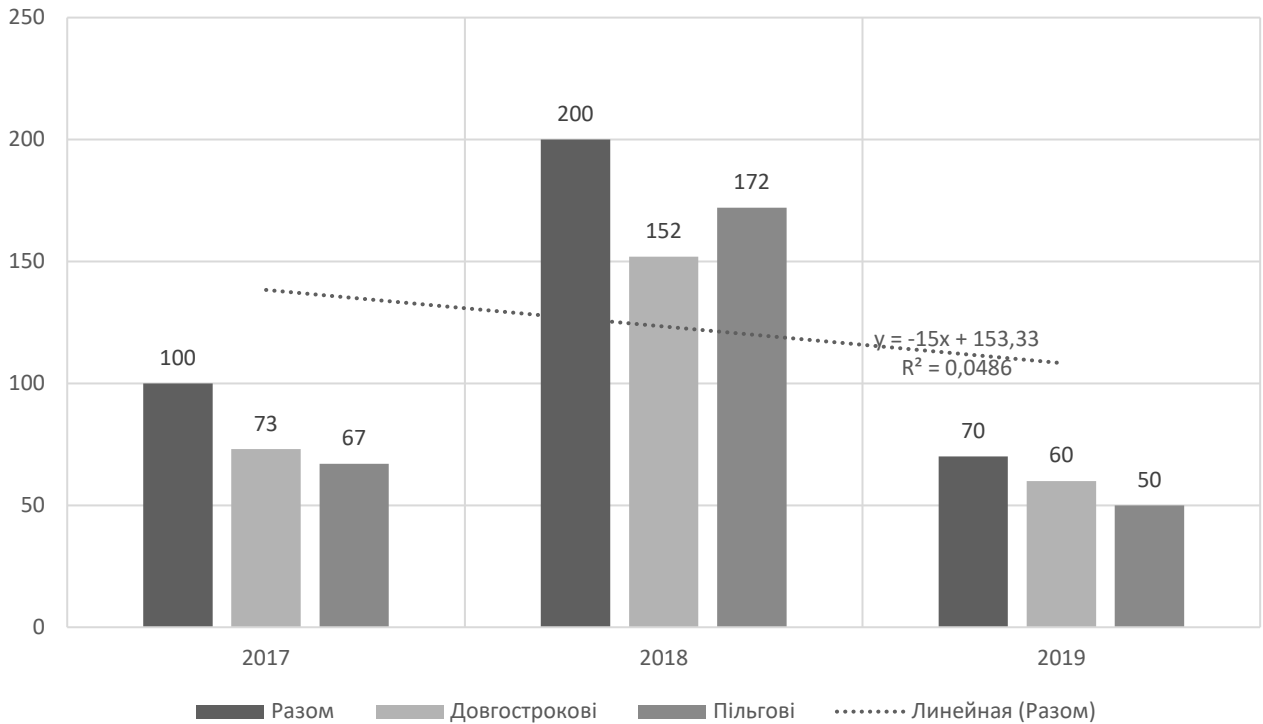

Рис. 2.5. Динаміка надання кредитних коштів сільськогосподарським підприємствам Дніпропетровської області у розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь

Після прийняття нової редакції Закону України «Про страхування» у 2001 р. та Постанов № 415 [159], № 1000 від 2002р. [129] до обов'язкових видів страхування було віднесено страхування врожаю зернових культур та цукрових буряків, страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороби, стихійних лих та нещасних випадків у відповідності до переліку таких тварин підприємствами усіх форм власності. Та обов'язковим страхуванням охоплені далеко не всі сільськогосподарські підприємства, крім того розподіл страхування, що субсидується за регіонами країни та окремими підприємствами не є рівномірним (табл. 2.13).

Показники сільськогосподарського страхування за державної підтримки в
Україні у 2017-2020 рр.[47]

Роки	Показники			
	Процент застрахованої площі від загальної, %	Франшиза, %	Середньорічна ставка премії, %	Премія на 1 га, грн.
1	2	3	4	5
У середньому по Україні				
2017	6,9	10-65	5,39	48,86
2018	5,3	2-70	4,93	132,6
2019	3,2	5-70	3,75	94,7
2020	3,9	4-60	4,13	100,2
У середньому по Дніпропетровській області				
2017	2,6	10-60	5,06	44,89
2018	3,6	15-50	4,61	107,30
2019	2,8	15-60	3,24	55,34
2020	3,1	15-60	3,50	64,9

Регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, складовою частиною якого є надання пільгових кредитів, доречно розглядати сумісно із такими напрямом фінансового регулювання, як страховий захист через залежність сільськогосподарського виробництва від погодно-кліматичних умов, недостатність власних коштів для створення страхових резервів з метою самострахування, особливо у фермерських господарствах, та необхідністю бути конкурентоспроможною галуззю національної економіки. Її впровадження сприятиме стабілізації доходів сільськогосподарських виробників, підвищенню їх інвестиційної привабливості, збільшенню рівня життя на селі.

Хоча як по Україні так і по Дніпропетровській області зростають розміри сільськогосподарського страхування, що субсидується, але процент посівних площ, охоплених аграрним страхуванням залишається не надто високим; верхня межа франшизи також досить висока порівняно з іншими галузями, де її розмір не перевищує 30 %.

1. Страхування сприймається не як спосіб управління ризиками, а як необхідні додаткові обов'язкові витрати або витрати, необхідні для отримання кредиту.

2. Невідпрацьований механізм надання державних субсидій щодо страхових внесків сільськогосподарських виробників, відсутність коштів у бюджеті на це субсидування змушує підприємства сплачувати за страхування самостійно. Тим самим відволікаються оборотні кошти, які так необхідні господарствам.

3. Страхові компанії переважно не мають специфічного страхового досвіду щодо оцінки ризиків на аграрних підприємствах.

4. Складності у створенні резервів власних грошових коштів на покриття можливих збитків через їх відсутність (більшість підприємств не створювали резервні (страхові) фонди з 1995-1996 рр.).

Наведений перелік виявлених проблем у сільськогосподарському страхуванні підтверджує практично, теоретично доведену у першому розділі роботи необхідність, таких державних заходів:

а) виокремлення сільськогосподарського страхування у окрему галузь страхування з прийняттям необхідних нормативно-законодавчих актів;

б) покриття за рахунок субсидій частини страхових платежів сільськогосподарських підприємств;

в) створення умом для поповнення страхових фондів сільськогосподарськими підприємствами.

Будь-які види державної допомоги можуть бути ефективними тільки при наявності повної, всебічної, неупередженої, стандартизованої, постійної та багаторічної інформації про погодні умови, рівень урожайності, рівень доходів та збитків сільськогосподарських підприємств. Об'єктивна інформація потрібна також для проведення актуарних розрахунків по встановленню страхових тарифів страховиками. Проведене дослідження виявило, що проблеми із збиранням та обробкою таких даних можна поділити на такі:

а) наявність даних;

- б) якість даних;
- в) доступ до даних.

Рис. 2.6. Основні проблеми інформаційного забезпечення страхового захисту сільськогосподарських підприємств

Як відомо, при розрахунку тарифних ставок необхідна глибока деталізація даних для найбільш точного визначення ступеня ризику. На підставі наявних даних по області та районах можна розрахувати ставки по області в цілому. Для розрахунку тарифів, диференційованих по районах, необхідні дані по окремих господарствах, а для тарифів кожного окремого підприємства – по полях.

В Україні створена єдина структура, яка може надати дані виробничого, економічного та фінансового характеру – Державний комітет статистики. Так, для розробки страхового продукту «Страхування пшениці озимої на повний аграрний цикл» страховою компанією «Оранта» були використані форми 29-сг. та 4-сг., затверджені Державним комітетом статистики України. Основні проблеми щодо інформаційного забезпечення процесу страхування сільськогосподарських підприємств наведені на рис. 2.6.

Для розрахунку тарифних ставок страхування досить важливе значення має інформація про погодні умови. В Україні погодні дані збирає та аналізує Український гідрометеорологічний центр. Складність в отриманні достовірних даних полягає у значній відстані метеостанцій одна від одної (нерідко це десятки кілометрів). Тому природні явища, які відбуваються за декілька кілометрів від станцій часто є незафіксованими.

Іншим фактором, який заважає отриманню об'єктивної інформації є викривлення даних. Так, за часів планової економіки, показники урожайності навмисно завищували, а у період паливно-енергетичної кризи середини 90-х років урожайність була низькою через брак техніки і палива, а не через природні фактори, низька урожайність також може бути наслідком порушення сівозмін і зменшення родючості ґрунтів.

Досить проблематичним для страховиків є доступ до бази даних за останні 30-50 років, як того вимагають стандарти актуарної практики. Майже відсутній обмін інформацією між страховиками через введення її у ранг «комерційної таємниці». З огляду на це постає необхідність створення окремої незалежної структури по збереженню та аналізу даних. Такий висновок зроблено, у т.ч. на підставі того, що при асиметрії інформації страховик намагається встановити середню тарифну ставку для страхувальників з високим та низьким рівнем ризику. Такий підхід робить страхування для підприємств з невеликим ризиком мало привабливим – вони не хочуть переплачувати і відмовляються від страхування. А страхуються тільки підприємства з великим ризиком. Це спричиняє подальше зростання страхових премій по причині недоотримання страховиком коштів для фонду страхових виплат. У свою чергу це спричиняє ще більший відтік страхувальників з невисоким ризиком – у кінцевому підсумку страхова премія значно зростає і вже ніхто не страхується, ринок аграрного страхування гальмується.

У свою чергу, після підписання страхового договору страхувальник може змінювати поведінку (завищує масштаби або вірогідність настання страхового випадку), збільшуючи при цьому ризик страховика. Такі випадки носять назву

морального ризику, що приводить до збільшення франшизи, запровадження скидок на рідкі страхові випадки тощо.

Ми бачимо, що у 2017 році кредити грали найбільшу роль, і приносили 84% додаткового прибутку, і хоча позичання кредиту і дало бажаний результат, але разом з тим підвищується ризик не погасити кредит. І хоча ризики були високі, але показники рентабельності у цьому році були найвищими, тобто підприємство знало що ризикує, і ризик виправдався. У 2018 році кредити які отримало підприємство змогли принести половину додаткового прибутку, що є дуже гарною ознакою, але у порівнянні з попереднім роком – це свідчить про те, що відбулося збільшення власного капіталу за рахунок кредитів взятих у 2017 році, та зменшення заборгованості у 2018 році, і тому показник фінансового левериджу у 2018 році був 50%. У 2019 році показник знову зменшився, але лише на 4%, що говорить про те, що у 2017 році можливо була криза для підприємства, і для того, що б вийти на достатній рівень рентабельності підприємство взяло кредит, та за рік змогло досягнути бажаних результатів, а у наступні 2 роки кількість зобов'язань майже не змінювалась, що показувало достатню рентабельність і фінансову стійкість підприємства.

Отже, однією з проблем, яка гальмує підвищення ефективності державного регулювання страхового захисту сільськогосподарських виробників вважаємо недосконалість інформаційного забезпечення всіх учасників процесу страхування: державних статистичних управлінь, страхових компаній (страховиків) та сільськогосподарських підприємств (страхувальників). Одним з напрямів вирішення цієї проблеми вважаємо створення окремої державної регулюючої та контролюючої структури, здатної координувати дії учасників сільськогосподарського страхування та інформаційно-консультаційне забезпечення. Натомість остаточний аналіз стану та розвитку усіх фінансових важелів державного регулювання фінансової діяльності аграрних підприємств неможливий без виявлення тенденцій розвитку системи оподаткування.

2.3. Податкове регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств

Дослідження ролі системи оподаткування у регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств та принципів, на яких базується вітчизняний механізм стягнення податків наведені у розділі 1. Податкове регулювання підприємств, зайнятих виробництвом сільськогосподарської продукції є важливим напрямом державного регулювання, у тому числі через досить суттєвий вплив галузі на економіку країни.

Пільговий режим оподаткування для сільськогосподарських підприємств було запроваджено починаючи з 1998 р. введенням у дію закону «Про фіксований сільськогосподарський податок», яким було призупинено дію закону «Про систему оподаткування» у частині сплати сум податків і зборів (обов'язкових платежів), включених до складу фіксованого сільськогосподарського податку (далі ФСП), а саме: податку на прибуток, плати (податку) на землю, комунального податку, збору на геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок держбюджету, плати за придбання торгового патенту на здійснення торгівельної діяльності, збору за спеціальне водокористування. Інші податки і збори сплачувалися платниками фіксованого сільськогосподарського податку у відповідності до закону «Про систему оподаткування» та інших чинних нормативно-правових актів України [5].

Протягом наступних років податок зазнав змін у вигляді внесення змін до Закону, затвердження нової методики та роз'яснень щодо його розрахунку, умов сплати тощо. Необхідність введення ФСП була продиктована великим податковим навантаженням на сільськогосподарські підприємства наприкінці 90-тих років та неспроможністю розраховуватися з бюджетом вчасно у повному обсязі (рівень сплати податків у період 1996-1998 рр. складав 27-36 %). Починаючи з 2000 р. і по теперішній час ФСП повністю виправив цю ситуацію [3; 7].

Починаючи з 2014 р. за новим податковим законодавством для сільськогосподарських підприємств, у яких частка сільськогосподарського виробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків, продовжує застосовуватися спеціальний податковий режим у вигляді фіксованого сільськогосподарського податку. При цьому, об'єктом оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 року, для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – нормативна грошова оцінка одного гектара ріллі проведена за станом на 1 липня 1995 р.

Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду для сільськогосподарських товаровиробників залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування): а) для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) – 0,15; б) для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,09; в) для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,09; г) для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,03; г) для земель

водного фонду – 0,45; д) для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди, – 1,0. [42; 13]

Підприємствами, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті вважаються так, у яких частка доходу, отриманого від реалізації такої продукції та продукції її переробки перевищує дві третини доходу (66 відсотків) від реалізації усієї власної виробленої сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки. Перелік гірських зон та поліських територій визначається Кабінетом Міністрів України.

Базовим податковим (звітним) періодом вважається календарний рік. Розмір суми податку розраховується сільськогосподарськими виробниками самостійно та подається до відповідного органу державної податкової служби один раз на рік до 1 лютого поточного року у вигляді податкової декларації встановленої форми. Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- а) у I кварталі – 10 відсотків;
- б) у II кварталі – 10 відсотків;
- в) у III кварталі – 50 відсотків;
- г) у IV кварталі – 30 відсотків.

Платники фіксованого сільськогосподарського податку не є платниками таких податків і зборів, як податку на прибуток підприємств, земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського виробництва), збору за спеціальне використання води; збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (у частині провадження торговельної діяльності). Усі інші податки та збори сплачуються платниками ФСП у порядку і розмірах, встановлених

Податковим кодексом України, а єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – в порядку, визначеному Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" .

Таким чином, за допомогою цього податку спрощується система нарахування податку, повністю виконується фіскальна функція оподаткування, суттєво знижується податкове навантаження на сільськогосподарські підприємства. Серед досліджених підприємств Житомирської області більшість (89 %) використовує спеціальний податковий режим. Інші підприємства знаходяться на загальній системі оподаткування (частка сільськогосподарського виробництва за попередній звітний період цих підприємств менша за 75 %, або підприємства не встигли вчасно надати документи до податкової інспекції для надання їх статусу платників ФСП) [39].

Зручність застосування ФСП для більшості опитаних підприємств полягає у можливості планувати розміри виручки від реалізації та прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства. Порядок розрахунку податку чіткий та зрозумілий, строки його сплати враховують сільськогосподарську специфіку.

Натомість провідні фахівці з питань оподаткування сільськогосподарських підприємств зазначають низку таких суперечливих моментів щодо застосування ФСП та шляхів їх розв'язання:

1. Спрощення системи оподаткування безумовно необхідне, але «...кількість податків, ще не свідчить про складність системи, оскільки податкова система - це не проста сукупність різних податків, вона формується на певних засадах...». У розвинутих країнах світу податків стає дедалі більше, що дає змогу регулювати якомога більше економічних процесів, податкова система з малою кількістю податків вважається примітивною.

2. При застосуванні ФСП порушується принцип рівних умов, тому що рівень податкового навантаження не залежить від фінансових результатів і «...основний податковий тягар переміщується у слабкіші в фінансовому

відношення сільськогосподарські підприємства і зменшується у тих, у яких відносно високі доходи...».

3. «...Приводячи податкову систему до єдиної бази оподаткування, держава так чи інакше втрачає можливість стимулювання тих видів господарської діяльності підприємств, в яких суспільство заінтересоване найбільше.»

4. При такому підході до оподаткування сільськогосподарські підприємства «випадатимуть» із загальнодержавної системи оподаткування. «Внаслідок цього порушується не тільки принципи оподаткування, а й методологія формування багатьох показників господарської діяльності, порівнянність результатів та ефективності їх господарювання» [46]

З метою розв'язання цих суперечностей розглядається доцільність введення податку на сільськогосподарські угіддя, блоку податкових ресурсних платежів: податок на майно, податок на продаж майна, податок з власників транспортних засобів, плата за користування лісових, водних та інших природних ресурсів при застосуванні гнучкого механізму певних стимулів і санкцій, а також податку на прибуток та необхідної кількості місцевих податків та зборів. Але поряд із цим пропонується введення мораторію до 2015 р. на всі прямі податки і сплачувати тільки земельний податок з подальшим поступовим введенням в дію інших податків в міру готовності сільськогосподарських підприємств до їх сплати .

Тож, застосування ФСП виводить галузь з під дії загальних принципів податкової системи, яка застосовується для інших галузей народного господарства. Відсутність зв'язку між сумою податку та фінансовим результатом приводить до нерівномірності податкового навантаження (чим більше доходи підприємства тим нижче навантаження). Більшість сільськогосподарських підприємств у країні є збитковими та застосування фіксованого податку відволікає кошти і не стимулює їх розвиток. Наявність одного податку, який замінює декілька інших з одного боку спрощує оподаткування, з іншого не надає можливість регулювання розвитку різних видів фінансово-економічної

діяльності, сільських територій тощо. Класифікація основних переваг та недоліків щодо застосування фіксованого сільськогосподарського податку наведена у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Переваги та недоліки застосування ФСП для сільськогосподарських підприємств України [54]

Переваги	Недоліки
На момент прийняття мав антикризовий характер	Відокремлює с.-г. підприємства від загальних принципів оподаткування підприємств України
Прозорий та зрозумілий механізм нарахування та сплати податку	Робить систему оподаткування мало гнучкою
Враховує специфіку сільськогосподарських підприємств	Знижується регулююча та стимулююча роль оподаткування
Надає можливість прогнозувати та планувати обсяги виробництва, фінансові результати	Порушується принцип рівності умов для суб'єктів оподаткування

Підтвердженням тези про переміщення податкового тягаря на слабкіші у фінансовому відношенні аграрні підприємства є розрахункові дані по сплаті фіксованого сільськогосподарського податку за період 2017-2019 р.р. (табл.2.13).

Тож рівень податкового навантаження ФСП на сільськогосподарські підприємства знизився за рахунок виключення сум податкових платежів та загальний його розмір за рахунок останніх збільшився у 2019 р. порівняно із 2017 р. у 6,4 рази. Дія фіксованої системи оподаткування має стимулюючу функцію тільки для прибуткових і стабільно працюючих підприємств.

Господарства, які мають збитки повинні сплачувати прямий податок, тоді як підприємства інших галузей, що знаходяться на загальній системі оподаткування переносять від'ємне значення об'єкту оподаткування на майбутні податкові періоди. Тому для збиткових підприємств перехід на загальну систему може виявитися більш «пільговим».

Динаміка кількості підприємств, які є платниками фіксованого сільськогосподарського податку наведена у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Аналіз динаміки кількості платників ФСП та рівня прибутковості по
досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Дніпропетровської
області

Показник	Роки				2019 р. у % до 2016 р.
	2016	2017	2018	2019	
1	2	3	4	5	6
Кількість платників ФСП*	58	61	55	60	103,4
Кількість прибуткових підприємств	20	18	16	18	90,0
Питома вага збиткових підприємств у кількості платників ФСП, %	34,5	29,5	29,1	29,5	85,5
Усього досліджених господарств	65	65	65	65	X

Отже, незважаючи на вказані автором недоліки застосування ФСП та той факт, що близько 30% підприємств змушені сплачувати податок при наявності збитків, серед досліджуваних сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області протягом останніх років переважна більшість знаходиться на спеціальному режимі оподаткування. Подальший розвиток принципів та механізму сплати податків сільськогосподарськими виробниками буде наведений у третьому розділі роботи.

Таким чином, у розділі проведено аналіз стану та розвитку державного регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств за визначеними автором напрямками, а саме: надання бюджетних дотацій на розвиток сільськогосподарського виробництва, пільгове кредитування господарств, страхування сільськогосподарських підприємств та система оподаткування. За результатами проведеного дослідження у третьому розділі роботи автором будуть наведені шляхи удосконалення наведених елементів державного регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Висновки до розділу 2

1. Проведене дослідження довело, що основною проблемою, яка гальмує підвищення ефективності державного регулювання страхового захисту сільськогосподарських виробників є недосконалість інформаційного забезпечення всіх учасників процесу страхування: державних статистичних управлінь, страхових компаній (страховиків) та сільськогосподарських підприємств (страхувальників). Одним з напрямів вирішення цієї проблеми вважаємо створення окремої державної регулюючої та контролюючої структури, здатної координувати дії учасників сільськогосподарського страхування та інформаційно-консультаційне забезпечення.

2. При проведенні аналізу податкового регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств автором визначені переваги та недоліки застосування фіксованого сільськогосподарського податку. На підставі оцінки змін у оподаткуванні цим податком та динаміки кількості платників ФСП визначив необхідність подальшого розвитку принципів та механізмів оподаткування.

3. Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчить той факт, що потреба підприємства в коштах перевищує їх реальні надходження.

Аналіз ліквідності здійснюється на підставі порівняння обсягу поточних зобов'язань із наявністю ліквідних коштів. Ліквідність означає здатність перетворити актив на гроші швидко і без втрат його ринкової вартості.

Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань - короткострокової кредиторської заборгованості.

4. Можна сформулювати правило, яке застосовне для підприємств будь-яких типів: кредитори (постачальники, інші контрагенти) віддають перевагу підприємствам з високою часткою власного капіталу, з більшою фінансовою автономністю, оскільки таке підприємство з більшою імовірністю може погасити борги за рахунок власних коштів. Власники ж підприємства (акціонери,

інвестори, інші особи, які зробили внесок до статутного капіталу) віддають перевагу розумному зростанню в динаміці частки позикових коштів.

Але ці показники не показують нам повну картину про фінансову стійкість підприємства. Треба ще виконати ряд обчислень які дадуть нам відповідь про фінансову стійкість. Це розрахунок трьох показників. Це свідчить про нестійкий фінансовий стан підприємства в 2018 р.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ

3.1. Визначення стратегічних напрямів регулювання та планування фінансово-економічною діяльністю сільськогосподарських підприємств

Відповідно до власного тлумачення поняття «фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств», наведеного у розділі 1, її метою є поліпшення фінансового стану підприємств. Таке поліпшення має відбуватися через синергетичний вплив внутрішніх та зовнішніх фінансових відносин, які регулюють діяльність підприємств. Отже, вважаємо за необхідне відобразити результат цього регулювання за допомогою системи показників окремо для кожного з досліджуваних підприємств, з метою наведення можливих варіантів перспектив їх розвитку у майбутньому.

За результатами аналізу, виокремлено такі основні напрями регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, як: бюджетні дотації, пільгове кредитування, страхове забезпечення та оподаткування. Тому рівень державного регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств частково відобразимо через показники, застосовані у кореляційно-регресійній моделі залежності виходу валової продукції сільськогосподарських підприємств від рівня їх державної підтримки, яка наведена у другому розділі роботи. Серед показників моделі використаємо: прямі бюджетні дотації, грн. / га; бюджетне відшкодування по середньо- та довгострокових кредитах, грн. / га; бюджетне відшкодування по короткострокових кредитах, грн. / га; кошти, одержані від повернення ПДВ, грн. / га.

Однак, наведені показники не відображають рівня страхового забезпечення за державної підтримки та податкове навантаження. Тому до

показників зовнішнього регулювання додаємо: питому вагу застрахованої площі у загальній площі сільськогосподарських угідь підприємства, розрахований у відсотках та розмір ФСП у середньому на 1 га с.-г. угідь кожного підприємства, розрахований у гривнях на 1 га.

Сільськогосподарське страхування за державної підтримки наведено за показником відсотка застрахованої площі від загальної. Низький рівень регулювання – його відсутність (нульове значення); середній рівень регулювання – у межах, більше нуля до значення до 4% (середнього показника); високий рівень – більше 4 % (вище середнього). Рівень податкового регулювання досліджуваних підприємств оцінено як розмір ФСП у середньому з 1 га сільськогосподарських угідь підприємств: низький рівень – менше або дорівнює 5 грн., середній рівень – менше або дорівнює 7 грн., високий рівень – більше або дорівнює 9 грн.

Натомість, за такою оцінкою підприємства можуть відноситися до різних рівнів регулювання за кожним окремим показником. Цим обумовлюється необхідність їх оцінки за узагальненим показником рівня зовнішнього регулювання, який включатиме в себе усі наведені у таблиці параметри. Оскільки параметри зовнішнього регулювання мають різні вимірники, узагальнюючий показник рівня державного регулювання доцільно оцінювати за бальною системою.

Ступінь важливості впливу кожного з наведених параметрів на фінансово-економічну діяльність сільськогосподарських підприємств оцінити досить важко, однак кожний з них є досить суттєвим. Тому вважатимемо, що ступінь впливу кожного з наведених параметрів зовнішнього регулювання на фінансово-економічну діяльність підприємств однаковий.

Однак, зовнішні фактори регулювання фінансово-економічної діяльності підприємств матимуть низьку ефективність без підвищення його конкурентних характеристик через механізми фінансового менеджменту: наявність стратегічного планування та бюджетування, проведення фінансового моніторингу, виваженість облікової політики, відповідність розмірів,

спеціалізації та форми власності підприємств побудові їх управлінської та організаційної структури, належний рівень кваліфікації персоналу тощо.

Так, важливим показником результативності діяльності сільськогосподарського підприємства вважаємо вихід валової продукції з одиниці площі сільськогосподарських угідь. Однак для повної оцінки результативності цього показника недостатньо, тому що, як відомо, не вся вироблена на підприємстві продукція реалізується споживачам, тобто бере участь у створенні додаткової вартості. Тому наступним важливим показником, що характеризує результат діяльності підприємства є вихід товарної продукції з одиниці площі сільськогосподарських угідь.

У сільськогосподарському виробництві земля є основним його засобом, який необхідно використовувати з максимальною ефективністю. Отже, наступним економічним показником, який характеризує ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств вважаємо суму отриманого прибутку, приведену на одиницю сільськогосподарських угідь.

Основою успішної діяльності будь-якого підприємства є забезпеченість трудовими ресурсами, наявність необхідного рівня кваліфікації персоналу та створення умов для максимальної продуктивності його роботи. Тому до системи показників, які характеризують результативність та ефективність діяльності підприємств введемо показник продуктивності праці, а саме: вихід валової продукції у розрахунку на 1 працівника. Важливими показниками ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства є також: прибутковість власного та оборотного капіталів, прибутковість реалізації та загальний рівень рентабельності його діяльності.

Отже, стратегічний напрям економічного розвитку цих підприємств – пошук внутрішніх резервів. Управління внутрішніми фінансовими відносинами підприємств здійснюється за допомогою таких важелів управління, як управлінський облік, фінансове планування, фінансовий моніторинг тощо. Метою такого управління є система прийняття управлінських рішень на підставі облікової, планової та аналітичної інформації .

Зокрема мова йде про недосконалість управлінського обліку у частині планування та аналізу собівартості одиниці виробленої та реалізованої продукції, розподілу витрат на змінні та постійні, розрахунків точки беззбитковості за окремими видами продукції тощо. Відсутність цих даних ускладнює проведення достовірного економічного аналізу, розробку планових показників та прийняття управлінських рішень.

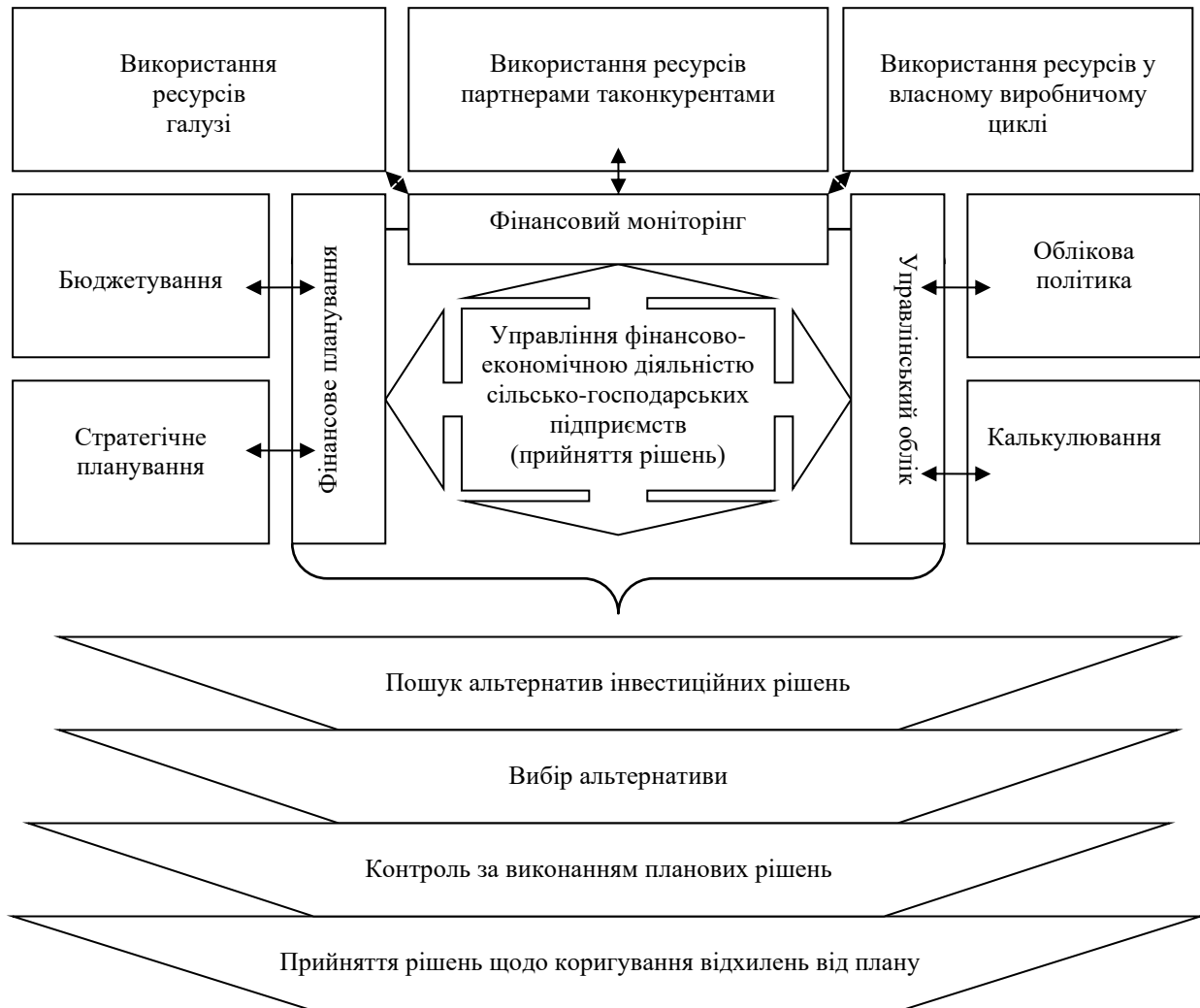

Рис. 3.1. Заходи управління фінансово-економічною діяльністю сільськогосподарських підприємств

На більшості підприємств відсутні прогностні розрахунки щодо фінансових цілей на декілька років: прогнозу обсягів реалізації, плану прибутків та збитків, плану руху грошових коштів, прогностних балансів. Прогностні розрахунки потрібні підприємствам для: визначення обсягу фінансових ресурсів, необхідних

для їх перспективного розвитку; оптимізації джерел формування фінансових ресурсів; фінансово-економічної оцінки та обґрунтування вибору альтернативних варіантів перспективного розвитку.

Однак, перспективне планування на підприємствах неможливе без складання короткострокових фінансових планів (бюджетування). На переважній більшості досліджуваних підприємств, складаються окремі прогностичні розрахунки щодо можливих обсягів реалізації продукції, отримання виручки від реалізації та розрахунків з кредиторами. Комплексне фінансове планування на наступний фінансовий рік не проводиться.

Натомість, кошторисне планування повинно містити у собі оцінку показників, прогностичні розрахунки, мотивацію. Річний фінансовий план є основним інформаційним джерелом для прийняття поточних управлінських рішень. На підставі цього документу забезпечується реалізація окремих елементів фінансової стратегії підприємства; регулюються та перерозподіляються фінансові потоки між структурними підрозділами та видами діяльності; надається нормативна інформація для моніторингу та аудиту фінансових процесів і прийняття управлінських рішень по їх коригуванню.

3.2. Методика розрахунку ефективності використання пільгових кредитів та оптимізація джерел фінансування сільськогосподарських підприємств

Регулювання фінансово-кредитних відносин підприємств передбачає поєднання заходів зовнішнього регулювання, у т.ч. у вигляді надання пільгових кредитів на різний термін, та внутрігосподарського фінансового управління. За результатами проведеного дослідження, виявлена недостатня забезпеченість сільськогосподарських підприємств довгостроковими пільговими кредитами. Натомість, саме цей вид фінансового забезпечення може розглядатися як капітальні вкладення у розвиток технічного, технологічного та інноваційного розвитку підприємств. У середині підприємства, досить важливим етапом

управління фінансовими ресурсами є оцінка ефективності освоєння інвестицій, пошук альтернативних інвестиційних рішень та вибір їх оптимального варіанту.

Дослідження, проведено на підприємстві, які у господарській діяльності використовувало середньо- та довгострокові кредити, довели:

а) відсутність розрахунків ефективності використання цих кредитних ресурсів;

б) не відпрацьованість механізму прийняття рішень щодо оптимізації джерел фінансування капітальних вкладень.

Тому, вважаємо за доцільне розроблення та запровадження методики розрахунку ефективності використання середньо- та довгострокових кредитів, що надасть можливість:

- визначити динаміку ефективності використання наданих підприємствам пільгових середньо- та довгострокових кредитів, протягом строку їх використання;
- скласти перспективних розрахунків щодо використання кредитних коштів сільськогосподарськими підприємствами у майбутньому;
- надати пропозицій щодо оптимізації джерел фінансування сільськогосподарських підприємств.

Довгострокові кредити, як правило, надаються для оновлення матеріально-технічної бази підприємств, впровадження новітніх технологій тощо. Для оцінки ефективності використання коштів, вкладених у підприємство на декілька років, існують різні методики, які постійно доповнюються та вдосконалюються у відповідності до джерел та видів фінансування, галузі використання, вимог часу тощо (табл. 3.1).

Ефективність використання довгострокових кредитів залежить плати за користування коштами, отриманого доходу від використання нової техніки та технологій, придбаних або запроваджених за рахунок позичених коштів, витрат на їх впровадження. Критеріями оцінки ефективності можуть виступати також збільшення норм обслуговування, економія робочого часу та фонду оплати

праці, збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції і, як наслідок, фінансового результату.

Цільовим призначенням використання середньо- та довгострокових кредитів по досліджених у роботі сільськогосподарських підприємствах є придбання сільськогосподарської техніки. На цих підприємствах здійснюються розрахунки економічного ефекту від запровадження техніки, придбаної за рахунок довгострокових пільгових кредитів. Такий ефект визначається як збільшення кількості реалізованої продукції, завдяки запровадженню у виробництво нової техніки та, як наслідок, збільшення виручки від реалізації приросту продукції.

Таблиця 3.1

Характеристика методики вибору джерел інвестиційних коштів та визначення ефективності їх використання

Методика	Коротка характеристика	Сфера застосування
1	2	3
Розрахунок ефективності інвестиційних рішень	<p>Розраховується через показник <i>Чистої приведеної вартості</i> - NPV (Net Present Value) через коефіцієнт дисконтування P_t – сьогоднішня вартість 1 грн., яка буде визначена через t років та грошовий потік C_t - приріст надходжень у році t – приріст витрат у році t</p> $NPV = \sum_{t=0}^n P_t C_t$ <p>Якщо $NPV > 0$, то проект можна приймати, якщо $NPV < 0$ – ні Критерієм ефективності може також виступати IRR (Internal Rate of Return) – внутрішня норма доходності (таке значення ставки дисконтування, при якій сумарна чиста приведена вартість грошових потоків по інвестиційному проекту дорівнює нулю).</p> $\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1 + IRR)^t} = 0$	Найчастіше використовується на практиці [65].
Розрахунок для порівняння різних альтернативних джерел фінансування	<p>$PZ = V * d(t)$, де t – термін, на який залучені ресурси; PZ – величина плати за використання ресурсів; V – обсяг залучення позикових ресурсів; d – коефіцієнт, який відбиває зв'язок оплати за використання ресурсів з їх обсягом (тобто % за використання у вартісному вигляді).</p>	Можливі альтернативи залучення коштів описуються допоміжними умовами у формі рівнянь (нерівностей) [22].

Продовження таб.31

1	2	3
Формула визначення використання короткострокового кредиту	$\Delta\Phi = \Phi_1 - \Phi_2$, де $KE = \Delta\Phi_k / K$ $\Delta\Phi$ – зміна фінансового результату (прибутку, збитку) під впливом кредиту, грн.; Φ_1 – фінансовий результат за умови використання кредиту, грн.; Φ_2 – фінансовий результат без використання кредиту, грн.; KE – коефіцієнт ефективності використання короткострокових вкладень, грн.; K – обсяг залученого кредиту, грн.	Розрахунок ефективності короткострокових вкладень через їх вплив на зміни фінансового результату [67].

Натомість ефективність – це порівняння отриманого доходу і витрат від впровадження нового обладнання. При визначенні показника ефективності вважаємо за необхідне враховувати: приріст доходу від реалізації надлишку продукції, що виник в результаті запровадження у виробництво нової техніки; збільшення або економію витрат від її застосування; щорічну суму кредитних коштів, яку необхідно повернути; щорічну суму відсотків за користування кредитними коштами, яку необхідно сплатити.

За співвідношенням цих показників можливо визначити щорічний коефіцієнт економічної ефективності від провадження техніки, який можна виразити як:

$$EI_t = \frac{\Delta\Pi_t}{I_t + C_t \pm \Delta B_t}, \quad (3.2)$$

Де: EI_t – коефіцієнт економічної ефективності використання пільгового середньо- та довгострокового кредиту у році t ;

$\Delta\Pi_t$ – приріст доходу від впровадження сільськогосподарської техніки, придбаної за рахунок кредитних коштів у році t , грн.;

I_t – річна сума поверненого до банку кредиту у році t ; C_t – річний розмір сплачених відсотків за кредитом у році t ;

C_t – річний розмір сплачених відсотків за кредитом у році t ;

ΔB_t – зміни у сумі витрат після впровадження техніки, придбаної за рахунок кредитів у році t .

Приріст доходу від впровадження нової техніки ($\Delta \Pi_t$) у рослинництві отримуємо за рахунок збільшення норм виробітку на роботах при збиранні урожаю, що надає приріст виручки від реалізації. Зменшення витрат – за рахунок змін: норм виробітку при сівбі та догляді за посівами, норм витрат палива, зменшення витрат урожаю, економії фонду оплати праці.

До основних показників економічної ефективності, які визначають доцільність впровадження нової техніки у тваринництві можна віднести: умовне вивільнення чисельності працівників, чол.; річний економічний ефект, люд.-днів; підвищення продуктивності праці, розраховане у відсотках. Останнє визначається за формулою:

$$\Pi = \frac{E_c * 100}{\text{Ч}_{сер} - E_c}, \quad (3.3)$$

Де: Π – продуктивність праці, %;

E_c – відносна економія (вивільнення) чисельності працівників після впровадження нової техніки у виробництво, чол.;

$\text{Ч}_{сер}$ – чисельність працюючих до впровадження нової техніки, чол.

Економічна ефективність використання довгострокових кредитів у тваринництві відбувається за рахунок збільшення продуктивності праці та економії фонду її оплати та завдяки можливості збільшення поголів'я тварин і отримання додаткової продукції.

За рахунок одержаного у 2018 р. пільгового довгострокового кредиту господарством була придбана сільськогосподарська техніка по виробництву зернових культур.

Таблиця 3.2

Запровадження техніки, придбаної за рахунок довгострокових пільгових кредитів у ТОВ «Шератон»

Галузь	Техніка	Кількість, шт	Вартість, грн.
Зернові та зернобобові культури	Комбайн John Deere 9-640i WTS	1	1713456
	Комбайн John Deere 9-660i WTS	1	1793412
	Трактор John Deere 8430	1	1288764
	Сівалка зернова пневматична John Deere 1890	1	582240
	Причіпний бак для насіння і мінеральних добрив John Deere	1	523958
	Усього	x	4613066

З метою визначення збільшення або економії витрат від її впровадження, необхідно порівняти нормативні витрати по обслуговуванню зернозбиральної техніки, яка використовувалась на ТОВ «Шератон», та техніки, придбаної за рахунок пільгового кредитування (табл. 3.3). Аналогічне порівняння проведемо щодо техніки по виробництву молока (табл.3.4).

Отже, за рахунок застосування нової техніки на виробництві зернових культур змінний виробіток збільшився по всіх видах робіт у 2-4 рази. Впровадження нового устаткування на молочні ферми дозволяє збільшення поголів'я за рахунок умовного збільшення норм обслуговування та скорочення витрат робочого часу, що надає умовне підвищення продуктивності праці на 40 %.

- отримало сільськогосподарську техніку за умовами фінансового лізингу;
- отримало сільськогосподарську техніку, як внесок до статутного капіталу.

Розрахуємо коефіцієнти ефективності від впровадження техніки по виробництву зернових культур, придбаної за різними стратегіями фінансування за наведеною методикою (табл. 3.6).

Порівняємо ефективність фінансування придбання техніки по виробництву зерна за різними стратегіями. Як вже зазначалось, ефективність стратегії довгострокового кредитування досить низька перші п'ять років.

Ефективність фінансового лізингу найнижча за перший рік впровадження, потім стабільно невисока, після повного розрахунку по лізингових платежах – помітно зростає.

Цільовою функцією є мінімальний строк окупності інвестованих ресурсів та найбільша ефективність інвестиційного проекту:

$$\sum_{pt} d_{pt} y_p - \sum_t Z_t - \sum_t R_t \Rightarrow \max \quad (3.4)$$

Досягнення поставленої мети може бути здійснено при обмеженнях на суму фінансових ресурсів, які можуть бути залучені з *i*-го виду джерел на реалізацію інвестиційних проектів, відповідно: за середньостроковим кредитом – (обмеження – 1); за довгостроковим кредитом – (обмеження – 2), за умовами фінансового лізингу – (обмеження – 3), за сумарною величиною власних й державних фінансових ресурсів – (обмеження – 4):

$$X_{is} \leq Q_s \quad (3.5)$$

$$X_{ik} \leq Q_k \quad (3.6)$$

$$X_{in} \leq Q_n \quad (3.7)$$

$$X_{iv} \leq Q_v \quad (3.8)$$

Обмеження по обсягу бажаного інвестиційного проекту *p*-го виду:

$$\sum_p X_p = B_p \quad (3.9)$$

Таблиця 3.3

Формалізований вигляд економіко-математичної моделі оптимізації вибору інвестиційних проектів та джерел їх фінансування

Індекси змінних моделі	
P	індекс інвестиційних проектів;
I	індекс <i>i</i> -м видів джерел фінансових ресурсів;
S	залучені фінансові ресурси за середньостроковим кредитом;
K	залучені фінансові ресурси за довгостроковим кредитом;
N	вартість обладнання, отриманого на умовах фінансового лізингу;
V	власні кошти та кошти державного фінансування;
T	період часу.
Змінні моделі:	

Продовження таб.3.3

1	2
X_p	обсяг бажаного інвестиційного проекту р-го виду;
Y_s, Y_k, Y_n, Y_v	види джерел інвестиційних ресурсів, одержаних, відповідно, за: середньо-(s) або довгостроковим (k) кредитом, за лізингом (n) або за рахунок власних коштів та державного фінансування (v);
Y_i	загальна сума інвестиційних ресурсів;
U_t	загальна сума додаткового доходу від освоєння інвестиційних проектів в t-му році;
Z_t	загальна сума погашення тіла кредиту у t-му році;
R_t	загальна сума погашення відсотків у t-му році;
Коефіцієнти моделі	
D_{pt}	вихід додаткового доходу з одиниці виміру р-го інвестиційного проекту в t-м періоді від його впровадження;
D_{hpt}	врахуванням темпів інфляції;
z_t	частка основного кредиту (лізингу), що має бути погашена у t-му році;
r_t	сума відсотків, що має бути погашена у t-му році;
Обсяги обмежень	
Q_p	максимально можливий розмір фінансового забезпечення за р-м видом інвестиційного джерела;
B_p	обмеження за розміром бажаного інвестиційного проекту р-го виду у відповідних одиницях виміру;
Y_{sp}	загальна потреба господарства в середньостроковому кредиті для реалізації р -тих інвестиційних проектів;
Y_{kp}	загальна потреба господарства у довгостроковому кредиті для реалізації р -тих інвестиційних проектів
Y_{np}	загальна потреба господарства в лізингових поставках для реалізації р -тих інвестиційних проектів

Рівняння по визначенню загальної суми інвестиційних ресурсів:

$$Y_i = \sum_i X_i \quad (3.10)$$

Рівняння по визначенню загальної суми додаткового доходу від освоєння інвестиційних проектів в t-му році:

$$U_t = \sum_p d_{hpt} X_p \quad (3.11)$$

Рівняння по визначенню загальної суми необхідної для погашення тіла кредиту у t-му році:

$$Z_t = \sum_i z_t Y_i \quad (3.12)$$

Рівняння по визначенню загальної суми необхідної для погашення відсотків у t-му році:

$$R_t = \sum_i r_t Y_i \quad (3.13)$$

Методика визначення ефективності використання пільгових довгострокових кредитів сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області довели:

а) низьку ефективність використання коштів довгострокового кредитування протягом періоду повернення кредитів та сплати відсотків;

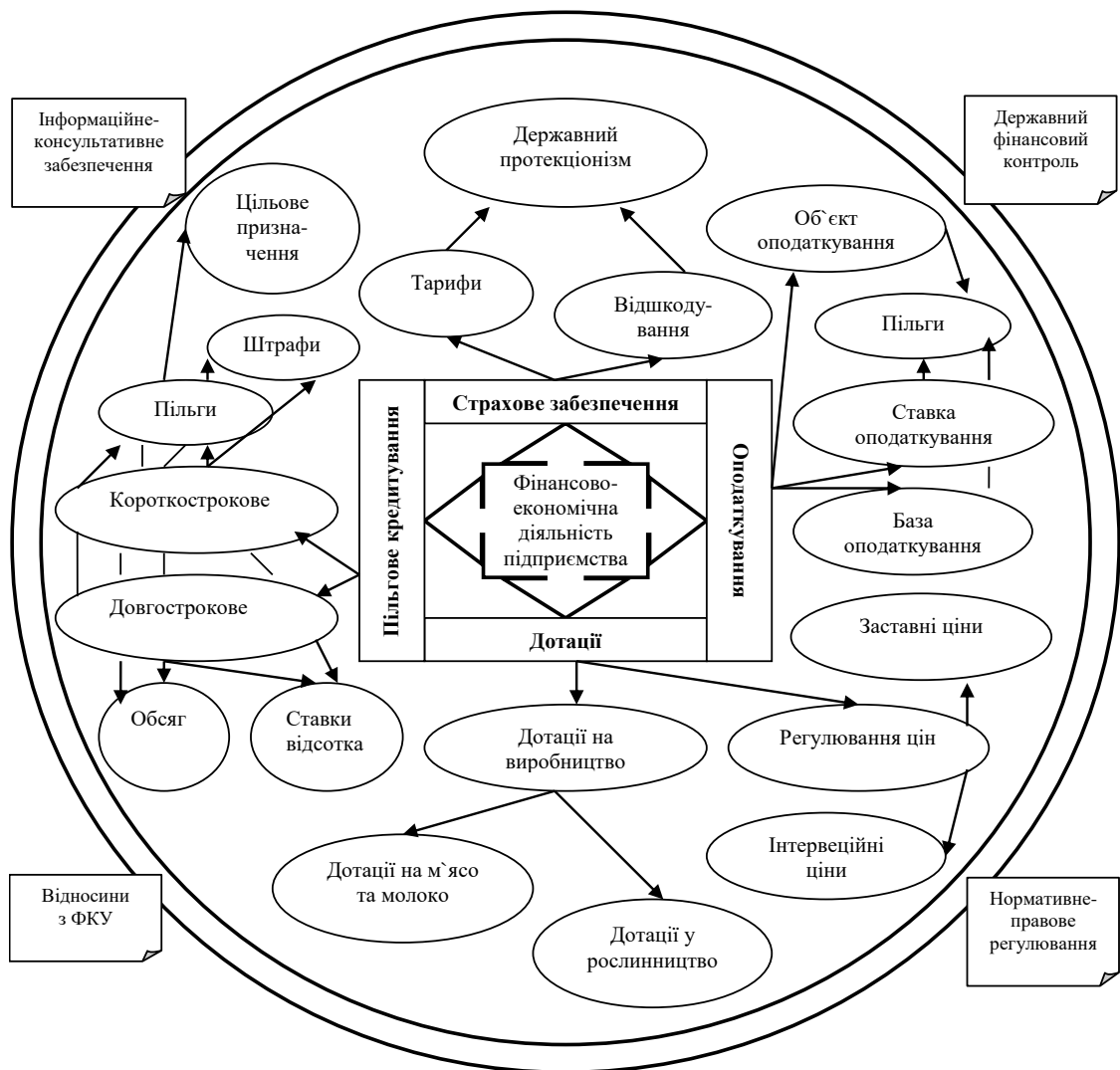
б) надання пільгових довгострокових кредитів не є оптимальним джерелом фінансування придбання сільськогосподарської техніки. Тим самим доведена необхідність збільшення термінів кредитування та зменшення відсоткової ставки по кредитах, у т.ч. за рахунок часткової бюджетної компенсації.

Використання у фінансовому менеджменті підприємств запропонованої багатофакторної економіко-математичної моделі, надасть можливість вдосконалити фінансове планування на етапі вибору оптимального варіанту інвестиційного проекту та джерел його фінансування.

3.3. Удосконалення планування фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств

Регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств здійснюється за такими основними напрямками, як дотації, пільгове кредитування, страхове забезпечення та оподаткування. Ці заходи регулювання сумісно з інструментами цього регулювання знаходяться у єдиному колі взаємозв'язків та є єдиним фінансовим механізмом. Адже фінансово-економічна діяльність підприємств є результатом синергетичних зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин. Взаємо підсилюючий вплив зовнішніх заходів на фінансово-економічну діяльність підприємств виглядає таким чином (рис. 3.2).

Отже, на фінансово-економічний стан підприємства регулюється через механізм надання цінкових та нецінових дотацій. Страхове забезпечення стабілізує процеси виробництва та знижує ступінь ризикованості фінансових вкладень. У свою чергу, поліпшення фінансового стану, завдяки механізму бюджетного фінансування та страхового забезпечення, впливає на їх інвестиційну привабливість. Податкове регулювання через такі інструменти впливу, як база, об'єкти, ставки та розміри оподаткування, податкові пільги має стимулювати розвиток ділової активності підприємств та знаходження фінансових ресурсів до них.

3.2. Синергетичний вплив зовнішніх заходів регулювання на фінансово-економічну діяльність підприємств

Заходи зовнішнього регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств разом з їх інструментарієм, функціонують через фінансові відносини із фінансово-кредитними установами, потребують інформаційно-консультаційної допомоги. Ці взаємовідносини здійснюються у відповідності до нормативно-законодавчої бази, дотримання якої здійснюється органами державного фінансового контролю.

Доцільність бюджетного фінансування розвитку сільськогосподарських підприємств, механізми та напрями його надання, порядок розрахунку розміру дотацій, система контролюючих заходів щодо цільових пріоритетів та ефективності їх використання, є одними з найбільш дискусійних наукових питань. Особливо гостро проблема державного фінансування сільськогосподарських підприємств постає через обмеженість бюджетних коштів та недостатність власних фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств щодо запровадження техніки, технологій, інноваційного розвитку, проведення селекційної та племінної роботи, поновлення основного стада тощо. Крім того, вступ України до СОТ, передбачає обмеження щодо бюджетного фінансування певних видів діяльності сільськогосподарських підприємств, особливо тих, які належать до «жовтої» скриньки.

Таблиця 3.4

Напрями прямої державної підтримки сільськогосподарських підприємств
України за галузями виробництва

Галузь	Напрямки
1	2
Галузі рослинництва	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виробництво продукції рослинництва 2. Виробництво продукції рослинництва на зрошуваних землях 3. На розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства 4. На проведення селекції у рослинництві
Галузі тваринництва	<ol style="list-style-type: none"> 1. На вирощену і продану худобу та птицю 2. Дотація за екологічно чисте молоко 3. Спеціальна дотація на поголів'я корів 4. Спеціальна дотація на поголів'я корів м'ясного напрямку продуктивності 5. Спеціальна дотація за спеціальні племінні бджоло сім'ї 6. Спеціальна дотація за приріст поголів'я вівцематок і ярки старше одного року 7. Спеціальна дотація за поголів'я телиць, закуплених в особистих селянських господарствах для поповнення основного стада

Отже, основною проблемою щодо удосконалення бюджетного фінансування є поєднання цих факторів у єдиний фінансовий механізм з урахуванням інтересів і можливостей держави та фінансових потреб сільськогосподарських підприємств. Натомість, результати аналізу виявили недостатню ефективність бюджетного фінансування, особливо у тваринницькій галузі.

З огляду на це, вважаємо за доцільне, кошти бюджетного фінансування спрямовувати на врегулювання цін, зменшення їх диспаритету. Бюджетна підтримка цінового регулювання повинна здійснюватися за такими напрямками: розвиток фіксованих державою заставних цін; державне іпотечне кредитування під заставу продукції; отримання підприємствами рівня рентабельності, необхідного, принаймні, для простого відтворення.

Ситуація щодо цінового диспаритету існує не тільки при виробництві м'яса ВРХ. Так, новим заготівельником зерна нині є великі трейдери, які працюють, у т.ч. на бартерних умовах. Вони, по суті, монополізують просування сільськогосподарської продукції до переробних підприємств, на оптові, дрібнооптові ринки та на експорт, контролюють цінову ситуацію на внутрішніх ринках. У них залишається основна частина прибутків. А у самих виробників продукції не завжди вистачає коштів навіть на просте відтворення. Самостійно реалізовувати продукцію власного виробництва під силу тільки великим підприємствам, які мають зерносховища для реалізації зерна у період найвищої точки попиту – впродовж липня-грудня.

У зв'язку з цим, потужним інструментом регулювання цін на сільськогосподарську продукцію, вважаємо використання заставних цін, гарантованих і фіксованих державою (рис.3.3). Разом із неціновими формами державної підтримки це забезпечить одержання цільового прибутку, виплати всіх видів платежів та податків, заробітної плати. Заставні ціни – це свого роду державний іпотечний кредит для сільськогосподарських виробників. Тобто, якщо заставлена продукція навіть перейде у власність держави, вона зможе

реалізувати її за вигідними цінами й одержати кошти до бюджету, які нині привласнюється різними посередницькими структурами [9].

Спрямування бюджетних дотацій на врегулювання цінового диспаритету не означитиме повне скорочення прямого державного фінансування виробництва продукції рослинництва і тваринництва. Навіть в умовах обмеженості бюджетних коштів виділення їх на підтримку сільськогосподарських підприємств слід здійснювати на рівні, що склався.

Рис. 3.3. Удосконалення цінового регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств

Відомо, що прямі бюджетні дотації на розвиток сільськогосподарського виробництва є не надто популярним заходом регулювання фінансово-економічної діяльності підприємств, особливо після вступу України до СОТ.

Однак різке зменшення їх обсягів, приводить до несприятливих наслідків. Такий підхід цілком логічний для економічно розвинутих країн, де встановлюються квоти на випуск певних видів продукції у зв'язку з кризою надвиробництва. Вважаємо, що для вітчизняних підприємств такі заходи є, певною мірою, передчасними.

Дотації на виробництво зернових і технічних культур, селекційну роботу у рослинництві; дотації на виробництво м'яса та молока, збільшення поголів'я, племінну роботу у тваринництві вважаємо за доцільне зберігати. Однак, за умов наявності цінового регулювання, мають надаватися тільки у випадку рентабельності кожного з видів виробничої діяльності. Отже, державна фінансова підтримка повинна бути адресною. Для її отримання сільськогосподарські підприємства не повинні складати окрему звітність, документацію та розрахунки. Інформація щодо прибутковості або збитковості кожного підприємства, у т.ч. у розрізі окремих видів діяльності, вже накопичується у районних та обласних органах Статуправління.

За нашим переконанням, бюджетне регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств повинно містити не тільки надання коштів. Надані кошти повинні мати суворо цільове призначення. Дотації належить спрямовувати на підприємства, які використовують кошти у відповідності до визначених цілей. У зв'язку з цим, постає необхідність у здійсненні контролю за цільовим спрямуванням та ефективністю використання дотацій. Виконання цих функцій необхідно покласти на обласні та районні управління агропромислового розвитку.

Певні особливості, притаманні галузі сільськогосподарського виробництва, є причиною того, що виробничий та фінансовий цикли на підприємствах не співпадають. Наявність вільних грошових ресурсів є особливо необхідною на початку виробничого циклу (весняні посівні роботи) та на його кінці (збирання урожаю). Однак, надходження коштів на підприємства у вигляді дотації від повернення податку на додану вартість, часто відбувається у періоди, які є зручними для податкових інспекцій та органів Державного казначейства,

тобто наприкінці календарного року. Отже, досить важливим напрямом бюджетного регулювання вважаємо надання дотацій сільськогосподарським підприємствам з урахування їх потреби у фінансуванні.

Слід зазначити, що зменшення обсягів реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва відбувається не тільки через недосконалість регулювання процесу ціноутворення. Продукція вітчизняних виробників не завжди є конкурентоспроможною через невідповідність показників її якості.

Дослідження різних методів контролю якості сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, зокрема фруктових соків, молока і молочних продуктів тривають досить значний проміжок часу. Одним з методів контролю якості є акустичний метод. Його сутність полягає у здійсненні експрес-контролю якості за допомогою автоматичного електронно-акустичного пристрою (ЕАП). Даний пристрій вимірює якісні показники рідких продуктів переробки сільськогосподарської сировини за допомогою акустичних показників продукту. Значення показників виводиться на цифрове табло або на ЕОМ (за наявності). Переваги даного методу полягають у відносно невисокій вартості пристрою, простоті монтажу і налагодження, достатній точності вимірювань, спроможності роботи як у лабораторних умовах, так і на поточних лініях переробки автономно, або разом з ЕОМ. Пристрій не впливає негативно на якість продукту, безпечний для навколишнього середовища, що підтверджують виробничі випробування.

Застосування акустичного методу є тільки одним з напрямів контролю якості молока та молочних продуктів. Отже, вважаємо, що частина бюджетних дотацій повинна спрямовуватися на вирішення цієї проблеми на виробничих та переробних підприємствах, тим більше, що така підтримка відповідає вимогам СОТ щодо «зеленої» скриньки.

Натомість, бюджетне фінансування не є єдиним заходом регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств. Наступним, досить перспективним, елементом її регулювання, вважаємо заходи щодо фінансово-кредитного та страхового забезпечення підприємств.

Як неодноразово зазначалось, сільськогосподарські підприємства мають певну специфіку, яка обумовлюється невисокою оберненістю оборотних коштів, порівняно з підприємствами інших галузей, що наряду з іншими факторами створює періодичну необхідність у залученні фінансових ресурсів. Проведений аналіз довів той факт, що в умовах України банківські установи не завжди готові надати необхідну для підприємств кількість грошових коштів через фінансову нестабільність позичальників, відсутність застави та поручителів, недосконалість системи страхування сільськогосподарських підприємств тощо.

У розвинутих країнах світу системи кредитування аграріїв досить розвинуті та багаторівневі, з розвинутою системою фінансових кооперативів. Отже, постає проблема вдосконалення таких заходів регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, як їх кредитне та страхове забезпечення в умовах України.

Таблиця 3.5

Розвиток напрямів бюджетного фінансування сільськогосподарських підприємств України

Напрямок фінансування	Подальший розвиток
Регулювання цін	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток фіксованих державою заставних цін 2. Державне іпотечне кредитування під заставу продукції 3. Отримання прибутку сільськогосподарськими підприємствами, необхідних для простого відтворення
Бюджетне фінансування галузі рослинництва	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збереження досягнутих розмірів фінансування виробництва, особливо таких стратегічно важливих культур як зернові, цукрові буряки. А також технічних культур – льону та хмелю 2. Спрощення процедури отримання дотацій 3. Контроль за строками отримання дотацій, особливо коштів від повернення ПДВ 4. Застосування підприємствами прозорого обліку використання бюджетних коштів
Дотаційні виплати на виробництво м'яса	<ol style="list-style-type: none"> 1. Подальше застосування всіх видів дотацій за вирощену та реалізовану худобу, збільшення поголів'я основного стада, племінну роботу 2. Встановлення контролю за кількістю, якістю та цінами імпортованої м'ясної продукції
Дотації на виробництво молока	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дотації за екологічно чисте молоко 2. Дотації на встановлення лабораторій по контролю якості молока

Оскільки довгострокові кредити, особливо на пільгових засадах доступні далеко не всім сільськогосподарським підприємствам, такий напрям, довгострокового фінансування, як фінансовий лізинг, залишається досить актуальним. Він є прогресивною формою матеріально-технічного забезпечення виробництва, тому що в умовах України надає можливість сільськогосподарським підприємствам використовувати нові технології, модернізації техніки, зростання продуктивності праці. Відмінність лізингу від банківського кредиту полягає у тому, що основною перевагою для клієнта є відсутність необхідності витратити час, кошти та сили на обслуговування банківського кредиту, страхування заставного майна, отримання пільги тощо.

Розвиток механізму державного регулювання кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств неможливий без врегулювання такого напрямку, як іпотечне кредитування, правові засади закріплені низкою нормативно-законодавчих актів. Залежно від об'єкта нерухомості кредит суб'єктам діяльності може бути виданий на такі цілі, як: купівля сільськогосподарських угіль та поліпшення їх якісного стану; купівля виробничих споруд та об'єктів інженерної та трансформаційної інфраструктури; реконструкція, модернізація, переоснащення ремонт, освоєння земельних ділянок; будівництво житла на селі тощо.

У 2001 р. Національним банком України була створена «Єдина інформаційна система обліку позичальників (боржників), які мають прострочену заборгованість за кредитами» з метою зниження кредитних ризиків та підвищення стабільності роботи банківської системи. Прийняття Постанови, безумовно, стимулює підприємства до своєчасного погашення кредитів, але не надає можливість банкам простежити інформацію про позичальника у часі, а доступ самих підприємств – реальних та потенційних позичальників до Реєстру майже неможливий.

Тим більше, досвід зарубіжних країн свідчить про ефективність цього напрямку фінансування для сільськогосподарських підприємств (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Удосконалення механізму надання кредитної субсидії для сільськогосподарських підприємств

Суттєвих складнощів для сільськогосподарських підприємств додає той факт, що Порядок використання коштів для пільгового кредитування є досить

нестабільним і змінюється майже кожного року, особливо у частині розподілу коштів Державного бюджету, які призначені на компенсацію відсоткової ставки.

Отже, враховуючи необхідність розвитку кредитної сільськогосподарської кооперації та створення інститутів реєстрації кредитів удосконалення механізму надання бюджетної компенсації. Новостворені підприємства та ті, які не мають кредитної історії, традиційно залишаються поза увагою фінансово-кредитних установ. Такі підприємства, у тому разі, як що вони є прибутковими, потенційно прибутковими, або є чи можуть стати виконавцями загальнодержавних та регіональних програм розвитку, потребують допомоги у вигляді кредитних коштів. Крім того, важливим етапом системи надання пільгових кредитів є здійснення контролю за ефективністю їх використання. Ця функція покладатиметься на обласні та районні управління агропромислового розвитку. На підставі вище наведених висновків щодо механізму регулювання кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств, наведено основні перспективи його подальшого розвитку (табл. 3.8).

Удосконалення державного регулювання кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств вимагає подальшого розвитку страхового захисту сільськогосподарських підприємств. Сільськогосподарське виробництво відрізняється високим рівнем ризикованості, пов'язаної з коливанням цін, урожайності, часткової або повної втрати ресурсів, змінами державної політики, яка приводить до досить відчутного коливання доходів по роках.

Удосконалення системи страхового захисту в умовах все більшої глобалізації набуває особливої актуальності щодо напрямів розробки стратегічних заходів по скороченню ризиків, які базуватимуться на ринкових механізмах та відповідних правилах СОТ. У відповідності до цього, автором виділені дві основні групи стратегії. Перша – це скорочення ризиків на усередині підприємств, друга – розподіл ризиків по інших економічних суб'єктах.

Скорочення ризиків за першою групою підприємства можуть здійснювати самостійно, у той час, як методи скорочення ризиків другої групи вимагають суттєвого розвитку ринкової інфраструктури. Розповсюдження в

агропромислового комплексу вертикальної інтеграції, тобто створення агрохолдингів, які об'єднують сільськогосподарські підприємства різних сфер АПК, дозволяє зняти низку проблем, пов'язаних з ціновими ризиками на сільськогосподарських і переробному підприємствах.

Однак субсидії мають застосовуватися у такий спосіб, щоб система не виявилася спотвореною. У сільському господарстві ризики є висококартельованими (системними), а це в багатьох випадках означає збитки для великої кількості суб'єктів аграрного ринку одночасно. За таких обставин страхові виплати будуть значно вищими від зібраних премій. Приватні страхові та перестрахові компанії не зацікавлені виділяти достатні фінансові кошти, щоб повною мірою відповідати за зобов'язаннями, пов'язаними з системними ризиками в сільському господарстві. Крім того, страхові виплати в окремі роки можуть бути надзвичайно високими через стихійні лиха, такий стан справ або знеохотить приватні компанії страхувати аграрні ризики, або призведе до такої ескалації тарифів, що страхування стане недоступним для сільськогосподарських підприємств. Тому субсидування сільськогосподарських підприємств на покриття частини ризиків є необхідним.

Участь держави у підтримці страхування сільськогосподарських ризиків диктується, з одного боку, унікальністю сільськогосподарських ризиків, а з другого – необхідністю зробити фінансову допомогу держави сільському господарству адресною і цільовою.

Протягом років незалежності урядом України прийнято низку державних програм щодо фінансової підтримки обов'язкового страхування. Сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства на виконання Постанови мають право отримання з державного бюджету часткову компенсацію премії (страхових внесків). Однак середній відсоток застрахованих сільськогосподарських угідь по Україні не перевищує 7%. Однією з причин такого становища є загальна не достатня розвиненість страхового ринку в країні та неузгодженість, не згуртованість дій всіх учасників процесу страхування сільськогосподарських виробників, а також не врахування специфіки сільського

господарства при розробці страхових продуктів. Самими виробниками обов'язкове страхування сприймається як особливий вид оподаткування, більшість підприємств не мають коштів на цей вид захисту навіть за наявності державних дотацій страхові премії для страхувальників залишаються завеликими.

Протягом останніх років 90-95% сільськогосподарських підприємств укладають договори сільськогосподарського страхування за вимогою банків і сприймають цей, по суті, фінансовий інструмент, як необхідну формальність для отримання кредиту, тому придбають найдешевший поліс зі значною франшизою та низькими тарифами. Страхування застави відбувається, як правило, у зазначених страховиків також на вимогу банків. Заставне майно (наприклад, основне стадо) не є досить ліквідним активом та у якості застави не завжди застосовується. До того ж, вартість заставного майна при оцінці банком у кілька разів «здешевлюється» тому його ринкова вартість часто більша за вартість самого кредиту.

Вважаємо, що основною метою регулювання страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств є створення умов для розвитку ефективного підприємництва в аграрному секторі. Спираючись на власні дослідження, наукові праці вітчизняних вчених та зарубіжний досвід автором сформульовані основні напрями розвитку державного регулювання страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств.

Отже, прийняття Закону України «Про особливості страхування аграрних ризиків» дозволить подолати недосконалість сучасного правового регулювання через:

а) упорядкування норм різних сучасних правових актів та забезпечення системного підходу до регулювання страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств;

б) надасть можливість збалансувати фінансово-економічні інтереси страхувальників та страховиків.

Державне заохочення сільськогосподарських підприємств до страхового захисту має відбуватися через систему субсидування. Субсидування страхових премій допоможе значно розширити страхове покриття, що забезпечить сільськогосподарським підприємствам необхідний страховий захист та допоможе страховикам у формуванні страхових резервів, необхідних для відшкодування збитків, спричинених настанням страхових подій.

Таблиця 3.6

Перспективи розвитку регулювання страхового забезпечення
сільськогосподарських підприємств в Україні

Складові елементи регулювання страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств	Перспективи розвитку регулювання страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств
Прийняття відповідних нормативно-законодавчих актів щодо удосконалення діючої системи страхового захисту	Прийняття Закону України «Про страхування аграрних ризиків»
Субсидування сільськогосподарським підприємствам страхових премій	Визначення повного переліку об'єктів та видів страхування щодо доцільності субсидування
Координація дій суб'єктів сільськогосподарського страхування	Створення Агенції з питань страхового захисту сільськогосподарських виробників та управління ризиками
Адаптація вітчизняного законодавства до директив ЄС	Встановлення єдиних правил щодо фінансових гарантій страховика, класів страхування та надання ліцензій на здійснення страхової діяльності

Регулювання страхового захисту має бути спрямоване на впорядкування дій всіх учасників процесу страхування, зокрема чіткий розподіл функцій між державними та недержавними установами з метою посилення як адміністративної так і майнової відповідальності за порушення чинного законодавства та невиконання чи неналежне виконання умов, зазначених у договорах страхування. Створення Агенції з питань страхового захисту сільськогосподарського виробництва та управління ризиками зумовлене, перш за все, необхідністю підвищення доступності страхового захисту для сільськогосподарських підприємств.

Основними функціями Агенції є попередження та локалізація ризикованих ситуацій, які можуть негативно вплинути на процеси сільськогосподарського виробництва; проведення моніторингу наявних страхових продуктів на ринку та консультування сільськогосподарських підприємств щодо їх придбання; розробка пропозицій страховикам щодо існуючих потреб на страхові послуги.

Податкове регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств є має бути заходом стимулювання розвитку підприємницької діяльності, потужним інструментом їх стабільного економічного розвитку. Важливим етапом розвитку оподаткування стало прийняття Податкового кодексу України – цілісного законодавчого документу податкового регулювання (надалі Кодекс). Нове податкове законодавство не внесло докорінних змін у методику оподаткування. Зокрема сільськогосподарських підприємств. Водночас, деякі зміни щодо оподаткування заслуговують на увагу, потребують критичного аналізу та подальшого удосконалення.

Відповідно до Кодексу, сільськогосподарські підприємства залишатимуться на спеціальному режимі оподаткування, тобто є платниками фіксованого сільськогосподарського податку (надалі ФСП). Проведений аналіз основних переваг та недоліків цього способу оподаткування, дозволив дійти висновку, що основною перевагою даного податку є його зручність та передбачуваність для переважної більшості сільськогосподарських виробників.

Майже всі досліджувані сільськогосподарські підприємства є платниками цього податку. Ті підприємства, які знаходяться на загальній системі оподаткування, є такими не за власним бажанням (у переведенні на спец режим було відмовлено). До того ж, цей податок повністю виконує свою фіскальну функцію. Недоліки ФСП є досить суттєвими з наукової точки зору. Однак говорити про відміну цього податку є передчасним і тому недоцільним.

Якщо оцінити документ в цілому, який назвали Податковим кодексом, то, на жаль, він не справляє враження цілісного. Тобто кожен податок існує окремо, відсутня спільна база, зв'язки, які б об'єднували їх у систему. Єдине, що можна

назвати об'єднувальним, – це визначення термінів та принципів оподаткування, які стосуються усіх розділів Кодексу. Окрім того, документ не справляє враження завершеного та містить надто багато посилань на зразок: «у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України», «у порядку, затвердженому Державною податковою службою України», «у порядку, затвердженому Міністерством фінансів України» тощо. Адже у відповідності до цих посилань положення Кодексу можна коригувати, вносячи до нього зміни постановами Кабінету Міністрів, наказами Міністерства фінансів, ДПА тощо.

Недоліком Кодексу є деякі спірні питання, нечіткість норм, у т.ч. стосовно податку на прибуток підприємств, що є важливим для платників, які знаходяться на загальній системі оподаткування, тобто платники податку на прибуток. З 1 квітня 2014 р. ставка податку змінена з 23 % до 20 %, зниження ставки податку є завжди позитивним моментом для підприємств.

Однією із суттєвих відмінностей у визначенні доходів та витрат підприємств є зникнення правила першої події. Отже, сума отриманих авансів не включається до доходів, а сума сплачених авансів за товари (роботи, послуги) не включається до витрат, тобто поняття «валових» доходів і «валових» витрат по суті замінюється поняттям «доходи» і «витрати». Для того, щоб їх розрізняти, вони, мабуть, будуть бухгалтерські та податкові. Тобто прибуток визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду. Ці зміни є одним з кроків Кодексу щодо наближення показників двох традиційних видів обліку: податкового та бухгалтерського. Це є також одним з позитивних моментів, тому що відмінності цих обліків ускладнюють облікову та аналітичну роботу.

Склад доходів розписується так: доходи від операційної діяльності та інші доходи. Згідно Кодексу до складу інших доходів включаються, у т.ч. суми поворотної фінансової допомоги, отриманої платником податку у звітному податковому періоді, що залишаються неповерненими на кінець такого періоду, від осіб, які не є платниками цього податку, або осіб, які згідно із цим Кодексом

мають пільги з цього податку, у т.ч. право застосовувати ставки податку нижчі, ніж установлені Кодексом.

Якщо в майбутніх звітних податкових періодах платник податку повертає таку поворотну фінансову допомогу (її частину) особі, яка її надала, то він збільшує суму витрат на суму такої поворотної фінансової допомоги (її частини) за наслідками звітного податкового періоду, в якому відбулося таке повернення.

При цьому доходи такого платника податку не збільшуються на суму умовно нарахованих процентів, а податкові зобов'язання особи, яка надала поворотну фінансову допомогу, не змінюються як при її видачі, так і при її зворотному отриманні.

Положення цього пункту не поширюються, у т.ч. на суми поворотної фінансової допомоги, отриманої від засновника/учасника такого платника податку або нерезидента, у разі повернення такої допомоги не пізніше 365 календарних днів з дня її отримання. Операції з отримання/надання фінансової допомоги між платником податку та його відокремленими підрозділами, що не мають статусу юридичної особи, не приводять до зміни їх витрат або доходів. Отже, на відміну від попереднього податкового законодавства, якщо фізична особа (засновник чи нерезидент) надав підприємству поворотну фінансову допомогу, вона не включається у доходи. Окрім того, за нею не нараховуються умовні відсотки за умови, що протягом року підприємство її повертає. Така зміна у податковому законодавстві також може бути віднесена на користь платників податків, тобто підприємств.

Натомість, одним із суттєвих недоліків нового податкового законодавства по відношенню до платників податку на прибуток є той факт, що відтепер суми державної бюджетної допомоги та державні капітальні вкладення відносяться до доходів підприємства. Певна невизначеність спостерігається у такому пункті статті 135 «Порядок визначення доходів та їх склад», як «Інші доходи». Зокрема ця стаття містить у собі такий пункт, як «інші доходи платника за звітний період». Адже, не відомо, що саме податківці можуть класифікувати як такі доходи.

У відповідності до Кодексу, ще однією позицією щодо наближення двох видів обліку можна вважати визначення доходу від безоплатно одержаних необоротних матеріальних активів. За положеннями попереднього законодавства, такі необоротні активи вважалися доходом, а відповідно до внутрішньогосподарського обліку – ні. Тепер це порядок, передбачений в обох обліках: дохід визначається пропорційно сумі амортизаційних відрахувань (пункт 136 Кодексу).

Для виробників сільськогосподарської продукції є важливою стаття 137 Кодексу, у якій прописаний механізм визначення доходу для підприємств з довготривалим виробничим циклом (більше одного року). У разі, якщо платник податку виробляє товари, виконує роботи, надає послуги з довготривалим (більше одного року) технологічним циклом виробництва та якщо договорами, укладеними на виробництво таких товарів, виконання робіт, надання послуг, не передбачено поетапного їх здавання, доходи нараховуються платником податку самостійно відповідно до ступеня завершеності виробництва (операції з надання послуг), який визначається за питомою вагою витрат, здійснених у звітному податковому періоді, у загальній очікуваній сумі таких витрат та/або за питомою вагою обсягу послуг, наданих у звітному податковому періоді, у загальному обсязі послуг, які мають бути надані.

Тож, основні переваги та недоліки застосування фіксованого сільськогосподарського податку у якості основного важеля податкового регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, наведено у другому розділі роботи. доцільність та ефективність податкового регулювання після запровадження Податкового кодексу, покаже час.

Таким чином, у параграфі наведено напрями розвитку бюджетного фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств. Зокрема, у частині їх спрямування на врегулювання цінового диспаритету; посилення контролю за строками надходження дотацій на підприємства; забезпечення прозорого обліку напрямів використання дотацій на підприємствах; спрямування бюджетних

коштів на підвищення якості продукції, яка виробляється сільськогосподарськими підприємствами.

З метою вдосконалення регулювання кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств, запропоновано спрощення системи отримання сільськогосподарськими підприємствами кредитної субсидії; подовження строків довгострокового кредитування та зменшення відсотків за користування кредитними коштами; надання допомоги щодо розвитку сільських кредитних кооперацій.

Перспективи розвитку державного регулювання страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств означено у необхідності прийняття Закону України «Про страхування аграрних ризиків»; визначення повного переліку об'єктів та видів страхування щодо доцільності субсидування; створення Агенції з питань страхового захисту сільськогосподарських виробників та управління ризиками з метою координації дій всіх суб'єктів процесу страхування.

3.4. Прогнозні показники підвищення прибутковості ТОВ «Шератон»

В умовах динамічних змін в економіці підвищується необхідність своєчасної адаптації та прийняття оперативних та ефективних управлінських рішень. Вчасне реагування на проблему забезпечується шляхом прогнозування та розробки фінансових планів. Високий ступінь невизначеності в економіці вимагає кардинального перегляду технології розробки планів та постійного вдосконалення.

Планування фінансової діяльності тісно пов'язано з кінцевими результатами виробництва, найважливішим з яких є прибуток. Оскільки головним завданням підприємства на ринку є організація виробничо-фінансової діяльності з метою отримання найбільшого прибутку. Побудуємо лінії тренду на основі фінансових даних ТОВ «Шератон».

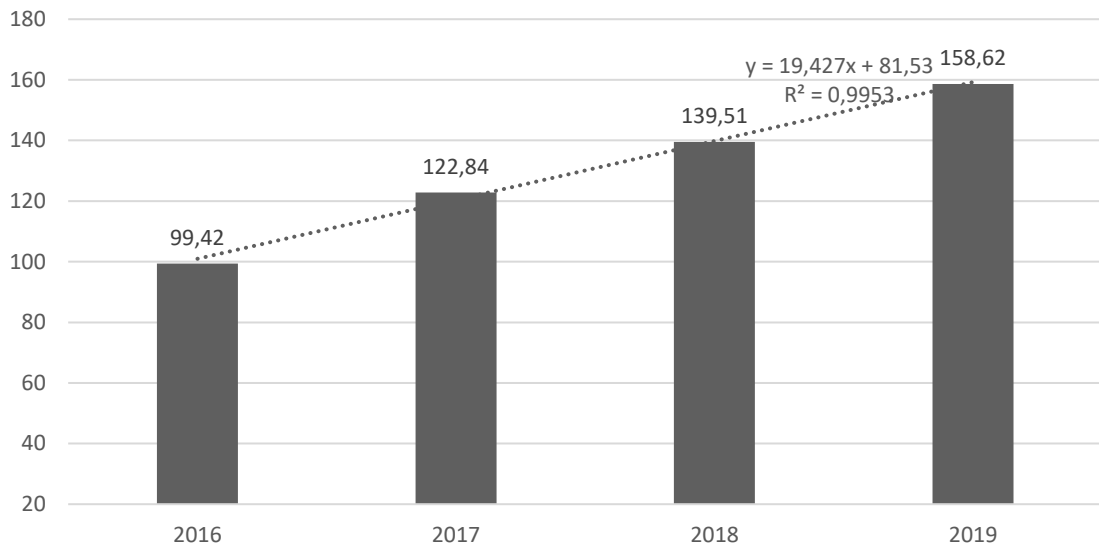

Рис. 3.5. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «Шератон»

Розглянувши рисунок можна сказати, що дохід в середньому збільшується на 151045 тис. грн., а середнє значення складає 637343 тис. грн.

На рисунку 3.5. представлена динаміка собівартості продукції з урахуванням лінії тренду на 2 роки.

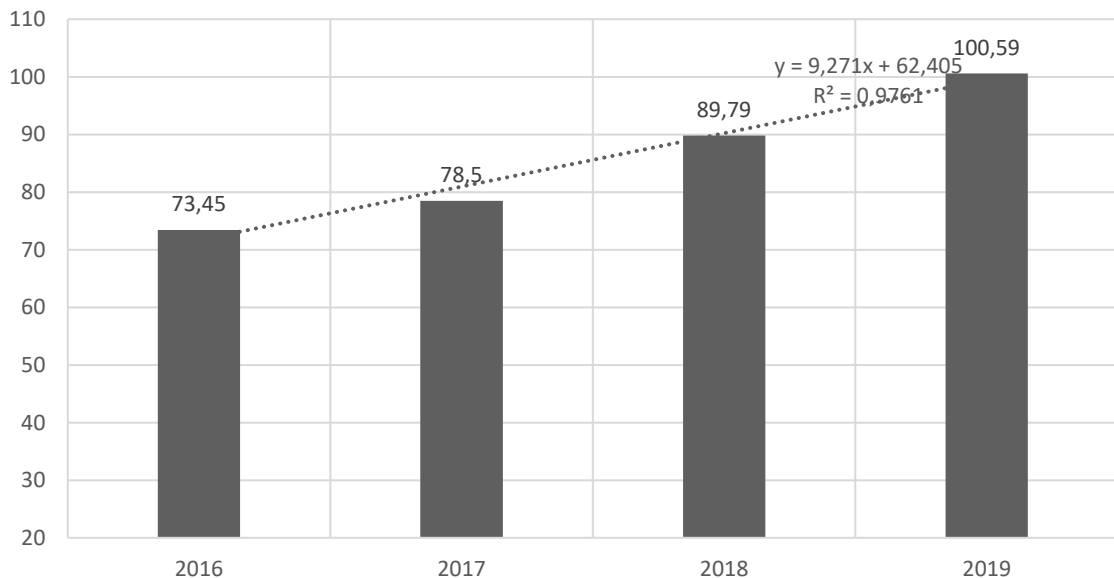

Рис. 3.6. Динаміка собівартості реалізованої продукції ТОВ «Шератон»

Можна сказати, що за даними рисунку собівартість реалізованої продукції в середньому збільшується на 92732 тис. грн., а середнє значення за 4 роки становить 623959 тис. грн.

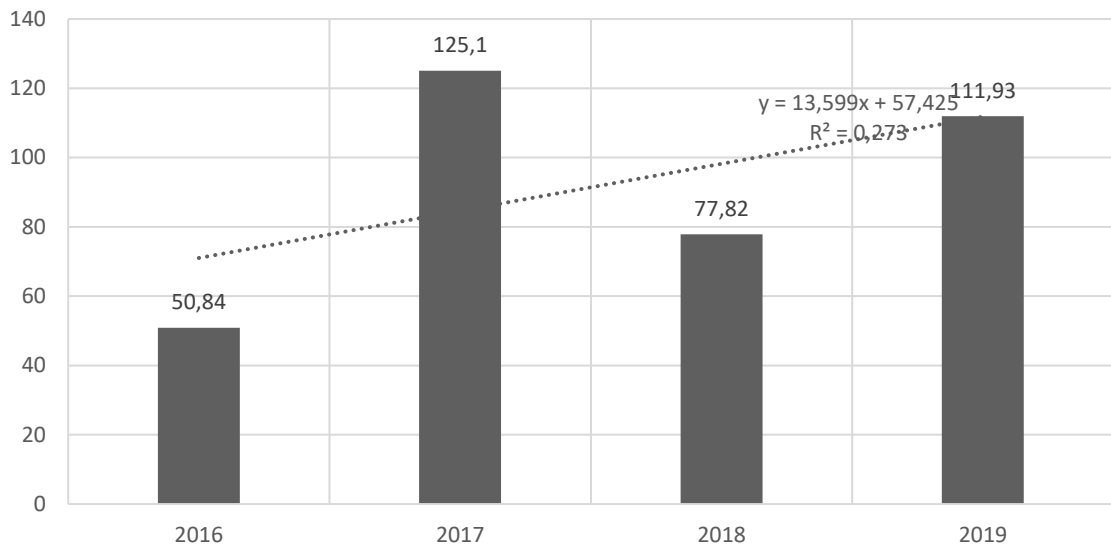

Рис.3.7. Динаміка чистого прибутку ТОВ «Шератон»

Проаналізувавши рисунок можна сказати, що чистий прибуток в середньому збільшується на 13566 тис. грн., а середнє значення за 4 роки 57480 тис. грн.

Одним із найбільш поширених методів короткострокового прогнозування економічних явищ є екстраполяція.

Екстраполяція полягає у вивченні сформованих у минулому і сьогодні стійких тенденцій економічного розвитку і перенесення їх на майбутнє.

Мета такого прогнозу - показати, до яких результатів можна дійти в майбутньому, якщо рухатися до нього з тією самою швидкістю або прискоренням, що й у минулому.

Прогноз визначає очікувані варіанти економічного розвитку виходячи з гіпотези, що основні фактори і тенденції минулого періоду зберуться на період прогнозу або що можна обґрунтувати і врахувати напрямок їхніх змін у розглянутій перспективі. Подібна гіпотеза висувається виходячи з інертності економічних явищ і процесів[33].

Таблиця 3.7

Прогнозування чистого прибутку ТОВ «Шератон» на 2020-2021 роки
методом екстраполяції.

Показник	2020 рік./тис.грн.	2021 рік./тис.грн.	Значення коефіцієнту
Чистий дохід	836797	1227694	1,13629215
Собівартість продукції	734426	1005891	1,110540223
Валовий прибуток	102371	221803	1,293987726
Інші операційні доходи	6007	9124	1,149500633
Адміністративні витрати	13261	17212	1,090816472
Витрати на збут	45431	71919	1,165459308
Інші операційні витрати	3546	6463	1,221514073
Інші фінансові доходи	101582	56142	0,820648236
Фінансові витрати	89429	31722	0,707881771
Витрати з податку на прибуток	77	151	1,251686036
Чистий прибуток	50838	111821	1,300503838

Формула методу екстраполяції:

$$\overline{K_p} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \quad (3.14)$$

y_1 - початкове значення рівня динамічного ряду;

y_n - кінцеве значення;

n - кількість елементів;

За допомогою методу екстраполяції розраховали прогнозні значення фінансових показників підприємства.

Розрахунок прогнозних значень фінансових показників ТОВ «Шератон»

Показник	2020 рік/тис. грн.	Відхилення	2021 рік/тис. грн.	Відхилення
Чистий дохід	1395019	167325	1585149	190130
Собівартість продукції	1117082	111191	1240565	123482
Валовий прибуток	287010	65207	371388	84377
Інші операційні доходи	10488	1364	12056	1568
Адміністративні витрати	18775	1563	20480	1705
Витрати на збут	83818	11900	97687	13868
Інші операційні витрати	7894	1432	9643	1749
Інші фінансові доходи	46073	-10069	37809	-8263
Фінансові витрати	22455	-9267	15895	-6559
Витрати з податку на прибуток	189	38	236	47
Чистий прибуток	145423	33603	189124	43700

Розрахунок середньорічних темпів змін цільових показників для визначення їх прогнозних значень грошових потоків підприємства ТОВ «Шератон» здійснено у табличному редакторі Microsoft Excel

Розрахувавши прогнозні значення основних фінансових показників, ми бачимо, що майже усі показники збільшились, окрім інших фінансових витрат, які у 2020 році впадуть на 10069 тис. грн., а в 2021 році – ще на 8263 тис. грн., та фінансових витрат, які у 2020 році будуть -9267 тис. грн., а у 2021 році – -6559 тис. грн. У прогнозованих роках відбувається збільшення чистого прибутку на 33603 тис. грн. у 2020 році, та на 43700 тис. грн. порівняно із 2020 роком у 2021 році.

Методом екстраполяції зробили прогноз росту власного капіталу та зобов'язань ТОВ «Шератон».

Таблиця 3.9

Динаміка пасиву балансу ТОВ «Шератон»

Показник	2019 рік/тис. грн.	2020 рік/тис. грн.	2021 рік/тис. грн.	2022 рік/тис. грн.	Значення коефіцієнту
Власний капітал	252270	375004	451897	532575	1,2828
Довгострокові зобов'язання	386398	315615	226245	244581	0,8586
Поточні зобов'язання	118290	144168	116611	179460	1,1491

Знайдемо прогнозні значення пасиву балансу підприємства.

Таблиця 3.10

Прогнозні значення капіталу та зобов'язань на 2020-2021 роки.

Показник	2020 рік/тис. грн.	Відхилення	2021 рік/тис. грн.	Відхилення
Власний капітал	683207	150632	876444	193237
Довгострокові зобов'язання	210000	-34581	180308	-29692
Поточні зобов'язання	206209	26749	236945	30736

За даними таблиці можна сказати, що у 2020 році спостерігається збільшення власного капіталу на 150632 тис. грн. порівняно з 2019 роком, і становить 683207 тис. грн. у 2021 році власний капітал збільшиться на 193237 тис. грн. порівняно з 2019 роком і буде становити 876444 тис. грн.

На рисунку 3.8. представлені лінії тренду довгострокових і поточних зобов'язань.

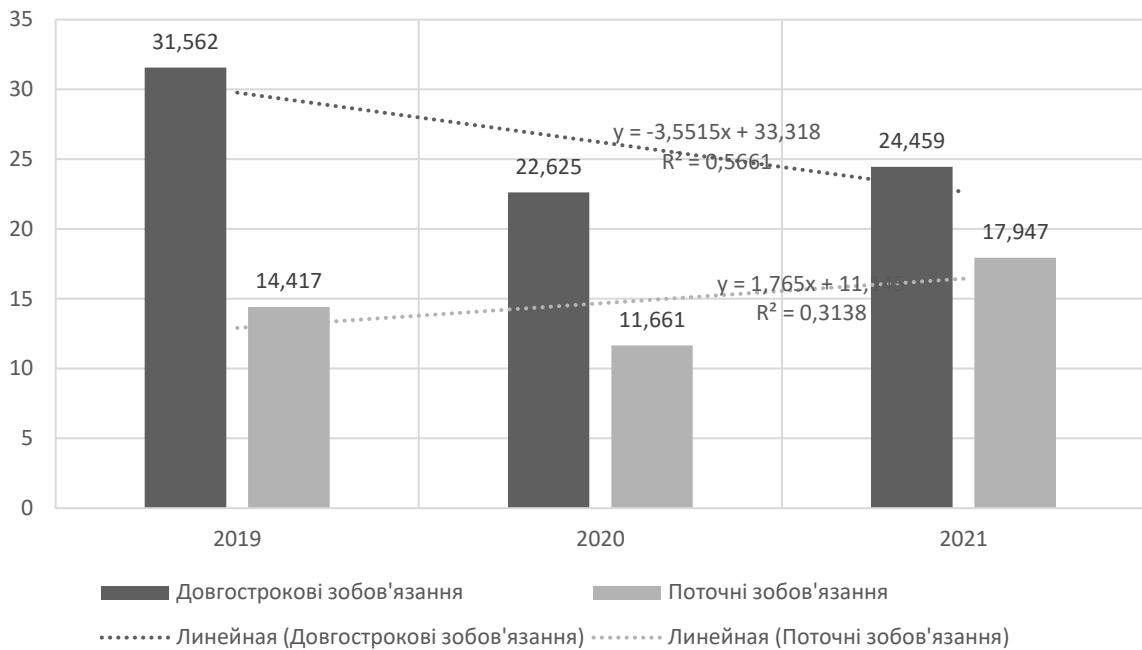

Рис. 3.8. Динаміка зобов'язань ТОВ «Шератон»

З рисунку видно, що на підприємстві протягом майбутніх двох років відбуватиметься спад довгострокових зобов'язань на 51482 тис. грн., а середнє значення за 4 роки дорівнює 42915 тис. грн. У свою чергу поточні зобов'язання будуть зростати, в середньому на 15595 тис. грн., а середнє значення з 4 роки становить 10644 тис. грн. Як видно з рисунку у 2020 році показник поточних і довгострокових зобов'язань будуть приблизно рівні, що у табличному значення виражається 21000 тис. грн. довгостроковими зобов'язаннями і 20629 тис. грн. поточними зобов'язаннями.

Ефективність використання фінансових ресурсів характеризується оборотністю активів і показниками рентабельності та фінансової стійкості. Отже, ефективність використання фінансових ресурсів можна підвищувати, зменшуючи термін оборотності і підвищуючи рентабельність за рахунок зниження витрат і збільшення виторгу.

Успіх керування фінансовими ресурсами прямо залежить від структури капіталу на підприємстві. Структура капіталу може бути перешкодою для підприємства. Вона також прямо впливає на рентабельність, норму прибутку, коефіцієнтів ділової активності та оборотності на підприємстві.

На ТОВ «Шератон» можна запропонувати такі напрямки та шляхи підвищення ефективного використання фінансових ресурсів:

- зменшення запасів та готової продукції на складах на підприємстві;
- зменшення дебіторської заборгованості;
- зменшення поточних зобов'язань.

Будь-які фонди, не використовувані для нестатків оборотного капіталу, можуть бути спрямовані на оплату зобов'язань. Крім того, вони можуть використовуватися для придбання основного капіталу чи для інших цілей.

Таким чином із запропонованих заходів перейдемо до обґрунтування першого заходу.

Перший захід. Один із способів економії оборотного капіталу, а отже - підвищення його оборотності полягає в удосконалюванні керування запасами. Оскільки підприємство вкладає кошти в утворення запасів, то витрати зберігання зв'язані не тільки зі складськими витратами, але і з ризиком псування товарів, а також із тимчасовою вартістю капіталу, тобто з нормою прибутку, що могла бути отримана в результаті інших інвестиційних можливостей з еквівалентним ступенем ризику.

Збільшення запасів і дебіторської заборгованості призводить до зменшення оборотності оборотних коштів, збільшенню запасів, які у свою чергу не можуть бути використані і створюють нестачу оборотного капіталу, що, в свою чергу, примушує підприємство ставати боржником. А це явище, як правило негативно впливає на структуру капіталу підприємства. Також збільшуються об'єми готової продукції на складах, в наслідок поганої роботи маркетингового відділу та не конкурентоздатності продукції.

Прискорення оборотності оборотних коштів веде до росту обсягів виробництва й реалізації продукції. Підвищення оборотності оборотних коштів зводиться до виявлення результатів і витрат, зв'язаних із збереженням запасів, і підведенню розумного балансу запасів і витрат. Для прискорення оборотності оборотних коштів на підприємстві доцільно:

- планування закупівлі необхідної сировини;

- удосконалювання прогнозування попиту;
- швидка доставка сировини.

Таблиця 3.10

Динаміка росту запасів і собівартості продукції ТОВ «Шератон»

Показник	2020 р.	2021 р.	Темп росту, %
Запаси тис. грн.	150585	115268	130
Собівартість реалізованої продукції тис.грн.	1005891	897882	112

При тому, що темп росту запасів складає 130%, Доцільно було б зменшити запаси на 30 %. Сума 30% від вартості запасів піде на закупівлю більш високоякісної сировини для більш рентабельнішого асортименту, а інша частина на розрахунок із кредиторами.

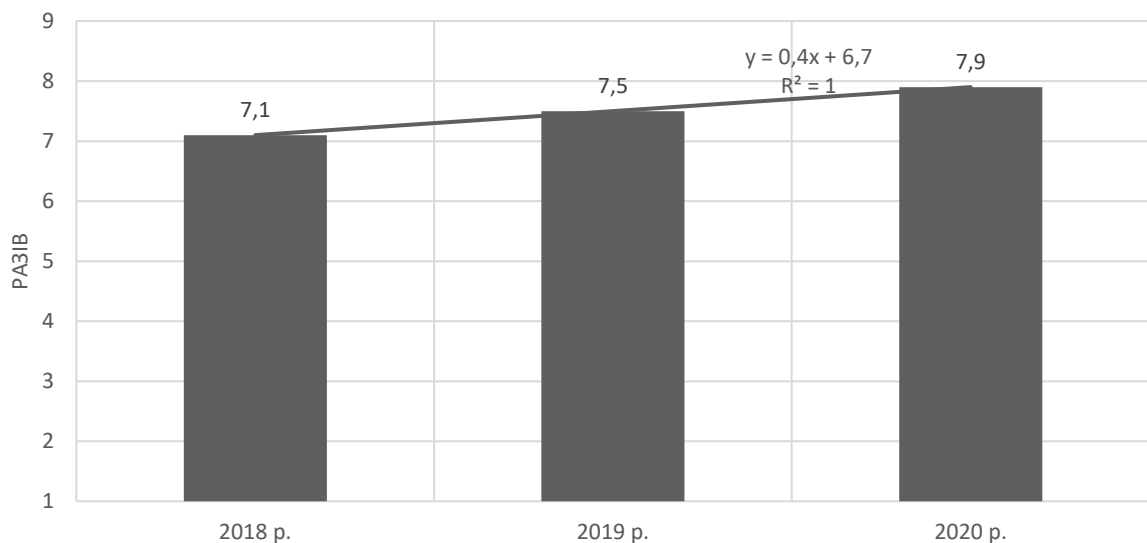

Рис. 3.9. Динаміка росту коефіцієнту оборотності запасів ТОВ «Шератон»

Вартість запасів на прогнозний рік складатиме 105409 тис. грн.

Після того, як ми підставимо нове значення до коефіцієнта оборотності запасів. Вийде таке прогнозне значення.

Коефіцієнт оборотності запасів 2019 рік = $1005891/132926 = 7,5$ разів.

Коефіцієнт оборотності запасів на прогнозний рік = $1005891/127997 = 7,9$ разів.

Тобто коефіцієнт оборотності збільшився в порівнянні з минулим роком на 5%. Отже, зміна приводить до позитивного впливу на цей коефіцієнт.

Другий захід. Прискорення оборотності оборотного капіталу складається в зменшенні рахунків дебіторів.

Рівень дебіторської заборгованості визначається багатьма факторами: вид продукції, місткість ринку, ступінь насиченості ринку даною продукцією, прийнятий на підприємстві, система розрахунків і інше. Керування дебіторською заборгованістю припускає насамперед контроль за оборотністю засобів у розрахунках. Прискорення оборотності в динаміці розглядається як позитивна тенденція. Велике значення мають добір потенційних покупців і визначення умов оплати товарів, що передбачаються в контрактах.

Оплата товарів постійним клієнтам звичайно, виробляється в кредит, причому умови кредиту залежать від безлічі факторів. В економічно розвинутих країнах широко розповсюдженою є схема "2/10 повна 30", що означає, що:

– покупець одержує двопроцентну знижку у випадку оплати отриманого товару протягом десяти днів із початку періоду кредитування;

– у випадку несплати протягом місяця покупець буде змушений додатково оплатити штраф, величина якого може варіювати в залежності від моменту оплати.

Найбільш уживаними способами впливу на дебіторів із метою погашення заборгованості є напрямки листів, телефонні дзвінки, персональні візити, продаж заборгованості спеціальним організаціям (факторинг).

Таблиця 3.11

Динаміка росту продукції і дебіторської заборгованості ТОВ «Шератон»

Показник	2020 р.	2021 р.	Темп росту, %
Чистий дохід від реалізації продукції тис. грн.	1227694	993064	123
Дебіторська заборгованість тис. грн.	114708	98807	116

При збільшенні чистого доходу від реалізації продукції на 7 % від поточного розміру, та зниження дебіторської заборгованості на 26% (завдяки вище переліченим методам впливу) підприємство матиме такий прогнозний вигляд коефіцієнта. Чистий дохід буде 1313632 тис. грн., дебіторська заборгованість на 2019 рік – 84883 тис. грн.

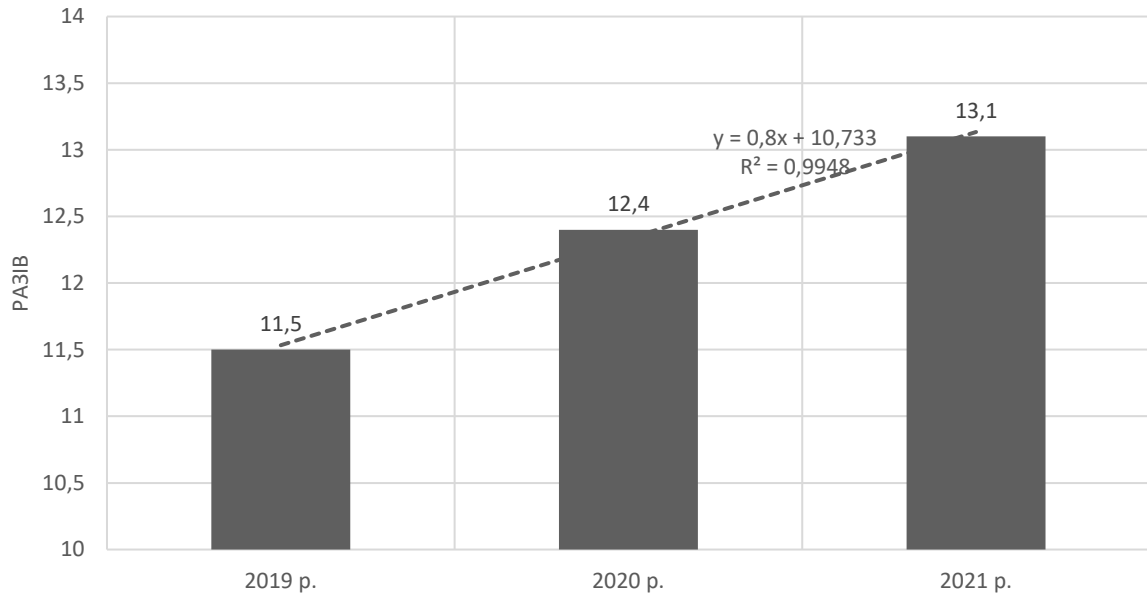

Рис.3.10. Динаміка росту коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Шератон»

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на 2020 рік = $1227694/106757 = 11,5$ разів на рік,

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на 2021 рік = $1313632/99795 = 13,1$ разів на рік.

На 12,2% збільшиться коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості

Це значить, що підприємство за допомогою дебіторської заборгованості може зробити собі покращення в фінансовому становищі, збільшуючи цим самим свою оборотність, як дебіторської заборгованості так оборотності оборотних активів в цілому.

Третій захід. Спрямований на зменшення поточних зобов'язань.

- необхідно мати базовий запас коштів для виконання поточних розрахунків.
- необхідно визначені кошти для покриття непередбачених витрат.

– доцільно мати визначену величину вільних коштів для забезпечення можливого чи прогнозованого розширення діяльності.

Таким чином, кошти можуть бути отримані від продажу непотрібних запасів та готової продукції на складі.

Таблиця 3.12

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «Шератон»

Показник	2020 р.	2021 р.	Темп росту, %
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості тис. грн.	8,2	7,6	108
Поточні зобов'язання тис. грн.	179460	116611	154

На період 2021 року підприємство має тенденцію до покращення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості.

В 2021 році цей показник склав 7,6 а в 2020 році даний коефіцієнт дорівнював 8,2. Завдяки тому, що підприємство зробило переоцінку майна, цим самим збільшило суму амортизації, а це збільшило собівартість реалізованої продукції. Собівартість в 2020 році складала 897882 тис. грн., в 2021 році 1005891 грн.

Кредиторську заборгованість варто зменшити на 64%, тоді поточні зобов'язання з урахуванням середньої величини будуть дорівнювати $(64605+179460)/2 = 122032$ тис. грн.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості на 2020 рік складатиме 10 разів. Це на 2 рази більше ніж попередній коефіцієнт минулого року.

Отже підприємство, створюючи цей та інші заходи, по зменшенні кредиторської заборгованості, запасів, дебіторської заборгованості, має можливість покращити свою ділову активність, та ще ряд інших коефіцієнтів, такі, як співвідношення позикового та власного капіталу на суму зменшеного поточного зобов'язання, та ряд інших коефіцієнтів фінансової сталості, ліквідності та рентабельності всього капіталу в цілому.

Висновки до розділу 3

1. З метою вдосконалення здійснення перспективного планування фінансової діяльності сільськогосподарськими підприємствами, запропоновано методику визначення ефективності використання середньо- та довгострокових кредитів. Вдосконалення управління фінансово-економічною діяльністю сільськогосподарських підприємств, запропоновано на етапі пошуку та вибору альтернатив інвестиційних рішень. Для забезпечення прискорення цього процесу, запроваджено модель оптимізації вибору різних стратегій фінансування, розроблену за допомогою симплекс-методу.

2. З метою вдосконалення механізму забезпечення сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами, запропоновано схему отримання бюджетної субсидії по кредитах з урахування потреб у залучених коштах новостворених сільськогосподарських підприємств та підприємств, які не мають кредитної історії. У зв'язку з відсутністю своєчасної, достовірної та неупередженої інформації у сільськогосподарських підприємств щодо позикодавців, видів кредитування, а також досвіду щодо складання необхідної для залучення коштів документації, запропоновано розвиток кредитних бюро.

3. Сформульовано перспективи розвитку страхового забезпечення сільськогосподарських підприємств у частині прийняття Закону України «Про страхування аграрних ризиків», створення Агенції з питань страхового захисту сільськогосподарських виробників та управління ризиками, визначення повного переліку об'єктів та видів страхування щодо доцільності субсидування, встановлення єдиних правил щодо фінансових гарантій страховика, класів страхування та надання ліцензій на здійснення страхової діяльності.

4. Проаналізувавши фінансовий стан ТОВ «Шератон» ми змогли зробити прогнози на удосконалення управління фінансовими ресурсами, а саме спрогнозували зменшення запасів та готової продукції на складах на підприємстві; зменшення дебіторської заборгованості; зменшення поточних зобов'язань. Зміна цих факторів дуже позитивно відобразилась на структурі

фінансових ресурсів, що прискорення оборотності оборотних коштів веде до росту обсягів виробництва й реалізації продукції, збільшили коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, та кредиторської заборгованості, що в свою чергу дає підприємству змогу для біль рішучих дій у майбутньому.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі представлено теоретичне узагальнення і науково-практичне вирішення проблем регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, розроблено методичні засади і практичні рекомендації щодо підвищення ефективності фінансового менеджменту. В ході проведених досліджень одержано такі основні результати:

1. Обґрунтовано, що фінансова діяльність підприємств є невід'ємною складовою їх економічної діяльності. Фінансово-економічна діяльність сільськогосподарських підприємств є процесом формування, розподілу та використання виробничо-фінансових ресурсів. Цей процес є синергетичним результатом внутрішніх і зовнішніх економічних відносин. Цільовими пріоритетами фінансово-економічної діяльності є забезпечення процесів виробництва, реалізації сільськогосподарської продукції (виконання робіт, надання послуг) та дотримання зобов'язань з метою поліпшення фінансового стану підприємства.

2. Встановлено, що в умовах сучасного етапу економічного розвитку країни регулювання фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств здійснюється, переважно, через систему таких заходів, як надання бюджетних дотацій на розвиток виробництва продукції рослинництва і тваринництва, кредитне та страхове забезпечення підприємств, їх податкове регулювання.

3. Встановлено, що системою кредитного забезпечення охоплено менше половини підприємств, довгострокові кредити отримують тільки 10 % з них, страховим захистом за державної підтримки охоплено 28 % підприємств. Серед основних причин відмови від використання кредитних ресурсів у виробничому процесі більшістю респондентів вказано незручні умови кредитування та невисокий ступінь довіри до фінансово-кредитних установ. Більшістю підприємств страхування сприймається не як засіб управління ризиками, а як додаткові витрати. Недостатня відпрацьованість механізму надання кредитних

субсидій змушує підприємства сплачувати за страхування самостійно. Така ситуація спричиняє постійну недостатність оборотних коштів для оновлення матеріально-технічної бази, підвищення результатів економічної діяльності.

Доведено, що підприємство, яке протягом 2017 – 2019 р.р. для організації виробничого процесу постійно використовували короткострокові та довгострокові кредитні ресурси, особливо на пільговій основі, є лідерами за показниками результативності фінансово-економічної діяльності. Показники фінансового стану цього підприємства свідчить про доцільність подальшого використання ним зовнішніх фінансових ресурсів, у тому числі середньо- та довгострокових кредитів на оновлення сільськогосподарської техніки. Цим обумовлено надання рекомендацій щодо розвитку фінансового менеджменту у напрямку здійснення попередніх розрахунків майбутньої ефективності використання кредитних коштів.

Проаналізувавши фінансовий стан ТОВ "Шератон" можна запропонувати деякі напрямки для його покращення. Перш за все дане товариство повинно реалізувати всю продукцію, що застоюється на складах. Реалізацією і просуванням продукції на ринок на підприємстві займається спеціаліст з маркетингу. Саме цей спеціаліст повинен забезпечити просування товару не тільки на вітчизняний ринок, а, можливо, і за кордон.

По-друге зниження собівартості продукції – дозволить підприємству бути конкурентоспроможним на ринку збуту. Можливе за рахунок впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання як матеріальних так і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних витрат в собівартості продукції, адже зниження собівартості продукції прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Третім напрямком є збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довго і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі.

Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Для поліпшення стану формування власних фінансових ресурсів необхідно:

- докорінне поліпшення всієї організації робіт та економічного її обґрунтування на всіх стадіях відтворювального процесу (проектування — виробництво — розподіл — запровадження — експлуатація нової техніки);
- дотримання підприємством власної стратегії технічного, організаційного та економічного розвитку;
- переорієнтація інвестиційної політики на максимальне технічне переозброєння й реконструкцію діючих виробничих об'єктів;
- різке збільшення масштабів вилучення з виробництва технічно застарілих і економічно малоефективних машин та устаткування, перехід від практики одиничної заміни спрацьованих знарядь праці до систематичного комплексного оновлення техніко-технологічної бази взаємозв'язаних виробничих ланок підприємств.
- фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів;
- дотримання розрахункової і кредитної дисципліни;
- фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Практична реалізація перелічених головних напрямків інтенсифікації відтворювальних процесів потребує не лише активної інженерно-виробничої діяльності самого підприємства, а й мобілізації великих власних фінансових коштів. У повному обсязі вона можлива за умови передовсім постійної державної підтримки, безпосередньої участі багатьох інститутів ринкової інфраструктури та іноземного капіталу.

Перехід на ринкові умови господарювання, запровадження комерційних засад у діяльність підприємств потребують нових підходів до формування власних фінансових ресурсів. Так, нині важливе місце в джерелах фінансових

ресурсів належить пайовим та іншим внескам фізичних та юридичних осіб, членів трудового колективу. Водночас значно скорочуються обсяги фінансових ресурсів, які надходять від галузевих структур, обсяги бюджетних субсидій від органів державної влади. Збільшується значення прибутку, амортизаційних відрахувань та позичкових коштів у формуванні фінансових ресурсів підприємств. Усе це змушує підприємства виявляти ініціативу та винахідливість, нести повну матеріальну відповідальність.

Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичного аналізу джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства, яким належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану та стабільності роботи.

Управління результатами фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, з урахуванням дії зовнішніх чинників регулювання, має ґрунтуватися на системному підході. Система підвищення ефективності фінансового менеджменту підприємств може бути створена на основі запропонованої поетапної процедури її розробки та впровадження відповідно до стратегічного, тактичного та оперативного рівнів, на підставі рекомендацій щодо оцінки результативності фінансово-економічної діяльності та рівня її зовнішнього регулювання, визначення стратегічних напрямів економічного розвитку сільськогосподарських підприємств та принципів прийняття управлінських рішень щодо обґрунтування вибору джерел фінансування ефективних інвестиційних проектів.

Прийняття рішень щодо оптимізації структури джерел фінансування інвестиційних проектів запропоновано здійснювати за допомогою моделі оптимізації строків окупності проекту з врахуванням темпів інфляції, яка дозволить обґрунтовувати управлінські рішення щодо вибору інвестиційного проекту та структури джерел надходження інвестованих ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року №435-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
3. Закон України „Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 14 травня 1992 року N 2343-XII-ВР. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
4. Закон України „Про підприємництво” від 7 лютого 1991 року N 698-XII. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
5. Постанова Кабінету Міністрів України „Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів) ” № 1548 від 25 грудня 1996 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 „Баланс”, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 „Звіт про фінансові результати", затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 „Звіт про рух грошових коштів”, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 „Звіт про власний капітал”, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня

1999 р. № 87. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 „Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. N 137. [Електронний ресурс] – Режим доступу :www.rada.gov.ua

12. Антикризисное управление: Учебник / Под ред. Э.М. Короткова. - М.: ИНФРА-М, 2000.

13. Баб'як Н.Д. Вплив амортизаційних відрахувань на результати фінансово-господарської діяльності підприємств//Фінанси України.-2001.- №11. - С.34.

14. Безуглий А. Про вилучення частини амортизаційних відрахувань та використання потужностей підприємств // Економіка України. – 2000. - №1. – С.34 – 40

15. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999.-312с.

16. Бланк И. А. Финансовый менеджмент. – К., 2004. – 460 с.

17. Бойчук І. та ін. Економіка підприємства : Навчальний посібник. Друге видання, і доп. – К: Каравела і Львів : Новий світ, 2001.-298с.

18. Белоліпецький В.Г. Финансы фирмы: курс лекцій /Г. Белоліпецький. - М.: ИНФРА-М, 2003. -298 с..

19. Бірман А.М. Очерки теории советских финансов. - [выпуск 2].- М.: Финансы, 1972. - С. 137.

20. Бурковський В.В. Фінанси підприємств : Навч. посібник. - Д.: Пороги, 1998.

21. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник.- К.:НІОС.- 2000.-416с.

22. Волков О. И., Скляренко В.К. // Экономика предприятия : „Курс лекций”.- М.- «ИНФРА», 2002. - 601 с.

23. Голов С. Управлінський облік як фактор зростання прибутковості підприємства // Податкове планування. – 2006 – №31. – С. 31-40

24. Жежера М. Порівняльна характеристика методики проведення

аналізу фінансового стану підприємств в Україні та за кордоном // Економіка, фінанси, право. — 1999. — № 5. — С. 20-24.

25. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник.— 3-тє вид., випр. та доп.— К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. — 587 с.

26. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576 – XII. (із змінами і доповненнями).

27. Зятковський І.В. Фінанси підприємств: Навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. — К.: 2002. — 365 с.

28. Измайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. Посіб. — К.: МАУП, 2000. — 152с.

29. Качмарик Я.Д., Хуткий Р.І. Ефективність формування фінансових ресурсів підприємств // Фінанси України – 2003. - №10. – С. 138-144.

30. Климовская М. Налоговая амортизация в бухгалтерском учете// Вестник бухгалтера и аудитора Украины.- 2001. -№22. - С.15.

31. Коробов М.Я. Фінансово - економічний аналіз діяльності підприємств: [підручник] / М.Я. Коробов. - К.: Вид-во "Знання". - 2000. - С. 378.
16. Кудряшов В.П.

32. Фінанси: [навчальний посібник] / В.П. Кудряшов. - К.: Кондор, 2006 - С. 352.
17. Моляков Д.С. Финансы предприятий отраслей народного хозяйства / Д.С. Моляков. - М.: Финансы и статистика, 1999. - С. 200.

33. Огородник С.Я. Финансово- кредитные методы повышения эффективности промышленного производства / С.Я. Огородник. - К: КНЕУ, 2002. - С. 108.

34. Кузьмін О. Є. Амортизаційна політика підприємств // Фінанси України. – 2002. - №12 – С. 20-25

35. Ластовецкий В.Е. Различия и взаимосвязь бухгалтерского и налогового учета основных фондов//Вестник бухгалтера и аудитора Украины.- 2001.- №4 .- С. 4.

36. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. - Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2003.

37. Лігоненко Л., Ковальчук Г. Оцінка платоспроможності підприємства: Методичні підходи // Економіка. Фінанси. Право. — 1998. — № 9. — С. 16-20.
38. Лук'янченко О.О. Амортизаційна політика в Україні// Фінанси України.-2000.- №10. - С.46.
39. Лях Л., Короткевич О. Основне протиріччя державної амортизаційної політики та шляхи подолання // Економіст. — 2000. -№3 - С. 104
40. Ляшенко. О.О. Управління капіталом підприємства: конспект лекцій. — К., Видавництво «Центр учбової літератури», 2003. — 240 с.
41. Марченко А. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів // Фінанси України. — 2002. - №9. — С. 102-108.
42. Музиченко А. О. Методи оптимізації структури фінансових ресурсів // Економіка. Фінанси. Право. — 2005. - №6. — С. 12-15.
43. Основные средства. Бухгалтерский и налоговый учет. Библиотека ГлавБуха. - №7, - 2003г.
44. Петренко Ю.В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств // Фінанси України — 2000. - №6. — С. 91-95.
45. Попов О. Розробка і реалізація дивідендної політики господарського товариства // Фінанси України. — 2002. - №10. — С. 42-47.
46. Пройда – Носик Н.Н. Фінансові ресурси підприємства // Фінанси України — 2003. - №1. — С. 96-103.
47. Родіонова О. М. “Основи економіки”. Київ. “Зодіак-Еко”. —1995 р. — 244 с.
48. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. Вид. 2–ге, допов. і переробл. “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Л.Українки, 2001.-456 с.
49. Уставный и прочий капитал: Практическое руководство — Днепропетровск.: ООО „Баланс-клуб”, 2005 — 192 с.
50. Хикс Дж.Р. Стоимость и капитал / Пер. с англ.; общ. ред. и вступ. ст. М.Энтова. - М., Издательская группа "Прогресс", 1993. — 488 с..
51. ХудолійЛ.М. Теорія фінансів / Л.М. Худолій. - Київ: Видавництво

Європейського університету, 2003 р. - С. 67.

52. Gitman L.J. Principles of managerial finance - 12th. ed. / L.J. Gitman. - Boston: Pearson Prentice Hall, 2009. - P. 932.

53. Стецюк П.А. Аналіз елементів фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств / П. А. Стецюк. - // Облік і фінанси АПК: Щомісячний фаховий журнал. - К.: ТОВ ЮФ "ЮР-Агро-Веста", 2009. - N 1. - С. 48-53.

54. Стоянова Е.С. Практикум по финансовому менеджменту.- М.: Перспектива, 2005-с.253

55. Терещенко О.О., Волошанюк Н.В. Фінансові доміанти реструктуризації підприємств// Фінанси України. – 2009. - №4. - с.102-109

56. Турило А.М., Святенко С.В. Теоретико-методологічні основи фінансово-економічного розвитку підприємства// Фінанси України. – 2010. - №2. - с.132-13

57. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. - К.:Вид-во КНЕУ, 2003. - 554 с.

58. Тихонов Р.М. Конкурентоспособность промышленной продукции. - М., 1985.

59. Трансформація підприємств: економічна оцінка та побудова систем менеджменту І О.Є.Кузьмін, А.С.Мороз, Н.Ю.Подольчак, Р.В.Шуляр. - Львів: Львів. політехніка, 2005. - 335 с.

60. Управління фінансовою санацією: навчальний посібник/Грачов В.І., Косарева І.П., Прохорова В.В., Кузенко Т.Б. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2004. –208 с.

61. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник. / Под ред. Е. С. Стояновой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство Перспектива, 1997. – 574 с.

62. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і науковий редактор проф. А.М. Поддєрьогін. 3-є вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000.– 460с.

63. Фінансова діяльність підприємства: Підручник/ Бандурка О.М.,

Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я.- 2 ге вид. перероб. і доп.-К.: Либідь, 2002. -384 с.

64. Фінансовий менеджмент: навч.-мет. посібник / А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк. – К.: КНЕУ, 2001 – 294 с.

65. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. За ред. проф. Г. Г. Кірейцева – Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004 – 531 с.

66. Цал-Цалко. Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. Посібник – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ:ЦУЛ, 2002. – 360 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Спрощений бухгалтерський баланс ТОВ «Шератон» тис.грн.

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року
1.Необоротні активи			1.Капітал, фонди, резерви		
1.1.Основні засоби (залишкова вартість)	102344	101842	1.1.Статутний фонд (капітал)	102536	102084
1.2.Незавершені капітальні вкладення	496	1374	1.2.Додатковий капітал	8816	8816
1.3. Устаткування	456	506	1.3. Резервний фонд	2358	2358
Усього за розділом I	103296	103722	1.4. Фінансування капітальних вкладень	1154	1630
2.Запаси і затрати			1.5. Спеціальні фонди і цільове фінансування	460	1440
2.1. Виробничі запаси	6976	7798	1.6.Амортизаційний фонд		1806
2.2. Малоцінні та швидкозношувані предмети (залишкова вартість)	372	390	1.7. Резерви майбутніх витрат і платежів	66	38
2.3. Незавершене виробництво	46	564	1.8. Нерозподілений прибуток минулих років	1740	
2.4. Готова продукція	1648	12558	1.9. Нерозподілений прибуток звітнього року		1814
2.5 Товари	172	158	Усього за розділом I	118330	119986
Усього за розділом II	9214	10468	2.Довгострокові пасиви		
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи			3. Розрахунки та інші короткострокові пасиви		
3.1 Дебіторська заборгованість	4294	5356	3.1. Кредиторська заборгованість	1850	2068
3.2.Короткострокові фінансові вкладення	460	1440			
3.3. Грошові кошти	1436	756			
3.4. Інші оборотні активи	280	312			
Усього за розділом 3	6470	7864	Усього за розділом 3	1850	2068
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	122054	БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	122054

ДОДАТОК Б
Горизонтальний аналіз балансу

Показники	На 1.01.2018	На 1.01.2019	% виконання до минулого роком
	тис.грн.	тис.грн.	
Актив			
1.Необоротні активи			
1.1. Основні засоби (залишкова вартість)	102344	101842	99,5
1.2. Незавершені капітальні вкладення	496	1374	280,4
1.3. Устаткування	456	506	111,0
Усього за розділом 1	103296	103722	100,4
2.Запаси і затрати			
2.1.Виробничі запаси	6976	7798	111,8
2.2.Малоцінні та швидкозношувані предмети (залишкова вартість)	372	390	104,8
2.3.Незавершене виробництво	46	564	1226,1
2.4.Готова продукція	1648	1558	94,5
2.5.Товари	172	158	91,9
Усього за розділом 2	9214	10468	113,6
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи			
3.1.Дебіторська заборгованість	4294	5356	124,7
3.2.Короткострокові фінансові вкладення	460	1440	313,0
3.3.Грошові кошти	1436	756	52,6
3.4.Інші оборотні активи	280	312	111,4
Усього за розділом 3	6470	7864	121,5
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	122054	102,6
1. Капітал, фонди, резерви			
1.1.Статутний фонд (капітал)	102536	102084	99,6
1.2.Додатковий капітал	8816	8816	100,0
1.3.Резервний фонд	2358	2358	100,0
1.4.Фінансування капітальних вкладень	1154	1630	141,2
1.5.Спеціальні фонди і цільове фінансування	460	1440	313,0
1.6. Амортизаційний фонд	-	1806	*
1.7. Резерви майбутніх витрат і платежів	66	38	57,6
1.8. Нерозподілений прибуток минулих років	1740	-	*
1.9. Нерозподілений прибуток звітнього року		1814	*
Усього за розділом 1	117130	119986	102,4
2. Довгострокові пасиви			
3. Розрахунки та інші короткострокові пасиви			
3.1. Кредиторська заборгованість	1850	2068	133,5
Усього за розділом 3	1850	2068	133,5
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	122054	102,6

ДОДАТОК В

Вертикальний аналіз балансу ТОВ «Шератон»

Показники	На 1.01.2018		На 1.01.2019		Відхилення (+, -)
	тис.грн.	питома вага, %	тис.грн.	питома вага, %	
1. Необоротні активи					
1.1. Основні засоби (залишкова вартість)	102344	86,02	101842	83,44	- 2,58
1.2. Незавершені капітальні вкладення	496	0,42	1374	1,13	+ 0,71
1.3. Устаткування	456	0,38	506	0,41	+ .0,03
Усього за розділом I	103296	86,82	103722	84,98	-1.84
2. Запаси і затрати					
2.1. Виробничі запаси	6976	5,86	7798	6,39	+ 0,53
2.2. Малоцінні та швидкозношувані предмети	372	0,31	390	0,32	+ 0,01
2.3. Незавершене виробництво	46	0,04	564	0,46	+ 0,42
2.4. Готова продукція	1648	1,39	1558	1,28	- 0,11
2.5. Товари	172	0,14	158	0,13	- 0,01
Усього за розділом 2	9214	7,74	10468	8,58	+ 0,84
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи					
3.1. Дебіторська заборгованість	4294	3,61	5356	4,39	+ 0,73
3.2. Короткострокові фінансові вкладення	460	0,39	1440	1,18	+ 0,79
3.3. Грошові кошти	1436	1,21	756	0,62	- 0,59
3.4. Інші оборотні активи	280	0,23	312	0,26	+ 0,03
Усього за розділом 3	6470	5,44	7864	6,44	+ 1,00
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	100	122054	100	*
1. Капітал, фонди, резерви					
1.1. Статутний фонд (капітал)	102536	86,18	102084	83,64	- 2,54
1.2. Додатковий капітал	8816	7,41	8816	7,22	- 0,19
1.3. Резервний фонд	2358	1,98	2358	1,93	- 0,07
1.4. Фінансування капітальних вкладень	1154	0,97	1630	1,34	+ 0,37
1.5. Спеціальні фонди і цільове фінансування	460	0,39	1440	1,18	+ 0,79
1.6. Амортизаційний фонд			1806	1,48	+ 1,48
1.7. Резерви майбутніх витрат і платежів	66	0,06	38	0,03	-0,03
1.8. Нерозподілений прибуток минулих років	1740	1,46		-	- 1,46
1.9. Нерозподілений прибуток звітного року		-	1814	1,49	+ 1,49
Усього за розділом 1	117130	98,45	119986	98,31	-0,14
2. Довгострокові пасиви					
3. Розрахунки та інші короткострокові пасиви					
3.1. Кредиторська заборгованість	1850	1,55	2068	1,69	+ 0,14
Усього за розділом 3	1850	1,55	2068	1,69	+ 0,14
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	100	122054	100	-

ДОДАТОК Г

Порівняльний аналітичний баланс ТОВ «Шератон»

Показники	На 1.01.2018		На 1.01.2019		Відхилення (+, -)		
	тис.грн.	питома вага, %	тис.грн.	питома вага, %	абсолютне	відносне	За питомою частотою
Актив							
1.Необоротні активи							
1.1. Основні засоби (залишкова вартість)	102344	86,02	101842	83,44	-502	-0,5	-2,58
1.2. Незавершені капітальні вкладення	496	0,42	1374	1,13	+878	+180,4	+0,71
1.3. Устаткування	456	0,38	506	0,41	+50	+11,0	+0,03
Усього за розділом 1	103296	86,82	103722	84,98	+426	+0,4	-1,84
2.Запаси і затрати							
2.1.Виробничі запаси	6976	5,86	7798	6,39	+822	+11,8	+0,53
2.2.Малоцінні та швидкозношувані предмети (залишкова вартість)	372	0,31	390	0,32	+18	+4,8	+0,01
2.3.Незавершене виробництво	46	0,04	564	0,46	+518	+1126,1	+0,42
2.4.Готова продукція	1648	1,39	1556	1,28	-90	-,5,4	-0,11
2.5.Товари	172	0,14	158	0,13	-14	-8,1	-0,01
Усього за розділом 2	9214	7,74	10468	8,58	+1254	+13,6	+0,84
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи							
3.1.Дебіторська заборгованість	4294	3,61	5356	4,39	+1062	+24,7	+0,78
3.2.Короткострокові фінансові вкладення	460	0,39	1440	1,18	+980	+213,0	+0,79
3.3.Грошові кошти	1436	1,21	756	0,62	-340	-47,4	-0,59
3.4.Інші оборотні активи	280	0,23	312	0,25	+16	+11,4	+0,03
Усього за розділом 3	6470	5,44	7864	6,44	+1394	+21,5	+1,00
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	100	122054	100	+3074	+2,6	*
Пасив							
1. Капітал, фонди, резерви							
1.1.Статутний фонд (капітал)	102536	86,18	102084	83,64	-452	-0,4	-2,54
1.2.Додатковий капітал	8816	7,41	8816	7,22	-	-	-0,19
1.3.Резервний фонд	2358	1,98	2358	1,93	-	-	-0,07
1.4.Фінансування капітальних вкладень	1154	0,97	1630	1,34	+476	+41,2	+0,37
1.5.Спеціальні фонди і цільове фінансування	460	0,39	1440	1,18	+980	+213,0	+0,79
1.6. Амортизаційний фонд	-		1806	1,48	+1806	-	+1,48
1.7. Резерви майбутніх витрат і платежів	66	0,06	38	0,03	-28	-42,4	-0,03

Продовження додатку Г

1.8. Нерозподілений прибуток минулих років	1740	1,46	-	-	-1740		-1,46
1.9. Нерозподілений прибуток звітного року	-	-	1814	1,49	+1814	-	+1,49
Усього за розділом 1	117130	98,45	119986	98,31	+2856	+2,41	-0,14
2. Довгострокові пасиви							
3. Розрахунки та інші короткострокові пасиви							
3.1. Кредиторська заборгованість	1850	1,55	2068	1,69	+218	+33,5	+0,14
Усього за розділом 3	1850	1,55	2068	1,69	+218	+33,5	+0,14
БАЛАНС (р.1 + р.2 + р.3)	118980	100	122054	100	+3074	+2,6	*

ДОДАТОК Д

Оцінка структури джерел фінансових ресурсів ТОВ «Шератон»

№ п/п	Показники	На 1.01.2018 р.	На 1.01.2019 р.	Відхилення (+,-)
1	Коефіцієнт фінансової незалежності, %	98,45	98,31	-0,14
2	Коефіцієнт фінансової залежності, %	1,55	1,63	+0,08
3	Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля), %	1,58	1,72	+0,14

Динаміка і структура власного капіталу ТОВ «Шератон»

№ п/п	Показники	На початок року		На кінець року		Відхилення		
		тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	Абсолютне	За питоною вагою	% До підсумку
А	Б	1	2	3	4	5	6	7
1	Статутний фонд	102536	87,5	102084	85,1	-452	-2,4	-15,8
2	Додатковий капітал	8816	7,5	8816	7,3	-	-0,2	-
3	Резервний фонд	2358	2,0	2358	2,0	-	-	-
4	Фінансування капітальних вкладень	1154	1,0	1630	1,4	+476	+0,4	+16,7
5	Спец. фонд і цільове фінансування	460	0,4	1440	1,2	+980	+0,8	+34,3
6	Амортизаційний фонд		-	1806	1,5	+1806	+1,5	+63,2
7	Резерви майбутніх витрат і платежів	66	0,1	38	0,03	-28	- 0,07	-1
8	Нерозподілений прибуток минулих років	1740	1,5		-	-1740	-1,5	-60,9
9	Нерозподілений прибуток звітного року		-	1814	1,5	+1814	+1,5	+63,5
	Усього	117130	100	119986	100	+2856	*	100

Ректорові Національного технічного
університету «Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-163-1 фінансового-економічного факультету Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Лійці Надії Анатоліївни виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Фінансова діяльність підприємств сільського господарства і напрями її удосконалення (на прикладі ТОВ "Шератон")» з використанням обліково-економічної інформації ТОВ «Шератон».

Тема роботи є актуальною для ТОВ «Шератон», і становить практичний інтерес для удосконалення роботи акціонерного товариства і заходи щодо поліпшення використання оборотних активів підвищать фінансові результати і можуть бути впровадженні в діяльність товариства при його виробничій діяльності.

Фінансово-економічна інформація передана для виконання дипломної роботи є конфіденційною і не підлягає оприлюдненню.

Гол.бухгалтер

О.О.Бойко

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-163- фінансового-
економічного факультету Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування» на тему: «Фінансова діяльність підприємств сільського
господарства і напрями її удосконалення (на прикладі ТОВ "Шератон")»

Лійки Надії Анатоліївни

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю удосконалення процесу вибору стратегії поведінки сільськогосподарських підприємств. Тема широко розкрита, особливо детально проаналізований фінансовий стан реально існуючого підприємства ТОВ «Шератон», як одного з найважливіших показників успішного управління фінансами підприємства підвищенню його рентабельності.

Позитивним моментом є дослідження теоретичних та організаційно-методологічних питань побудови системи аналізу і контролю за фінансовими ресурсами підприємства АПК. Висновки і пропозиції, викладені в дипломній роботі, є достатньо аргументованими. Теоретичне значення полягає у визначенні основних напрямів удосконалення вибору та методології аналізу і контролю за фінансовою діяльністю підприємства. Практична цінність дослідження сприяє удосконаленню організації та методології аналізу ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємства, що розкривають фінансовий стан підприємства, розраховані вірно і допоможуть у прийнятті управлінських рішень.

Загальний висновок про рекомендацію кваліфікаційної роботи до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Гол.бухгалтер
ТОВ «Шератон»

О.О. Бойко

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-163-1

Лійки Надії Анатоліївни

Фінансова діяльність підприємств сільського господарства і напрями її удосконалення (на прикладі ТОВ "Шератон")

представленої для присвоєння ступеня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета кваліфікаційної роботи. Удосконалення теоретичних та методичних основ, а також розробка практичних рекомендацій щодо поліпшення фінансової діяльності сільськогосподарського підприємства.

2. Актуальність теми кваліфікаційної роботи. У зв'язку з тим, що фінансове планування здатне активно впливати на усі сторони роботи підприємства через вибір об'єктів фінансування, направлення грошових коштів і вибірково в залежності від віддачі тих чи інших заходів економічного і соціального розвитку сприяти раціональному використанню трудових, матеріальних і грошових ресурсів.

3. Зв'язок теми роботи з об'єктом діяльності спеціаліста зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності спеціаліста спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

4. Задачі кваліфікаційної роботи. Містять елементи, що відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

5. Методичні підходи щодо сутності поняття фінансового планування та діяльності, досліджені погляди різних економістів щодо цього і сформовано визначення терміну фінансового планування, запропоновані шляхи вдосконалення процесу фінансового планування рентабельності на досліджуваному підприємстві та на основі проведеного аналізу фінансового планування зроблений аналіз ефективності фінансового планування.

6. Робота з керівником роботи та інновації запропонованих рішень оцінена - 15 балів.

7. Самостійність при виконанні та оформленні результатів досліджень – 15 балів.

8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи -10 балів.

9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД – 10 балів.

10. Робота Лійки Надії Анатоліївни виконана на замовлення ТОВ «Шератон» та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Лійки Надії Анатоліївни рекомендується до захисту з оцінкою 76 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
ст.викладач.

О.І.Замковий